

Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики
Головне управління державної служби України

Політика адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог

Біла книга

Проект “Діяльність груп аналізу політики
у державних органах України”

ЦЕНТР СПРИЯННЯ
ІНСТИТУЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
ПРИ ГОЛОВНОМУ УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

міжнародний центр
перспективних досліджень

Білу книгу “Політика адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог” підготовлено в рамках проекту “Діяльність груп аналізу політики у державних органах України”, який здійснював Міжнародний центр перспективних досліджень за ініціативи Головного управління державної служби України на замовлення Центру сприяння інституційному розвитку державної служби. Проект фінансувався коштом Державного бюджету України.

Загальне керівництво проектом здійснював доктор психологічних наук, професор Олександр Сафін. Координатор проекту – Андрій Бега.

Супроводження проекту з боку Центру сприяння інституційному розвитку державної служби здійснював перший заступник директора Максим Привалов.

Участь у проекті брали: Секретаріат Президента України, Секретаріат Кабінету Міністрів України, Міністерство транспорту та зв'язку України, Міністерство фінансів України, Міністерство економіки України, Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики, Антимонопольний комітет України, Національна комісія регулювання електроенергетики України, Національне космічне агентство України, Державне агентство України з інвестицій та інновацій.

Цей документ підготувала група державних службовців Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики у складі: Олена Андрійчук, Олександр Баб'як, Василь Вівчарик, Леонід Віткін, Ростислав Домницький, Тамара Закальська, Любов Ковалевська, Тетяна Коваленко, Сергій Литвиненко, Андрій Нелепов.

У підготовці документа, організації процесу консультацій брали участь експерти Міжнародного центру перспективних досліджень: Євгенія Ахтирко, Максим Борода, Олександр Лях, Катерина Малогіна, Іван Пресняков, Віктор Чумак.

Головне управління державної служби України, Центр сприяння інституційному розвитку державної служби та Міжнародний центр перспективних досліджень висловлюють подяку Представництву Європейської Комісії в Україні, особисто Хелен Крей і Ремі Дюфлю, а також Міністерству з питань міжнародного розвитку Великої Британії та особисто Джону Стапплу, Джону Кеннону та Зо МакНіл-Річі за надану підтримку і допомогу в реалізації проекту.

Літературний редактор: Надія Цісік.
Дизайн і верстка: Остап Стасюк.

Електронну версію цієї та інших публікацій в межах проекту можна знайти на сайті Міжнародного центру перспективних досліджень за адресою <http://www.icps.com.ua/> та на сайті Центру сприяння інституційному розвитку державної служби при Головному управлінні державної служби України за адресою <http://center.gov.ua/>.

Зміст

Передмова	6
Вступ.....	14
Проблеми та нові можливості у сфері адаптації законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог	18
Недостатня конкуренто- та експортоспроможність української економіки.....	18
Потреба у вдосконаленні національного технічного законодавства та нормативної бази	20
Оцінювання негативних наслідків у разі збереження наявної ситуації	24
Сторони, зацікавлені в адаптації	25
Цілі державної політики щодо адаптації законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог	26
Стратегія вдосконалення галузі норм і стандартів до європейських вимог	27
Основні завдання стратегії вдосконалення.....	27
Показники оцінювання прогресу вдосконалення адаптації технічного законодавства та нормативної бази	33
Варіанти подальшого розвитку.....	35
Вибір найбільш прийняттого варіанта.....	37
Основні принципи запропонованого варіанта політики адаптації законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог	38
Заходи щодо реалізації стратегії вдосконалення галузі	39
Перешкоди на шляху процесу адаптації.....	39
Очікувані наслідки від удосконалення законодавчої та нормативної бази	39
Ресурси для забезпечення реалізації заходів з адаптації	41
Часові рамки виконання завдань щодо адаптації законодавчої та нормативної бази	41
Висновки	45
Перелік використаних джерел.....	46
Додаток 1. Класифікація сертифікованих систем управління якістю за ISO 9001 у розрізі галузей.....	55
Додаток 2. Класифікація сертифікованих систем екологічного управління за ISO 14001 у розрізі галузей.....	56
Додаток 3. Проект Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління”	57

Додаток 4. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління”	59
Додаток 5. Порівняльна таблиця до проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління”	63
Додаток 6. Проект Державної програми захисту прав споживачів на 2006–2010 роки.....	67
Додаток 7. Проект Положення про центр обробки запитів та надання повідомлень стосовно стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності.....	70
Додаток 8. Проект розпорядження Кабінету Міністрів “Про затвердження Заходів зі сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах”	75
Додаток 9. Пояснювальна записка до проекту розпорядження Кабінету Міністрів “Про затвердження Заходів зі сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах”	79
Додаток 10. Проект Закону України “Про внесення зміни до статті 22 Закону України “Про рекламу” (щодо спонсорування з використанням знаків для товарів і послуг, інших об’єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються алкогольні напої)”	82
Додаток 11. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про внесення змін до статті 22 Закону України “Про рекламу” (щодо спонсорування з використанням знаків для товарів і послуг, інших об’єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються алкогольні напої)”	83
Додаток 12. Проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про рекламу”	85
Додаток 13. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про рекламу”	88
Додаток 14. Проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про захист прав споживачів”	91
Додаток 15. Постанова Кабінету Міністрів України “Питання Ради стандартизації та технічного регулювання”	93
Додаток 16. Перелік технічних регламентів, розроблених і затверджених, а також запланованих до розроблення на основі європейських директив Нового підходу та Глобального підходу в 2003–2007 роках.....	96

Додаток 17.

Проект Рекомендацій щодо розроблення технічних регламентів, які ухвалює Кабінет Міністрів України.....	103
Передмова	104
Глава 1. Основні вимоги до тексту технічного регламенту.....	105
1.1. Структура та зміст технічного регламенту.....	105
1.2. Оформлення технічного регламенту.....	111
Глава 2. Розроблення та узгодження технічного регламенту.....	111
2.1. Підстави розроблення технічного регламенту	111
2.2. Формування робочої групи	113
2.3. Розроблення технічного регламенту.....	114
2.4. Узгодження проекту технічного регламенту.....	118
Глава 3. Подання проекту технічного регламенту до Держспоживстандарту.....	120
Глава 4. Розроблення термінового технічного регламенту.....	121
<i>Додаток 17-1. Типова форма проекту постанови Кабінету Міністрів.....</i>	<i>122</i>
<i>Додаток 17-2. Типова форма Заходів з впровадження Технічного регламенту.....</i>	<i>123</i>
<i>Додаток 17-3. Типова форма декларації про відповідність</i>	<i>125</i>
<i>Додаток 17-4. Форма надання пропозицій до проекту робочої програми розроблення технічних регламентів</i>	<i>126</i>

Передмова

Демократія висуває нові вимоги до змісту та якості роботи влади. Успішна діяльність уряду нині неможлива без чітко визначеної та прийнятної для суспільства стратегії досягнення пріоритетних цілей державної політики. У країнах – членах Європейського Союзу така стратегія є результатом публічного процесу формування політики, а підготовка документів про політику у формі зелених і білих книг є звичним інструментом роботи бюрократів, що забезпечує ефективність, відкритість, послідовність і передбачуваність роботи урядів у цих країнах.

Цей документ про політику підготували українські державні службовці в рамках пілотного проекту “Діяльність груп аналізу політики у державних органах України”, який за ініціативи Головного управління державної служби України коштом Державного бюджету України здійснював у 2005–2006 роках Міжнародний центр перспективних досліджень на замовлення Центру сприяння інституційному розвитку державної служби.

Мета проекту “Діяльність груп аналізу політики у державних органах України” – підвищення професійної спроможності державних службовців керівної ланки з питань аналізу політики та демократичних процедур ухвалення урядових рішень на основі кращого європейського досвіду.

Цей проект є послідовним продовженням спільної ініціативи Кабінету Міністрів України, Міжнародного центру перспективних досліджень (МЦПД), Інституту відкритого суспільства та Міжнародного фонду “Відродження” (МФВ), що здійснювалася у 2000–2001 роках за фінансової підтримки МФВ у межах тристоронньої угоди про співпрацю між Секретаріатом Кабінету Міністрів України, МЦПД і МФВ.

Участь у тому першому проекті, що називався “Створення груп аналізу політики та Центру інформаційних ресурсів в уряді України”, брали державні службовці вищої та середньої керівних ланок з Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України та Секретаріату Кабінету Міністрів України, його керівником був перший заступник Урядового секретаря Кабінету Міністрів України у 2000–2001 роках, а нині радник Прем’єр-міністра України Володимир Яцуба.

У той час у проекті взяло участь 49 українських бюрократів, серед них такі відомі нині державні менеджери, як перший заступник міністра юстиції України Петро Крупко, перші заступники міністра економіки України Анатолій Максюта та Сергій Романюк, заступник міністра Кабінету Міністрів України Іван Ратушняк, виконавчий директор з економічних питань Національного банку

України Ігор Шумило, начальник Головного управління державної служби України Тимофій Мотренко та багато інших талановитих управлінців.

Консультавання та тренування учасників того першого проекту фінансували Канадське агентство міжнародного розвитку (CIDA) та Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA).

Така форма організації тренування державних службовців вищого рангу через практичне застосування ними у своїй щоденній роботі технологій публічної політики і демократичного врядування, звичних для країн євроатлантичного регіону і досі нових для українського державного управління, довела свою результативність і ефективність.

Багато учасників проекту завдяки, за їхніми словами, змінам у власній адміністративній свідомості, розширенню бюрократичного світогляду, набуттю нових умінь і навиків, життєво потрібних сучасному державному службовцю, отримали серйозне просування по службі і нині є успішними керівниками найвищого рангу.

Іншими результатами того першого проекту стали також Тимчасовий регламент Кабінету Міністрів України, що донині залишається по суті чи не єдиним формальним інструментом координації процесу вироблення державної політики, і створений тоді Центр інформаційних ресурсів. Тимчасовий регламент містить, зокрема, такі обов'язкові етапи процесу підготовки урядових рішень, як проведення аналізу альтернативних варіантів вирішення проблем і консультацій із зацікавленими сторонами щодо проектів цих рішень. Центр інформаційних ресурсів перетворився на потужний департамент Секретаріату Кабінету Міністрів України, що й нині займається інформаційними технологіями та побудовою системи електронного врядування, а його керівник Віктор Бондар згодом став міністром транспорту і зв'язку України.

Започаткування такого проекту у 2000–2001 роках було б неможливе без щирості демократичних переконань і відданості справі запровадження принципів і процедур публічної політики в життя українського суспільства Президента Національної академії державного управління при Президентові України Віри Нанівської (тоді – директор Міжнародного центру перспективних досліджень), яка стала автором ідеї, творчим натхненником і організатором проекту.

Відновлення проекту у 2005–2006 роках було б так само неможливе без ясного бачення докорінної зміни змісту діяльності нинішнього державного службовця основним завданням реформи державної служби та наполегливості у прагненні здійснити таку зміну Тимофієм Мотренком, який був серед найактивніших і найстаранніших учасників першого проекту.

Політичну важливість нового проекту для уряду України засвідчує те, що нині він фінансується з Державного бюджету України. Принципове значення має той факт, що п'ятирічної давнини ініціативу, реалізовану тоді за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги, нині підхопив уряд і включив до свого кошторису.

Саме тому, що це перший проект зі створення груп аналізу політики, що фінансується державним коштом, ми назвали його пілотним. Хоча точніше, мабуть, було б назвати його пілотним продовженням...

У звіті про проект “Створення груп аналізу політики та Центру інформаційних ресурсів в уряді України”, підготовленому 2001 року і розміщеному на веб-сайті МЦПД, є розділ “Рекомендації щодо продовження проекту”, у якому, зокрема, зазначено:

- “Створення груп аналізу політики є ефективним інструментом створення професійної бюрократії демократичного суспільства, і досвід проекту повинен бути поширений серед донорів і у суспільстві.
- Створення груп аналізу політики не може бути припиненим на етапі пілотного проекту, бо це призведе до того, що спроби трансформації бюрократичної машини зіткнуться з інертною масою бюрократів старого типу, їхнім розумінням процесу ухвалення рішень і відносин із суспільством. Потрібно створити групи аналізу політики в інших міністерствах і регіонах.
- Наступний етап створення груп аналізу політики повинен мати іншу організаційну якість – створення мережі груп аналізу політики, а не окремих груп. Це дасть змогу примножити ресурс змін і зробити їх незворотними”.

Пілотний проект “Діяльність груп аналізу політики у державних органах України”, який виріс з проекту “Створення груп аналізу політики та Центру інформаційних ресурсів в уряді України” та спільної волі до закріплення демократичних змін в українському суспільстві, є добрим прикладом того, коли одного дня народжена вартісна ідея не лише не вмирає, а й набуває нового життя, нового втілення і змісту.

Проект 2005–2006 років “Діяльність груп аналізу політики у державних органах України” спрямований на підвищення професійної спроможності державних службовців керівної ланки з питань аналізу політики та демократичних процедур ухвалення урядових рішень, у тому числі для їх підготовки до майбутньої участі в проектах Twinning як особливого виду технічного співробітництва з органами державної влади країн – членів Європейського Союзу, координатором діяльності з підготовки та реалізації яких в Україні визначено Головне управління державної служби України.

Для досягнення цілей і завдань проекту у Міністерстві економіки України, Міністерстві фінансів України, Міністерстві транспорту та зв'язку України, Державному комітеті України з питань технічного регулювання та споживчої політики, Антимонопольному комітеті України, Національній комісії регулювання електроенергетики України, Національному космічному агентстві України, Державному агентстві України з інвестицій та інновацій, Секретаріаті Кабінету Міністрів України та Секретаріаті Президента України сформовано 10 груп аналізу політики, до кожної з яких входить по сім–вісім державних службовців, які обіймають посади II–IV категорій.

Упродовж кількох місяців групи аналізу політики опрацьовували пріоритетні проблеми державної політики у сфері відповідальності своїх відомств за принципами і процедурами публічної політики. У цій роботі вони постійно отримували консультативну та тренінгову підтримку з питань аналізу політики, стратегічного управління й управління змінами від вітчизняних та іноземних незалежних консультантів. Допомогу у залученні іноземних консультантів і тренерів надали Міністерство з питань міжнародного розвитку Великої Британії (DFID) і Представництво Європейської Комісії в Україні.

Кожна група сама визначала тему, над якою працюватиме, але загальною рамкою для всіх був План дій Україна–ЄС: тема повинна була збігатися з одним з його пріоритетів.

Продуктами діяльності груп аналізу політики стали документи про політику у форматі зелених і білих книг разом з обговоренням цих документів із зацікавленими сторонами. Такі документи – один з головних інструментів формування політики й ухвалення урядових рішень у Європейському Союзі.

Зелені книги зазвичай готують на різних етапах процесу вироблення політики, проте їхнє завдання – відображення повного циклу вироблення політики: від формулювання проблеми до оцінки результатів впровадження політики. Тому повний цикл вироблення політики можна використати як загальну рамку для оцінювання того, наскільки якісно підготовлено документи з аналізу політики.

Завдання зеленої книги – порушення конкретної проблеми у певній сфері державної політики, визначення її масштабів і суспільних груп, зацікавлених у її вирішенні, щоб допомогти уряду привернути увагу зацікавлених сторін і громадян до цієї проблеми, а також з'ясувати їхнє ставлення до можливих способів її вирішення.

Зелена книга є продуктом обговорення із зацікавленими сторонами, оскільки впровадження передбачених у ній змін потребує зусиль не лише від уряду, а й від усіх громадян та інститутів громадянського суспільства.

Для політиків в уряді підготовка зелених книг з різноманітних проблем державної політики є також і способом передбачення можливої реакції суспільства на майбутні урядові рішення і завчасно їх скоригувати замість потім виправляти помилки, що завжди важче і дорожче.

Публічні обговорення підготовлених у рамках проекту “Діяльність груп аналізу політики у державних органах України” зелених книг засвідчили серйозну невдоволеність представників груп інтересів тим, що поточна практика їх проведення часто відокремлена від реального процесу підготовки й ухвалення урядових рішень. Вони також виявили, що в багатьох випадках у самих державних органах відсутнє єдине бачення проблем і способів їх вирішення, що підриває довіру суспільства до влади.

Значення роботи над цими документами про політику полягає в поліпшенні якості діалогу уряду із зацікавленими сторонами, підвищенні дієвості впровадження майбутніх урядових рішень через врахування інтересів зацікавлених сторін або принаймні їх залучення, можливості виробити єдині підходи до вирішення тих чи інших проблем державної політики всередині уряду, мати чітку позицію щодо питань державної політики під час переговорів з іноземними партнерами, передусім ЄС, ідентифікувати і відстоювати власні національні інтереси.

Завдяки роботі над білою книгою уряд поглиблює діалог з громадськістю, започаткований у підготовці зеленої книги, і формулює власну позицію та бачення вирішення проблеми державної політики. Біла книга містить конкретні пропозиції щодо подолання означеної у ній проблеми. Зазвичай такі документи, у яких враховано підсумки обговорення зеленої книги, започатковують серію консультацій щодо оцінки можливих варіантів політики. Коли вдається віднайти варіант рішення, прийнятний водночас і для політичного керівництва, і для основних зацікавлених сторін у суспільстві, пропозиції, викладені у білій книзі, перетворюються на політичне рішення, що вноситься на розгляд Кабінету Міністрів або Верховної Ради у вигляді проекту законодавчого акту.

Підготовка документів про політику – справа професійних аналітиків політики, а перетворення політики на проекти законодавчих актів – справа юристів. Чітке розмежування цих двох компетенцій державних службовців – важливий чинник якості не лише державної політики, а й законодавства.

Подальша робота уряду після формування власного бачення тієї чи іншої політики має фокусуватися на роботі з відповідними профільними комітетами парламенту, народними депутатами з роз’яснювальною метою та для лобювання проекту законодавчого акту на всіх стадіях його обговорення у парламенті до

його остаточного ухвалення. Це третя важлива для забезпечення якості державної політики компетенція, але вона вже радше є компетенцією політиків, аніж професійних бюрократів.

6 жовтня 2006 року у Клубі Кабінету Міністрів України відбулася публічна презентація та обговорення результатів пілотного проекту “Діяльність груп аналізу політики у державних органах України”. Замість 150 запрошених участь у заході взяли 250 осіб, у тому числі міністр Кабінету Міністрів України Анатолій Толстоухов і перший секретар Представництва Європейської Комісії в Україні Хелен Крей.

Анатолій Толстоухов наголосив на важливості проекту для уряду та доручив Головному управлінню державної служби внести проект рішення Кабінету Міністрів України про продовження проекту та поширення мережі груп аналізу політики на всю систему центральних органів виконавчої влади. Хелен Крей сказала про зацікавленість Європейської Комісії підтримати цей проект.

Під час обговорення проаналізовано досвід та уроки пілотного проекту, визначено основні проблеми, які потрібно буде вирішити під час його продовження.

По-перше, серйозною системною проблемою діяльності державних органів є брак уміння державних службовців здійснювати аналіз вартості впровадження політики, так само і вартості “нероблення”, тобто залишення проблеми без вирішення. Найслабше місце в усіх білих книгах, розроблених у проекті, – відсутність фінансового обґрунтування обраного варіанта вирішення проблеми. Для цього групам аналізу політики, які працювали у пілотному проекті, буде надано додаткову консультативну підтримку й організовано тренування з аналізу вартості політики та фінансового обґрунтування її впровадження.

По-друге, самовизначення проблеми державної політики на рівні групи аналізу політики містить ризик обрання найбільш “легких” або зрозумілих проблем. У майбутньому потрібно порушити питання визначення проблеми для опрацювання групою аналізу політики на рівні політичного керівництва та дорадчих колегіальних органів, стимулювання міністерств та інших органів державної влади обирати не найпростіші проблеми, у вирішенні яких вони відчувають себе сильними, а навпаки, найбільш складні, гострі, важливі проблеми, вирішення яких має критичне значення для конкурентоспроможності України. Міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади запропоновано розглянути питання про формування груп аналізу політики та визначення напрямів їхньої роботи на засіданнях колегій.

По-третє, групи аналізу політики повинні стати організаційною основою для посилення інституційної спроможності для забезпечення європейської інтеграції України на рівні міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Секретаріату Кабінету Міністрів України та Секретаріату Президента України. Для цього у тренінговому та консультативному супроводженні буде посилено компонент, що стосується права та інституцій Європейського Союзу, а також висунуто обов'язкову вимогу включати до груп аналізу політики державних службовців, які відповідають у міністерствах та інших органах державної влади за питання європейської інтеграції, зокрема за питання переговорів з Європейською Комісією, юридичну експертизу проектів нормативно-правових актів на їхню відповідність *acquis communautaire*, а також за організацію підготовки та впровадження проектів Twinning.

I, нарешті, по-четверте. Актуальною залишається згадана рекомендація звіту про проект “Створення груп аналізу політики та Центру інформаційних ресурсів в уряді України” щодо створення саме мережі груп аналізу політики, а не окремих груп.

Для вивчення попиту на пропоновану послугу у вигляді участі державних службовців керівної ланки з міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у мережі груп аналізу політики Головне управління державної служби України звернулося до них з інформацією про таку можливість і проханням висловитися щодо їх інтересу. У відповідь надійшли листи від близько 50 центральних органів виконавчої влади, а також в ініціативному порядку – від Національного банку України.

Проект щодо створення мережі груп аналізу політики продовжуватиметься у 2007–2009 роках і поступово буде поширений на всю систему центральних органів виконавчої влади України.

Групи аналізу політики та їхні учасники вже становлять мережу осередків державної служби нової якості, мережу агентів змін, які, змінюючи власну свідомість і спосіб роботи, впливають на свідомість і спосіб роботи інших державних службовців. З часом мережа груп аналізу політики має перетворитися на постійно діючий форум, клуб нової бюрократії, де вона регулярно неформально зустрічатиметься, обговорюватиме свої щоденні професійні проблеми, обмінюватиметься досвідом, набуватиме нових знань, умінь і навиків.

Суспільство вимагає реформи бюрократії, її демократизації та професіоналізації. Єдиний спосіб здійснити цю реформу – розпочати її зсередини.

Не треба боятися опору і труднощів, прогрес не зупинити. Ще Гегель сказав: “Найкраща послуга, яку може надати старе, що відмирає, новому, що народ-

жується, — це, опираючись якомога послідовніше і впевненіше, дати можливість новому прийти до життя в його найбільш розвинених і життєздатних формах”.

Тому насамкінець ми хочемо від щирого серця подякувати не лише тим, хто допомагав здійснити цей проект, а й усім, хто заважав і чинив опір його реалізації.

***Андрій Вишневецький,**
директор Центру сприяння інституційному розвитку державної служби,
директор Адміністративного офісу програми Twinning,
Головне управління державної служби України*

Вступ

Для зміцнення гарантій реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами, утвердження в Україні народовладдя, розвитку громадянського суспільства, врахування позицій усіх зацікавлених сторін щодо вдосконалення політики у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики [50] (надалі – Держспоживстандарт України) постійно проводить консультації з громадськістю. Консультації здійснюються відповідно до вимог національного законодавства (указу Президента “Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики” [51], Державної програми інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004–2007 роки [81], Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики [63] та ін.).

Для забезпечення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів у Держспоживстандарті України створено дорадчо-консультативний орган – Громадську раду.

Консультації з громадськістю проводять у формі публічного громадського обговорення (безпосередня форма) та вивчення громадської думки (опосередкована форма). Публічне громадське обговорення здійснюється через: громадські слухання, круглі столи, зустрічі з громадськістю, громадські приймальні; телефонні “гарячі лінії”. Вивчення громадської думки здійснюється завдяки: запровадженню спеціальних рубрик у друкованих та електронних засобах масової інформації; опрацюванню та узагальненню висловлених у зверненнях громадян зауважень і пропозицій.

Підвищення прозорості діяльності Держспоживстандарту України та налагодження широкого діалогу з громадськістю – один з головних пріоритетів роботи комітету.

Публічні дебати про вдосконалення політики у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів і врахування позицій усіх зацікавлених сторін – реальний спосіб, який уможливить вироблення нової збалансованої політики, що відповідатиме потребам України, а також вимогам Європейського Союзу (надалі – ЄС).

Аналіз політики дає змогу “мати й дотримуватися чіткої позиції щодо захисту національних інтересів під час переговорів з ЄС. У процесі політичного діалогу з ЄС можливості України відстоювати та ідентифікувати свої інтереси обмежені у зв’язку з відсутністю попереднього аналізу політики. Всебічний аналіз політики уможливорює чітке бачення проблем і вироблення реальних альтернатив їх успішного вирішення” [95].

Держспоживстандарт України бере участь у проєкті програми Twinning як особливого виду технічної допомоги ЄС, координатором з підготовки та реалізації якої в Україні визначено відповідно до указу Президента України [54] Головне управління Державної служби України. Для підготовки запланованого проєкту Головдержслужба започаткувала спеціальний проєкт, спрямований на виконання Плану дій Україна – Європейський Союз [7]. Його мета – підвищення професійної спроможності державних службовців керівної ланки здійснювати аналіз політики та забезпечувати демократичні процедури ухвалення рішень.

У Держспоживстандарті України створено групу аналізу політики щодо адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог у рамках проєкту “Діяльність груп аналізу політики у державних органах України”. Результатом роботи групи, яка працювала впродовж березня–травня 2006 року, стала підготовка так званої зеленої книги на тему: “Політика адаптації національного законодавства у сфері технічного регулювання та споживчої політики до європейських вимог” відповідно до сучасної європейської практики.

У травні цього року для підготовки громадських слухань з обговорення першої редакції зеленої книги Держспоживстандарт розмістив підготовлений проєкт на своєму сайті та запросив усі зацікавлені сторони письмово надсилати коментарі.

У червні–липні цього року Держспоживстандарт організував широке обговорення зеленої книги з представниками провідних компаній, громадських організацій та ін. Серед них, зокрема, такі авторитетні, як Рада підприємців при Кабінеті Міністрів, Український союз промисловців і підприємців, Українська асоціація якості, Українська асоціація підприємств легкої промисловості “Укрлегпром”, Українська Асоціація споживачів (УАС), Асоціація “Союз оптовиків і виробників алкоголю та тютюну”, Національна асоціація розвитку торгівлі та сервісу, Асоціація підйомних споруд, Асоціація машинобудівників, Асоціація соковиків, Центр антикризових досліджень, Європейська бізнес-асоціація, Американська торгівельна палата в Україні, Міжнародна фінансова корпорація, компанії “Данон”, “Крафтфудз” та ін. Під час обговорення проводилось анкетування та визначався рейтинг важливості проблемних питань, які надалі мали бути розглянуті в білій книзі.

Відгуки, що надійшли під час публічного громадського обговорення зеленої книги, розглянуто, здійснено відповідний аналіз та узагальнено. Учасники обговорення погодилися з ключовими проблемами у сфері технічного регулювання та споживчої політики і способами їх вирішення. Здебільшого пропозиції, що надійшли, стосуються розділу, присвяченого можливим варіантам щодо подальших дій у вдосконаленні системи технічного регулювання та споживчої політики. Вони висвітлюють різні погляди. Адже вдосконалення української інфраструктури системи технічного регулювання та споживчої політики на основі європейських принципів дуже складний процес і з політичного, і з технічного погляду.

З огляду на потребу в підтримці належного рівня національної економічної безпеки питання вдосконалення системи технічного регулювання та захисту прав споживачів надзвичайно важливе, оскільки ця система має забезпечити сталий розвиток української економіки, її конкурентоспроможність та експортоспроможність, а також надійний захист громадян від небезпечної та неякісної продукції.

Наразі започатковується проект технічної допомоги ЄС “Стандарти і норми”, яким, зокрема, передбачається консультування української сторони щодо вдосконалення системи технічного регулювання та споживчої політики з урахуванням міжнародного досвіду.

Прагнення України інтегруватися у світову економіку, зокрема європейську, потребує гармонізації сучасної системи технічного регулювання та споживчої політики України з відповідними системами країн – членів ЄС.

Передумовою для вдосконалення системи технічного регулювання та споживчої політики повинно бути вдосконалення законодавчого та нормативного забезпечення – і це стане підґрунтям для подальших дій.

Застосування міжнародних та європейських стандартів, технічних регламентів, процедур оцінки відповідності та ринкового нагляду, які сприятимуть обміну товарами та послугами з торговими партнерами, підвищенню якості та конкурентоспроможності на всіх рівнях виробництва, торгівлі задля кінцевої мети – задоволення вимог споживачів, надійного захисту їхнього життя, здоров’я, створення безпечних умов праці та збереження довкілля, – це потреба сьогодення.

Потрібно зауважити, що водночас паралельно повинна вирішуватися відзначена в зеленій книзі п’ята група ключових проблем: “V. Недостатній рівень прозорості діяльності комітету, взаємодії з громадськістю; низький рівень розуміння та обізнаності з боку вітчизняних підприємців, промисловців щодо важливості застосування міжнародних норм і правил, сучасних стандартів, процедур оцінки відповідності, засобів вимірювальної техніки, методів управління якістю, захисту прав споживачів та ін.” [99].

Завдання білої книги – допомогти уряду ознайомити громадськість з варіантами політики щодо адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог, можливостями, якими варто скористатися для вирішення проблеми, і виявити думку громадськості щодо кожного з таких варіантів та кожної з таких можливостей.

Завдяки білій книзі Держспоживстандарт України поглиблює діалог з громадськістю, започаткований у зеленій книзі. Біла книга, на доповнення до зеленої, містить конкретні пропозиції з подолання проблем, що виникають, зокрема, у сфері адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до євро-

пейських вимог під час вступу України до ЄС і можливі способи їх вирішення для інтегрування України у світову економіку, зокрема європейську, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, сприяння сталому зростанню економіки, створення сприятливіших умов для розвитку підприємництва, добросовісної конкуренції, поліпшення захисту життя, здоров'я людей, довкілля, прав споживачів, усунення технічних бар'єрів у торгівлі, що, своєю чергою, дасть змогу підвищити культуру виробництва і споживання продукції та послуг.

Документ складається з таких структурних елементів: вступ, чотири розділи, висновки, перелік використаних джерел і 17 додатків.

- Перший розділ розглядає проблеми та нові можливості у сфері адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог.
- У другому розділі визначено цілі державної політики з вирішення визначених проблем.
- Третій розділ стосується опису стратегії вдосконалення галузі норм і стандартів до європейських вимог, зокрема основних завдань стратегії вдосконалення; показників оцінювання прогресу вдосконалення адаптації технічного законодавства та нормативної бази; варіантів подальшого розвитку; вибору найбільш прийнятного варіанта; основних принципів запропонованого варіанта політики адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог.
- Четвертий розділ містить інформацію щодо заходів реалізації стратегії вдосконалення галузі. Визначено перешкоди у процесі усунення проблем і способи їх подолання; очікувані наслідки від вдосконалення законодавчої та нормативної бази; потрібні ресурси для забезпечення реалізації заходів; часові рамки виконання завдань з адаптації законодавчої та нормативної бази.
- Прикінцевий розділ містить висновки.
- У додатках наведено окремі проекти національних законодавчих актів, спрямовані на реалізацію політики адаптації законодавчої та нормативної бази до європейської.

Упродовж серпня 2006 року відбувалося обговорення підготовленого проекту білої книги, який розміщений на сайті Держспоживстандарту. Усі зацікавлені сторони мали змогу письмово надсилати коментарі за адресою:

*Державний комітет України з питань технічного регулювання
та споживчої політики
вул. Горького, 174, Київ-150, 03680
(044) 528-7307, 226-2971
<http://www.dssu.gov.ua>, e-mail: analit@dssu.gov.ua*

Проблеми та нові можливості у сфері адаптації законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог

Недостатня конкуренто- та експортоспроможність української економіки

Глобалізація здійснює неоднозначний вплив на розвиток країн світу: з одного боку, несе їм нові можливості, з іншого — може спричинити відчутні втрати, проблеми та ін. Адже вихід на зовнішній ринок завжди пов'язаний зі вступом у конкурентну боротьбу. В умовах високої насиченості світових товарних ринків, перевищення на них пропозицій над попитом кожен товаровиробник змушений вести жорстку боротьбу за споживача. Зазвичай будь-який вид товару водночас пропонують кілька постачальників на рівних або не суттєво відмінних економічних умовах. У цій ситуації споживач надає перевагу найбільш конкурентоспроможному товару, тобто товару, який на одиницю своєї вартості (ціни) задовольняє більше вимог і виготовлений на вищому рівні, ніж товари конкурентів.

Отже, конкурентоспроможність товару — це сукупність якісних і вартісних характеристик товару, що забезпечує своєчасне задоволення конкретної потреби покупця.

Проблема конкурентоспроможності українських товарів посідає одне з центральних місць. У недалекому минулому конкурентоспроможність країни переважно визначалася порівняльними національними перевагами (дешева робоча сила, багаті природні ресурси, сприятливі географічні, кліматичні умови, добра інфраструктура), але з розвитком суспільства суттєву вагу мають конкурентні переваги, що базуються на науково-технічних досягненнях, розвитку людського інтелекту, інноваціях та ін.

“Нині міжнародна конкурентоспроможність України низька і залишається такою вже впродовж кількох років, з початку участі в обстеженнях. Так, за оцінками Світового звіту про конкурентоспроможність, що видається в рамках Світового економічного форуму, рейтинг міжнародної конкурентоспроможності України становив: 1997 року — 52 місце з 53 обстежених країн; а 2001 року — 69 місце з 75 країн” [107].

“Підвищення конкурентоспроможності економіки України – критично важливий напрям економічної стратегії держави” [103].

“Нині в Україні окреслилися негативні тенденції в наповненні Державного бюджету України, однією з причин стало погіршення зовнішньоторгівельного балансу, що викликає занепокоєння та закладає ризики для успішного функціонування економіки в майбутніх періодах” [101].

Досліджуючи динаміку зростання двох з основних макроекономічних показників – експорт товарів FOB¹ та імпорт товарів CIF², – можна навести такі дані [101].

Таблиця 1. Макроекономічні показники

Показники	2002	2003	2004	2005	Q1'06	Q2'06
Експорт товарів FOB, кумулятивна зміна, %	10,4	28,5	41,6	5,0	-6,3	-5,4
Імпорт товарів CIF, кумулятивна зміна, %	7,6	35,6	26,0	24,6	50,2	39,6

Погіршення сальдо зовнішньоторгівельного балансу спостерігається і в першій половині 2006 року. В умовах високого рівня імпорту споживчих товарів та енергоносіїв це негативно впливає на темпи економічного зростання і закладає передумови для девальваційних очікувань щодо гривні. У січні–лютому сальдо торгівлі товарами становило -1 млрд. дол. США проти позитивного сальдо 0,9 млрд. дол. США в січні–лютому 2005 року. Від’ємне сальдо торгівлі товарами сформувалося внаслідок і спаду експорту (на 5,4%), і зростання імпорту (39,6%). Скорочення експорту спричинено передусім зменшенням вартісних обсягів експорту чорних металів в умовах несприятливої зовнішньоекономічної кон’юнктури. Зростання імпорту великою мірою зумовлено зростанням вартісних обсягів імпорту енергетичних матеріалів, що відбулося під впливом підвищення цін на енергоносії і передусім на російський газ у січні 2006 року [101].

“Стійке погіршення макроекономічних показників ... засвідчує вичерпання спроможності національної економіки до інерційного розвитку. У сучасній глобалізованій економіці стійкої динаміки набувають лише країни, які здійснюють цілеспрямовану політику, орієнтовану на максимальне розкриття наявних і перспективних конкурентних переваг” [100].

¹ FOB (Free on board (port of shipment) – ФОБ (франко – борт судна (порт відвантаження) – одне із зобов’язань продавця щодо поставки товару – див. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів ІНКОТЕРМС.

² CIF (Cost, insurance and freight (port of destination) – СІФ (вартість, страхування і фрахт (порт призначення) – одне із зобов’язань продавця щодо поставки товару – див. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів ІНКОТЕРМС.

Причиною того, що продукція вітчизняного виробництва стає неконкуренто- та неекспортоспроможною і на внутрішньому, і на зовнішньому ринку, є її висока ціна, низька якість, висока енерго- і матеріаломісткість, а це, своєю чергою, пов'язано, зокрема, з:

- 1) випуском продукції за застарілими стандартами;
- 2) уповільненням процесу увідповіднення національних стандартів до міжнародних та європейських;
- 3) уповільненим впровадженням в Україні технічних регламентів відповідно до директив ЄС і відповідних технічних регламентів інших країн – членів Світової організації торгівлі (надалі – СОТ). Водночас у зв'язку зі сповільненим впровадженням в Україні технічних регламентів відповідно до директив ЄС і відповідних технічних регламентів інших країн – членів СОТ є можливість надходження на внутрішній ринок небезпечної для життя і здоров'я людей та довкілля продукції;
- 4) недостатньою оперативністю доведення інформації про технічні регламенти, стандарти та процедури оцінки відповідності країн – членів СОТ до захищених органів виконавчої влади, національних виробників;
- 5) недостатнім рівнем оснащення національних органів з оцінки відповідності сучасним обладнанням. Водночас погана оснащеність національних органів з оцінки відповідності негативно впливає на їхню конкурентоспроможність з іноземними транснаціональними сертифікаційними компаніями та може призвести до втрати ринку послуг національних органів з оцінки відповідності та занепаду вітчизняної сфери з оцінки відповідності;
- 6) невизнанням національної системи акредитації на європейському і міжнародному рівнях. Як наслідок це призводить до невизнання результатів оцінки відповідності торговими партнерами, що спонукає виробників (постачальників) зазнавати додаткових витрат на проведення випробувань і сертифікації іноземними транснаціональними сертифікаційними компаніями [80]. Періодично порушується питання одностороннього визнання Україною іноземних сертифікатів відповідності, тимчасом як українські сертифікати не визнають за кордоном, крім країн СНД;
- 7) низьким рівнем впровадження систем управління якістю та екологічного управління в Україні (див. Додатки 1, 2);
- 8) недостатнім рівнем технічної допомоги з боку ЄС та ін.

Потреба у вдосконаленні національного технічного законодавства та нормативної бази

Нині діє низка основоположних міжнародно-правових і національних актів, що стосуються сфери технічного регулювання, зокрема: Угода про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їхніми державами-членами [5] (надалі – УПС), План дій Україна – Європейський

Союз [7] та ін., які становлять і правову основу проведення робіт зі стандартизації та оцінки відповідності.

Завдяки цим і національно-правовим документам [26, 27, 32, 33, 35, 39, 42, 45, 47, 50, 53, 55, 56, 67–69, 73, 74, 83, 85–87], частина яких, за оцінками європейських експертів, відповідають вимогам Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ [4] та європейській практиці, вдалося створити і забезпечити функціонування національної системи технічного регулювання (стандартизації, метрології і сертифікації).

Україна приєдналася до Кодексу добросовісної практики з розроблення, ухвалення та застосування стандартів (надалі – Кодекс добросовісної практики) у межах Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ. Адже “кожний член СОТ має забезпечити виконання положень Кодексу добросовісної практики органом стандартизації на його території незалежно від того, прийняв такий орган Кодекс добросовісної практики чи ні. Водночас ті органи стандартизації, що прийняли Кодекс добросовісної практики, визнаються всіма членами СОТ як такі, що дотримуються положень цієї Угоди” [110]. Для практичної реалізації кодексу нині в Україні функціонують 152 технічні комітети стандартизації за різними напрямками діяльності.

На наступному етапі основну увагу було сконцентровано на вдосконаленні чинного національного законодавства, впровадженні європейських директив Нового підходу та Глобального підходу, гармонізації стандартів, активізації участі в міжнародних і європейських організаціях зі стандартизації та оцінки відповідності, укладенні двосторонніх угод про взаємне визнання результатів робіт з оцінки відповідності (докладніше див. Розділ “Сучасний стан системи технічного регулювання та споживчої політики” зеленої книги [99]).

Вдосконалення чинного законодавства України у сфері технічного регулювання здійснюється в контексті вступу України до СОТ та інтеграції до ЄС. Актуальність вдосконалення чинного законодавства зростає у зв'язку з тим, що “наразі можна сказати, що зовнішній аспект для приєднання України до СОТ виконаний, залишилися ухвалити відповідні законопроекти у Верховній Раді” [114].

Завершення вступу України до СОТ – один з головних пріоритетів зовнішньоекономічної політики Президента та уряду України [89, 90]. Набувши членства в СОТ, Україна на рівноправній основі, як і будь-який член СОТ, використовуватиме положення угод і правил цієї організації для захисту своїх національних економічних інтересів, спрощення доступу вітчизняної продукції на світовий ринок, вирішення торгівельних суперечок та ін.

На жаль, процес адаптації законодавчої бази до вимог СОТ припинився ще наприкінці 2005 року через вибори до Верховної Ради. Розгляд законопроектів, потрібних для вступу України до СОТ, розпочнеться в другому півріччі 2006 року.

Оскільки остаточне узгодження законодавства з вимогами СОТ можливе після вступу країни до цієї організації, на думку Міжнародного центру перспективних досліджень [104], Україна має доволі великі шанси приєднатися до неї у ІV кварталі 2006 року³.

Наявні проблеми у сфері адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог можна поділити на дві групи ключових, які потребують невідкладного вирішення, а саме:

- I. Продовження процесу адаптації законодавства України до вимог законодавства ЄС, Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ;
- II. Гармонізація нормативної бази, а саме: заміна стандартів колишнього СРСР на сучасні міжнародні та європейські стандарти відповідно до потреб економіки України.

Водночас потрібно відзначити ще одну групу ключових проблем, яка суттєво впливає на процес успішної адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог і повинна вирішуватися паралельно з зазначеними групами проблем. Про цю групу йшлося в зеленій книзі – **недостатній рівень прозорості діяльності комітету, його взаємодії з громадськістю; низький рівень розуміння та обізнаності з боку вітчизняних підприємців, промисловців щодо важливості застосування міжнародних норм і правил, сучасних стандартів, процедур оцінки відповідності, засобів виміральної техніки, методів управління якістю, захисту прав споживачів та ін.** [99].

Конкретизуємо послідовно перші дві групи ключових проблем.

I. Продовження процесу адаптації законодавства України до вимог законодавства ЄС, Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ:

- 1) Потрібно ухвалити цілу низку нових законів та рішень уряду з питань, що є предметом правового регулювання у зазначеній сфері і належать до пріоритетних напрямів, правовідносини в яких регулюються правом ЄС.
- 2) Потребують увідповіднення до *acquis communautaire*⁴, а саме внесення змін до чинних законів та інших нормативно-правових актів.

³ Відповідне рішення може бути ухвалено на одному із засідань Генеральної Ради СОТ, які відбудуться 10–11 жовтня та 20–21 грудня 2006 року. Рішення про вступ України до СОТ має бути ратифіковано Верховною Радою. Через 30 днів після ратифікації Україна набуде офіційного членства.

⁴ *Acquis communautaire (acquis)* – правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), ухвалені в рамках Європейського співтовариства, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ (абзац перший Розділ II Закону № 1629 “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 18 березня 2004 року).

- 3) Потрібно розробити Програму впровадження технічних регламентів⁵ на основі європейських директив Нового підходу⁶ та численних директив так званого старого підходу у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів.

II. Гармонізація нормативної бази, а саме заміна стандартів колишнього СРСР на сучасні міжнародні та європейські стандарти:

- 4) Багато чинних стандартів морально застарілі, не враховують сучасних досягнень науки і техніки, нових технологій та ін. Такий підхід не відповідає міжнародним нормам і правилам, принципам СОТ, зокрема, Угоди про технічні бар'єри у торгівлі, не сприяє впровадженню нових технологій та інновацій. На 1 березня 2006 року фонд чинних в Україні міждержавних стандартів (ГОСТ), розроблених до 1992 року, становить 16 765 стандартів.
- 5) Впровадження небагатьох (22%) стандартів Міжнародної організації зі стандартизації (ISO), Міжнародної електротехнічної комісії (IEC) – міжнародні стандарти, Європейського комітету зі стандартизації (CEN), Європейського комітету зі стандартизації та електротехніки (CENELEC) – європейські стандарти як національних.
- 6) Впровадження принципу міжнародної стандартизації з добровільного застосування стандартів стримується відсутністю технічних регламентів на продукцію.
- 7) Не прийнято як національні багато стандартів, які є доказовою базою відповідності вимогам технічних регламентів (прийнятих на основі європейських директив Нового підходу).
- 8) Недостатня участь українських підприємств у фінансуванні та розробленні національних стандартів, гармонізованих з міжнародними та європейськими стандартами.
- 9) Національні стандарти не використовуються у розробленні стратегій економічного розвитку держави, формуванні та реалізації державних цільових

⁵ **Технічний регламент** – закон України або нормативно-правовий акт, ухвалений Кабінетом Міністрів України, у якому визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких обов'язкове. Він може також містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи способу виробництва (абзац вісімнадцятий статті 1 Закону № 3164-IV “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” від 1 грудня 2005 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2006, № 12, с. 101).

⁶ Новий підхід до стандартизації – метод, за допомогою якого на законодавчому рівні визначають обов'язкові основні вимоги до продукції для забезпечення високого рівня захисту населення, тоді як технічне вирішення цих завдань залишено на розсуд зацікавлених і компетентних сторін (А. Ханету. Обзор лучшей практики Евросоюза и других стран в области технического регулирования. – М.: ТЕИС. – 2005. – с. 7). Відповідно до Нового підходу (Резолюція Ради ЄС від 7 травня 1985 року “Про Новий підхід до технічної гармонізації та стандартів”), тільки важливі вимоги до товарів щодо безпеки, захисту здоров'я, захисту прав споживачів і захисту довкілля потрібно гармонізувати у формі обов'язкових технічних регламентів, ухвалених Радою ЄС.

програм, організації закупівель для державних потреб, реалізації програм державного кредитування і страхування.

- 10) Наявність застарілих стандартів ускладнює реалізацію в Україні принципу “один стандарт – одне випробування – один сертифікат”, проголошеного Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO), який повинен стати основоположним для системи технічного регулювання України як країни – члена ISO, тому що він повністю відповідає Угоді про технічні бар’єри в торгівлі СОТ.
- 11) Недостатній і незбалансований рівень фінансування державою: бюджетні кошти на розроблення стандартів розпорешено по окремих відомствах, що ускладнює координацію на національному рівні робіт зі стандартизації на практиці та сприяє негативному явищу – збільшенню числа галузевих стандартів, відомчих правил і технічних умов, які не відповідають сучасному науковому і технічному рівню.
- 12) Відставання у виконанні завдань, визначених Програмою інтеграції України до ЄС [47], щодо гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими.

Оцінювання негативних наслідків у разі збереження наявної ситуації

Окремі аспекти у сфері технічного регулювання, які можуть призвести до негативних наслідків:

- 1) неспроможність продовжувати та інтенсифікувати процес адаптації законодавства України до вимог законодавства ЄС, Угоди про технічні бар’єри в торгівлі СОТ;
- 2) неспроможність продовжувати процес перегляду та заміни застарілої нормативної бази на сучасні національні на основі міжнародних та європейських стандартів, а також забезпечити чітку координацію робіт з національною стандартизацією;
- 3) діяльність Держспоживстандарту України, його взаємодія з громадськістю здійснюватиметься у непрозорий спосіб;
- 4) не буде запроваджено широкої просвітницької кампанії щодо підвищення рівня розуміння й обізнаності вітчизняними підприємцями, промисловцями важливості застосування міжнародних норм і правил, сучасних стандартів, процедур оцінки відповідності, засобів вимірювальної техніки, методів управління якістю, захисту прав споживачів та ін.;
- 5) кількість впроваджених і сертифікованих сучасних систем управління залишиться в Україні на низькому рівні.

Можливі негативні наслідки:

- 1) стримування економічного зростання;
- 2) погіршення міжнародного іміджу України;

- 3) уповільнення процесу входження у світову економічну систему, зокрема, вступу до СОТ і ЄС;
- 4) низький рівень конкурентоспроможності української продукції та послуг;
- 5) наявність на внутрішньому ринку небезпечної та фальсифікованої продукції, що приховує загрозу для життя, здоров'я, майна споживача і довкілля;
- 6) технічні бар'єри на шляху українського експорту;
- 7) уповільнення розвитку підприємництва;
- 8) недобросовісна конкуренція на ринку;
- 9) негативні соціальні наслідки: погіршення життя, здоров'я людей і довкілля;
- 10) зниження інвестиційної привабливості.

Масштаби можливих ускладнень:

- 1) Перетворення України на:
 - постачальника дешевої робочої сили;
 - місце для зберігання шкідливих відходів;
 - сировинний придаток розвинених країн;
 - виробника та споживача продукції низької якості;
 - економіку, в якій процвітатиме нечесна підприємницька практика;
 - державу, в якій погіршиться соціальний захист її громадян: збільшиться рівень безробіття, продовжуватимуть закриватися підприємства; зросте рівень захворювань, злочинності та ін.
- 2) Погіршення міжнародного авторитету України.

Сторони, зацікавлені в адаптації

Будь-яка діяльність у цивілізованому суспільстві повинна мати розвинену законодавчу та нормативну базу, яка адекватно і збалансовано відображає інтереси держави загалом, кожного суб'єкта господарської діяльності та споживача окремо. Недосконалість законів і огріхи законодавців негативно впливають на ту сферу життя суспільства, що ними регулюється. Це повною мірою стосується і сфери технічного регулювання та споживчої політики.

Для прискорення процесу адаптації національного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог потрібно забезпечити залучення та активну участь представників усіх зацікавлених сторін, а саме:

- уряду;
- центральних органів виконавчої влади;
- депутатів Верховної Ради України та місцевих рад;
- асоціацій (спілок, союзів) промисловців і підприємців;
- наукових спілок та організацій;
- фахових організацій у сфері стандартизації, метрології, оцінки відповідності, захисту прав споживачів;
- торгівельних партнерів України.

Цілі державної політики щодо адаптації законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог

В умовах глобалізації світової економіки стратегічна мета України полягає у забезпеченні високої конкуренто- та експортоспроможності економіки через підвищення якості й конкурентоспроможності вітчизняної продукції та послуг, виходу її на світові ринки.

Цьому сприятиме досягнення низки цілей у сфері технічного регулювання:

1. Модернізація законодавчої бази в галузі стандартизації, метрології, оцінки відповідності, якості, державного нагляду за ринком відповідно до вимог СОТ та ЄС на основі вивчення сучасного європейського досвіду та практики.
2. Впровадження повного масиву європейських і міжнародних стандартів, потрібних для розвитку вітчизняної економіки.
3. Підвищення рівня координації робіт з питань адаптації технічного законодавства та нормативної бази.
4. Оптимізація інфраструктури системи технічного регулювання відповідно до потреб економіки та інтересів споживачів.
5. Створення розгалуженої системи підготовки кадрів у сфері технічного регулювання, компетентність яких визначатиметься на європейському рівні.
6. Сприяння широкомасштабному впровадженню в Україні сучасних управлінських технологій, зокрема, систем управління якістю (в органах виконавчої влади), систем екологічного управління, інтегрованих систем управління.

Стратегія вдосконалення галузі норм і стандартів до європейських вимог

Основні завдання стратегії вдосконалення

Основні завдання стратегії вдосконалення галузі норм і стандартів до європейських вимог визначено в цілій низці національно-правових [28, 30–41, 45–50, 53–62, 64, 67–79, 82–83] і міжнародних документів [2–5, 7], зокрема, Законі “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” [37], Плані дій Україна – Європейський Союз [7], Плані дій Держспоживстандарту і Європейської Комісії щодо укладання 2011 року Угоди про оцінку відповідності та прийнятності промислових товарів (АСАА).

Реалізація завдань стратегії вдосконалення галузі норм і стандартів до європейських вимог передбачає вирішення, зокрема, трьох груп ключових проблем, визначених у зеленій книзі:

- I. Продовження процесу адаптації законодавства України до вимог законодавства ЄС, Угоди про технічні бар’єри в торгівлі СОТ.**
- II. Перегляд і заміна застарілої нормативної бази на сучасні міжнародні та європейські стандарти.**
- III. Підвищення рівня прозорості діяльності Держспоживстандарту, взаємодії з громадськістю, а також розуміння та обізнаності вітчизняних підприємців, промисловців щодо важливості застосування міжнародних норм і правил, сучасних стандартів, процедур оцінки відповідності, засобів виміральної техніки, методів управління якістю, захисту прав споживачів та ін.**

Розкриємо докладніше питання вирішення двох перших груп ключових проблем.

I. Продовження процесу адаптації законодавства України до вимог законодавства ЄС, Угоди про технічні бар’єри в торгівлі СОТ, яке полягає в такому:

- 1) Потрібно невідкладно ухвалити закони й інші нормативно-правові акти, що за предметом правового регулювання належать до пріоритетних сфер, правовідносини в яких регулюються правом ЄС, а саме:
 - 1.1) Закон “Про безпеку продукції”, проект якого розроблено на підставі Директиви Європейського парламенту та Ради ЄС 2001/95/ЕС від 3 грудня 2001 року про загальну безпеку продукції. Проект встановлює загальні засади розміщення і розповсюдження на ринку продукції, безпечної для

життя та здоров'я людей, і регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, розповсюджувачами й особами, які користуються послугами ринку.

Проект закону внесено народними депутатами на розгляд восьмої сесії четвертого скликання Верховної Ради 14 листопада 2005 року (реєстраційний № 8455) на заміну відхиленого урядового законопроекту “Про загальну безпеку продукції” (реєстраційний № 7562 від 30 травня 2005 року). У зв'язку із закінченням роботи Верховної Ради четвертого скликання законопроект не було розглянуто.

З огляду на важливість впровадження в національне законодавство європейської директиви 2001/95/ЄС про загальну безпеку продукції, на чому не раз акцентувала увагу Європейська Комісія, розглядається питання про включення основних положень цієї директиви до законопроекту “Про державний ринковий нагляд за додержанням вимог щодо безпеки продукції та послуг”. Наразі Держспоживстандарт, на виконання указу Президента “Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики”[53], сформував Міжвідомчу робочу групу для підготовки проекту Закону “Про державний ринковий нагляд за додержанням вимог щодо безпеки продукції та послуг”, який повинен відповідати кращій європейській практиці.

- 1.2) Закон “Про державний ринковий нагляд за додержанням вимог щодо безпеки продукції та послуг”, проект якого розробляється для створення в Україні ефективного ринкового нагляду відповідно до міжнародної практики; передбачити в ньому контроль безпечності та якості продукції на всіх стадіях життєвого циклу. Основним принципом державного ринкового нагляду вважати виконання запобіжних дій через перевірки дотримання виробниками і постачальниками обов'язку розмішувати на ринку лише безпечну продукцію.
- 1.3) Закон “Про внесення змін до деяких законів України щодо створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління”, проект якого розроблено для стимулювання підприємств до створення систем управління якістю, екологічного управління та інших систем управління відповідно до міжнародних і національних стандартів (проект закону, пояснювальна записка до проекту закону, порівняльна таблиця до проекту закону – додаються (див. Додатки 3–5)).
- 1.4) Державну програму захисту прав споживачів України на 2006–2010 роки – для реалізації споживчої політики відповідно до вимог СОТ і ЄС, поліпшення захисту життя, здоров'я людей, довкілля, прав споживачів (проект Державної програми – додається (див. Додаток 6)).
- 1.5) Постанову Кабінету Міністрів “Про систему оперативного взаємного сповіщення органів державного контролю і нагляду та споживачів про виявлені небезпечні, неякісні та фальсифіковані товари” – для захисту споживачів від споживання небезпечної, неякісної та фальсифікованої продукції.

- 1.6) Постанову Кабінету Міністрів щодо координації робіт органів влади в процесі розроблення національних стандартів.
У проекті постанови “Порядок координації робіт із стандартизації центральними органами виконавчої влади за кошти Державного бюджету” відображено принципові питання координації робіт у сфері стандартизації та досвід їх виконання, а саме:
- механізм забезпечення реалізації державної політики у сфері стандартизації;
 - формування та впровадження цілісної та узгодженої програми робіт;
 - визначення пріоритетів;
 - ефективне та цільове використання коштів Держбюджету, проведення узгодженої цінової політики щодо вартості робіт зі стандартизації та ін.;
 - деталізовано розмежування повноважень і функцій центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ), встановлених чинним законодавством.
- 1.7) Постанову Кабінету Міністрів щодо затвердження Положення про центр обробки запитів і надання повідомлень щодо стандартів, технічних регламентів і процедур оцінки відповідності (надалі – Центр), проект постанови – додається (див. Додаток 7). Центр утворюється згідно з вимогами Угоди про технічні бар’єри в торгівлі СОТ (надалі – ТВТ) для забезпечення взаємодії та обміну інформацією між Україною, секретаріатом СОТ і державами – членами СОТ у сфері дії Угоди ТВТ.
- 1.8) Постанову Кабінету Міністрів про затвердження Технічного регламенту щодо порядку надавання інформації у сфері технічних регламентів і стандартів та норм, які стосуються послуг в інформаційному суспільстві”.
Цей технічний регламент відповідає Директиві Європейського парламенту та Ради 98/34/ЕС від 22 червня 1998 року “Про процедуру інформування щодо стандартів, технічних регламентів і правил з надавання послуг в інформаційному суспільстві”, зміненою Директивою 98/48/ЕС від 20 липня 1998 року та спрямовано на забезпечення єдиної технічної політики у цій сфері. Технічні регламенти, які ухвалюються згідно із цим документом, повинні містити на нього посилання.
- 1.9) Розпорядження Кабінету Міністрів “Про затвердження Заходів із сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах” (проект розпорядження та пояснювальна записка до проекту розпорядження – додаються (див. Додатки 8, 9).
Проект розроблено відповідно до положень Конституції України [27], Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг), указів Президента “Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції” [48] та “Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики” [53].

2) Увідповіднити з *acquis communautaire* чинні закони України та інші нормативно-правові акти, зокрема:

2.1) Закон “Про метрологію та метрологічну діяльність” [32] у частині гармонізації з міжнародними та європейськими нормами, реформувавши метрологічну інфраструктуру.

Основними відмінностями Закону “Про метрологію та метрологічну діяльність” від відповідних законів країн ЄС, що стають на заваді гармонізації законодавства в інтеграції до європейських структур, є такі положення:

- регламентація на рівні закону визначень основних понять метрології та її законодавчо регульованої сфери;
- регламентація як предмета закону регулювання відносин у метрологічній системі, а не вимог до законних одиниць вимірювань, законодавчо регульованих засобів вимірювань і метрологічного контролю, умовам офіційних вимірювань, фасованої продукції, авторизації та реєстрації органів законодавчого регулювання у метрології;
- суперечності і змісту основних понять, і організаційних принципів метрологічного контролю, калібрування, класифікації еталонів, забезпечення простежуваності та потрібної точності вимірювань вимогам основних міжнародних документів – Директиви Європарламенту 2004/22/ЄС 4 і стандартам ISO/IEC 17025 та ISO 10012, при тому, що ці міжнародні стандарти запроваджуються в Україні як національні стандарти;
- застосування принципу віднесення засобів вимірювань до законодавчо регульованої сфери відповідно до сфери їх використання як постійної регуляторної діяльності;
- визначення принципів уповноваження та акредитації на виконання метрологічних робіт;
- встановлення фактично юрисдикції однієї структури виконавчої влади з явно визначеною владною вертикаллю над усіма аспектами метрологічної діяльності, включаючи наукову;

2.2) Закон “Про стандартизацію” [35];

2.3) Закон “Про підтвердження відповідності” [33];

2.4) Закон “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” [39];

2.5) Закон “Про рекламу” [30] щодо спонсорювання з використанням знаків для товарів і послуг, інших об’єктів інтелектуальної власності, під якими випускають алкогольні напої (проект закону, пояснювальна записка до проекту закону – додаються (див. Додатки 10–11); щодо врегулювання питань здійснення маркетингових комунікацій, програм і заходів рекламного характеру, забезпечення прав споживачів на отримання достовірної, об’єктивної та повної інформації про продукцію та її виробників (проект закону, пояснювальна записка до проекту закону – додаються (див. Додатки 12–13);

- 2.6) Закон “Про захист прав споживачів” [28]. Мета — увідповіднення законодавства України до вимог європейського законодавства щодо захисту прав споживачів, забезпечення безпеки продукції в процесі її розповсюдження та розміщення на ринку. Передбачається реалізувати завдання з адаптації до директив ЄС, а саме: Директиви Ради 99/44 ЄС “Про деякі особливості продажу споживчих товарів і пов’язаних з ними гарантій” і Директиви Ради 85/374 ЕЕС від 25 липня 1985 року зі зближення законів, підзаконних та адміністративних актів держав-членів щодо відповідальності за неякісну продукцію [9] (проект Закону “Про внесення змін до Закону України “Про захист прав споживачів” — додається (див. Додаток 14);
 - 2.7) Закон “Про телебачення і радіомовлення” (щодо квоти на телебаченні та радіомовленні);
 - 2.8) Декрет Кабінету Міністрів “Про стандартизацію і сертифікацію” [74] в частині, що стосується Розділу IV. Сертифікація продукції. Для забезпечення переходу від системи обов’язкової сертифікації до системи оцінки відповідності згідно з вимогами технічних регламентів;
 - 2.9) Декрет Кабінету Міністрів “Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та відповідальність за їх порушення” [73] потребує скасування після набуття чинності Закону “Про державний ринковий нагляд за додержанням вимог щодо безпеки продукції та послуг”;
 - 2.10) перегляд постанови Кабінету Міністрів “Про затвердження переліків центральних органів виконавчої влади, на які покладаються функції технічного регулювання у визначених сферах діяльності та розроблення технічних регламентів” [60] для поліпшення її узгодженості з чинним законодавством, чіткішого визначення сфер діяльності ЦОВВ і розмежування повноважень щодо регламентації нагляду і контролю;
 - 2.11) перегляд постанови Кабінету Міністрів “Про Раду стандартизації” для утворення Ради стандартизації та технічного регулювання для аналізу діяльності ЦОВВ і оцінювання її результатів, а також врегулювання суперечливих питань (26 липня 2006 року Кабінет Міністрів ухвалив постанову № 1016 “Питання Ради стандартизації та технічного регулювання” (див. Додаток 15).
- 3) Розроблення та впровадження технічних регламентів на основі європейських директив Нового підходу та Глобального підходу (таблиця — додається (див. Додаток 16).

Для забезпечення одночасного ухвалення технічних регламентів Нового підходу і гармонізованих стандартів, які є доказовою базою підтвердження відповідності продукції цим технічним регламентам, розробляти та затверджувати щорічні Програми розроблення технічних регламентів, синхронізуючи їх у термінах зі щорічними планами розроблення національних стандартів, відповідно до Державної програми стандартизації на 2006–2010 роки.

Держспоживстандарт розробив проект Рекомендацій щодо розроблення технічних регламентів, які ухвалює Кабінет Міністрів (див. Додаток 17).

- 4) Для повномасштабного впровадження європейського технічного законодавства потрібно на основі так званої рожевої книги, розробленої Європейським Директоратом з підприємництва та промисловості, скласти середньострокову програму розроблення технічних регламентів, які охоплюють директиви “старого” підходу. Завдання цієї програми потрібно вносити до щорічних програм розроблення технічних регламентів.

Ця книга є настановою щодо адаптації технічного законодавства в галузі норм і стандартів до вимог ЄС для країн, що хочуть набути членства в ЄС.

Рожева книга охоплює такі галузі:

- моторний транспорт;
- хімічну;
- фармацевтичну;
- косметичну;
- такі, що законодавчо регулюються, метрологію і фасовку;
- електробезпеку й електрообладнання;
- споживачі;
- інші групи продуктів;
- горизонтальні та процедурні заходи;
- промислова політика;
- політика підтримання малого та середнього бізнесу;
- телекомунікації;
- перероблені сільськогосподарські продукти.

У ній подано перелік директив і рішень ЄС, рекомендацій і резолюцій Ради ЄС щодо цих галузей.

II. Перегляд і заміна застарілої нормативної бази на сучасні міжнародні та європейські стандарти [47].

- 5) Забезпечення реалізації Державної програми стандартизації на 2006–2010 роки [68].
- 6) Поступове виконання Програми перегляду чинних в Україні міждержавних стандартів (ГОСТ), розроблених до 1992 року, та увідповіднення їх до Угоди про технічні бар’єри у торгівлі СОТ [85].

III. Паралельно потрібно зосередити зусилля для того, щоб підвищувався рівень прозорості діяльності Держспоживстандарту, його взаємодії з громадськістю, а також рівень розуміння та обізнаності вітчизняних підприємців, промисловців щодо

важливості застосування міжнародних норм і правил, сучасних стандартів, процедур оцінки відповідності, засобів виміральної техніки, методів управління якістю, захисту прав споживачів та ін.:

- 1) забезпечення роботи Громадської ради при Держспоживстандарті України;
- 2) залучення громадськості до розроблення законодавчих і нормативно-правових актів у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів;
- 3) започаткування широкої просвітницької кампанії серед промисловців, підприємців, споживачів;
- 4) залучення європейської технічної допомоги.

IV. Потрібно також сконцентрувати увагу на:

- підвищенні рівня координації робіт з національної стандартизації та технічного регулювання;
- активізації участі в міжнародних і європейських організаціях зі стандартизації, оцінки відповідності, якості;
- забезпечення широкого впровадження сучасних методів управління якістю;
- укладенні та реалізації двосторонніх угод про співробітництво у сфері стандартизації, метрології, оцінки відповідності;
- ефективному використанні європейської технічної допомоги та ін.

Показники оцінювання прогресу вдосконалення адаптації технічного законодавства та нормативної бази

Кожне з ключових завдань у сфері адаптації національного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог потрібно оцінити у кількісних вимірних показниках.

Показники оцінювання варіантів вдосконалення можна поділити на дві групи:

1. Основний показник — рівень задоволеності прогресом з питань адаптації технічного законодавства та нормативної бази всіх зацікавлених сторін: представників центральних органів виконавчої влади, об'єднань (спілок, асоціацій), підприємців, споживачів, наукових організацій, органів стандартизації, оцінки відповідності, метрології, захисту прав споживачів, Держспоживстандарту та інших.

Потрібно проводити відповідне опитування (анкетування), за результатами якого виводити інтегрований показник рівня задоволеності всіх зацікавлених сторін.

2. Допоміжні показники:

- 2.1) У сфері адаптації законодавства України до вимог законодавства ЄС, Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ.

Пропонується встановити вимірний показник — **рівень гармонізації української законодавчої бази з європейською**. Критерій гармонізації на кінець 2010 року повинен становити не менш як 90% загальної кількості чинних актів європейського законодавства у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів на основі директив Нового та Глобального підходів.

- 2.2) У сфері гармонізації нормативної бази України з нормами і правилами СОТ і ЄС.

Пропонується встановити вимірний показник — **рівень гармонізації нормативної бази**, який має досягти 60% загальної кількості міжнародних та європейських стандартів на кінець 2010 року. Потрібно здійснювати поточний щорічний контроль відповідно до щорічних планів стандартизації та Програми перегляду стандартів.

У сфері метрології показник рівня оновлення еталонної бази потрібно забезпечити відповідно до Державної програми еталонної бази на 2006–2010 роки.

3. Додаткові опосередковані показники:

- 3.1) *Рівень конкурентоспроможності продукції та послуг у пріоритетних галузях економіки України* — вимірюється за спеціальною методикою.
- 3.2) *Рівень випуску високотехнологічної продукції* — вимірюється за спеціальною методикою.
- 3.3) *Рівень інноваційності вітчизняної продукції* — вимірюється за спеціальною методикою.
- 3.4) *Рівень надходження на ринок небезпечної продукції та рівень негативних наслідків* — вимірюється за спеціальною методикою.
- 3.5) *Кількість впроваджених і сертифікованих сучасних систем управління* — визначається за результатами моніторингу.
- 3.6) *Рівень обізнаності підприємців, промисловців, споживачів* — визначається за спеціальною методикою.
- 3.7) *Рівень фахової підготовки спеціалістів у сфері технічного регулювання та споживчої політики* — визначається за спеціальною методикою.

Моніторинг та оцінювання результатів адаптації законодавства та нормативної бази

Для досягнення запланованих показників потрібно здійснювати поточний моніторинг та оцінювання ступеня виконання запланованих показників. У разі виявлення негативної тенденції щодо невиконання запланованих показників потрібно розробити та впровадити відповідні коригувальні та запобіжні дії для усунення причин, що призвели до невиконання.

Варіанти подальшого розвитку

З урахуванням проаналізованого досвіду європейських країн – нових членів ЄС, а також досвіду Російської Федерації у сфері технічного регулювання існують три варіанти процесу адаптації технічного законодавства та нормативної бази до європейських вимог, які базуються на новій послідовності виконання окреслених завдань.

Перший варіант передбачає низькі темпи адаптації або взагалі відмову від внесення змін до національної законодавчої та нормативної бази на основі європейських норм і стандартів.

Такий підхід не відповідає зовнішньополітичному й економічному курсу України на інтеграцію до світової економічної системи. З іншого боку, це негативні вплине на конкурентоспроможність української продукції. Як наслідок, українська промисловість не витримає конкуренції; суттєво знизиться рівень виробництва, відповідно погіршиться стан соціальної захищеності населення.

Другий варіант передбачає невідкладне вдосконалення інфраструктури системи технічного регулювання, а потім здійснення масштабної адаптації законодавчої та нормативної бази.

Прикладом такого підходу може слугувати реформа, проведена в Російській Федерації. До реформи рівень гармонізованих стандартів у Російській Федерації був вищий, ніж в Україні, але цей процес загальмувався після реформи інфраструктури. Після ухвалення Федерального закону “Про технічне регулювання” [25] ліквідовано Держстандарт Російської Федерації та на його базі утворено Федеральне агентство з технічного регулювання та метрології, підпорядковане Міністерству промисловості й енергетики Російської Федерації. Все це призвело до суттєвого гальмування процесів формування законодавчої та нормативної бази на основі європейських вимог.

Наприклад, у Російській Федерації за три роки затверджено лише один технічний регламент, а в Україні – 16. 2005 року в Російській Федерації гармонізовано 250 стандартів, в Україні – 900.

Водночас перед Україною стоїть завдання підвищити цей показник до рівня: 2006 року – 1 200; 2007 року – 1 500; 2008 року – 1 800; 2009 року – 2 000; 2010 року – 2 070; загалом за період з 2006 до 2010 року – 8 570 стандартів, що підлягають розробленню як гармонізовані [68].

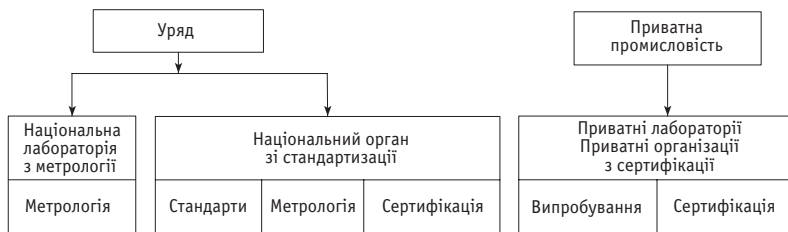
Під час обговорення зеленої книги висловлено пропозиції, що на перехідний період найбільш прийнятний інтегрований або традиційний встановлений підхід, підходи, на які не потребується великих фінансових затрат держави і водночас

вони дають змогу забезпечити уряд механізмом для створення та розвитку інфраструктури, яка допомагає промисловості в стислі терміни ефективно вирішувати всі питання щодо формування технічного законодавства та нормативної бази.

Схема 1. *Інтегрований підхід*

Схема 2. *Традиційний встановлений підхід*

Третій варіант передбачає невідкладне вдосконалення законодавства та заміну великого масиву застарілих національних стандартів на прогресивні міжнародні та європейські, проведення у суспільстві широкої просвітницької кампанії щодо застосування нових норм і правил.

Цікавим є досвід Словаччини щодо запровадження в національне законодавство європейських директив, а також гармонізації норм і стандартів з європейськими. 2000 року затверджено Національну програму адаптації законодавства Словаччини до законодавства ЄС (*acquis communautaire*). Частину програми, що стосувалася технічного регулювання, було розроблено на основі так званої рожевої книги, підготовленої Європейським Директоратом з підприємництва та промисловості для країн – кандидатів на членство в ЄС.

Реалізацію завдань у сфері адаптації національного технічного законодавства в галузі норм і стандартів до вимог ЄС було покладено на Словацьке управління стандартизації, метрології та випробувань. Інфраструктура сфери технічного регулювання в Словаччині відповідає так званому традиційному встановленому

підходу (див. Схему 2). Така послідовність розвитку системи технічного регулювання дала Словаччині змогу у стислі терміни здійснити адаптацію національного технічного законодавства та нормативної бази до вимог ЄС. Водночас здійснювалася чітка координація робіт з розроблення національних стандартів унеможливлення розпорошення коштів і розроблення галузевих стандартів, що не відповідали сучасному стану науки і техніки та потребам словацької економіки. Запроваджено тисячі систем управління якістю, а також організовано широку просвітницьку роботу.

Вибір найбільш прийняттого варіанта

“Членство у СОТ, у процесі набуття якого перебуває Україна, означає повну участь у всіх багатосторонніх угодах СОТ і увідповіднення національних законодавчих, адміністративних механізмів регулювання торгівлі до норм цих угод” [109]. Це дасть змогу визначити проблеми, що виникають у сфері технічного регулювання та споживчої політики у вступі України до СОТ, а потім до ЄС, та можливі способи їх вирішення для інтегрування України у світову економіку, зокрема європейську.

Вибір оптимального варіанта адаптації законодавчої та нормативної бази повинен здійснюватися з урахуванням таких чинників:

- усунення загроз для національної безпеки держави;
- сприяння сталому зростанню економіки;
- інтеграція України у світову економіку;
- поліпшення захисту життя, здоров'я та майна людини;
- поліпшення захисту тварин, рослин і довкілля;
- надходження на ринок лише безпечної, якісної продукції, процесів, послуг;
- створення сприятливіших умов для розвитку підприємництва;
- підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції;
- створення сприятливіших умов добросовісної конкуренції;
- усунення технічних бар'єрів у торгівлі;
- аналізування наявного світового досвіду, передусім країн – членів ЄС, та ін.

З цього випливає, що найбільш прийнятним для України є третій варіант розвитку системи технічного регулювання. Він передбачає масштабну адаптацію законодавчої та нормативної бази, широку просвітницьку кампанію, залучення європейської технічної допомоги.

Наступним етапом має стати оптимізація інфраструктури технічного регулювання та споживчої політики з урахуванням світового досвіду та використанням консультативної допомоги ЄС у рамках програм Twinning і TACIS.

Основні принципи запропонованого варіанта політики адаптації законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог

Можна визначити такі основні принципи, на яких базується запропонований варіант політики адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог:

- 1) Зміцнення демократичних засад в українському суспільстві.
- 2) Забезпечення прозорого, послідовного, передбачуваного, недискримінаційного режиму управління у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів.
- 3) Сприяння сталому зростанню економіки, добросовісній конкуренції, захисту життя, здоров'я людей, довкілля, інтересів споживачів, усуненню зайвих технічних бар'єрів у міжнародній торгівлі.
- 4) Широке залучення представників бізнес-середовища та споживачів до співпраці.
- 5) Розвиток наукових досліджень, застосування сучасних досягнень наукового прогресу, інформаційних та управлінських технологій.
- 6) Активна міжнародна співпраця зі спорідненими організаціями й установами.
- 7) Синхронізація реформ у сфері технічного регулювання з іншими сферами економіки.
- 8) Забезпечення повного та всебічного інформування з питань технічного регулювання всіх зацікавлених сторін за однакових умов.
- 9) Координація дій органів виконавчої влади, розмежування повноважень та уникнення дублювання.
- 10) Формування національного фонду нормативних документів, який має складатися зі взаємоузгоджених документів трьох рівнів: акти законодавства, державні стандарти і стандарти та технічні умови підприємств.
- 11) Визначення пріоритетних напрямів національної нормотворчості та стандартизації, зокрема безпеки, екології, надійності, сумісності і взаємозамінності, інформаційних технологій, ресурсозбереження.

Заходи щодо реалізації стратегії вдосконалення галузі

Перешкоди на шляху процесу адаптації:

- 1) Нестабільна політична ситуація в державі.
- 2) Непослідовні дії щодо здійснення процесу адаптації.
- 3) Низький рівень усвідомлення потреби у вдосконаленні законодавчої та нормативної бази.
- 4) Низький рівень знань щодо вимог європейського законодавства та нормативної бази.
- 5) Недостатнє фінансування процесу адаптації.
- 6) Намагання ліквідувати або реорганізувати Держспоживстандарт на початковому етапі реформ.

Очікувані наслідки від удосконалення законодавчої та нормативної бази

Вдосконалення вітчизняного законодавства у сфері норм і стандартів, поетапне впровадження в Україні вимог директив ЄС і міжнародних і європейських стандартів [57]:

- 1) сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності економіки України;
- 2) прискорить вступ України до СОТ;
- 3) забезпечить реалізацію положень Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС;
- 4) підвищить якість і конкурентоспроможність української продукції.

Виконання Державної програми стандартизації [68] дасть змогу забезпечити:

- 1) запровадження міжнародних і європейських стандартів для гармонізації законодавства України із законодавством ЄС;
- 2) створення фондів нормативних документів у всіх галузях національної економіки, які відповідатимуть її потребам;
- 3) створення сприятливих умов для розвитку підприємництва та добросовісної конкуренції, поліпшення захисту людей від шкідливих і небезпечних чинників, а довкілля – від негативного впливу.

Виконання Державної програми розвитку еталонної бази на 2006–2010 роки [67] дасть змогу:

- 1) створити 29 і вдосконалити 24 державні первинні еталони, створити 21 і вдосконалити 5 вторинних еталонів для забезпечення єдності вимірювання в державі;

- 2) підвищити точність відтворення одиниць часу і частоти, розробити сучасні ефективні системи передачі шкали часу і еталонних частот споживачам і порівняння шкали часу України та інших держав, передачі еталонних сигналів споживачам каналами телебачення;
- 3) створити 154 типи державних стандартних зразків;
- 4) розробити 45 нормативних документів, що визначають стандартні довідкові дані;
- 5) забезпечити функціонування Державної служби єдиного часу і еталонних частот, Державної служби стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів, Державної служби стандартних довідкових даних про фізичні сталі та властивості речовин і матеріалів;
- 6) використовувати сучасні методи вимірювання і засоби вимірювальної техніки у процесі розроблення перспективних технологій;
- 7) увідповіднити можливості еталонної бази і системи передачі розмірів одиниць вимірювання до потреб економіки;
- 8) посилити контроль за станом охорони здоров'я, безпеки умов праці, якості та безпеки харчових продуктів і лікарських засобів, станом довкілля, обліку енергетичних і матеріальних ресурсів (електричної і теплової енергії, газу, води, нафтопродуктів);
- 9) створити умови для проведення звіряння державних еталонів на міжнародному рівні.

Реалізація Концепції розвитку технічного регулювання та споживчої політики у 2006–2010 роках [83] сприятиме:

- 1) інноваційному розвитку економіки;
- 2) залученню інвестицій;
- 3) створенню сучасної системи технічного регулювання та захисту прав споживачів;
- 4) вступу України до ЄС;
- 5) приєднанню до СОТ.

Підписання у грудні 2005 року Держспоживстандартом і директором Європейської Комісії Плану дій про підготовку до укладення 2011 року Угоди про оцінку відповідності та прийнятності промислових товарів (АСАА), реалізація якого пов'язана з впровадженням європейських норм і правил та трансформацією інфраструктури до європейської, дасть змогу взаємно визнавати результати сертифікації та випробувань, що, своєю чергою, сприятиме вільному просуванню українських промислових товарів на європейський ринок.

Виконання Державної програми захисту прав споживачів (проект перебуває в Кабінеті Міністрів на розгляді) дасть змогу:

- 1) підвищити рівень насичення споживчого ринку якісною та безпечною продукцією;

- 2) увідповіднити нормативно-правову базу у сфері захисту прав споживачів до вимог законодавства ЄС;
- 3) ефективно співпрацювати органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування та громадським організаціям споживачів;
- 4) підвищити рівень інформатизації органів виконавчої влади та підприємств сфери захисту прав споживачів;
- 5) підвищити рівень навчання населення законодавству про захист прав споживачів.

Ресурси для забезпечення реалізації заходів з адаптації

Потрібно забезпечити відповідне фінансування з Державного бюджету розроблення нових законів, змін до чинних, розроблення технічних регламентів і пов'язаних з ними стандартів. Може використовуватися фінансування за рахунок прибутку організацій галузі й інших вітчизняних підприємств, установ і організацій, а також міжнародних фінансових організацій і програм технічної допомоги для виконання програм розвитку еталонної бази, стандартизації, захисту прав споживачів. Потрібна також технічна, у тому числі фінансова допомога від ЄС для реалізації відповідного плану заходів щодо адаптації законодавчої та нормативної бази.

Держспоживстандарт підготував відповідні пропозиції щодо збільшення обсягів бюджетного фінансування на виконання робіт з адаптації законодавчої та нормативної бази до європейської, які надіслано до Міністерства економіки, Міністерства фінансів і Кабінету Міністрів.

Часові рамки виконання завдань щодо адаптації законодавчої та нормативної бази

Для створення впродовж 2006–2010 років адаптованої до вимог СОТ і ЄС сучасної системи технічного регулювання та захисту прав споживачів, що сприятиме розвитку економіки, підприємництва, забезпеченню добросовісної конкуренції, захисту життя, здоров'я людини, довкілля, прав споживачів, усуненню технічних бар'єрів у торгівлі розпорядженням Кабінету Міністрів схвалено Концепцію розвитку технічного регулювання та споживчої політики у 2006–2010 роках [83].

Концепцією передбачено здійснення заходів, визначено терміни виконання та відповідальних виконавців (згідно з додатком до неї). Як приклад, можна зазначити, що заплановано:

- у IV кварталі 2006 року: 1) забезпечити супроводження розгляду у Верховній Раді Закону “Про безпеку продукції”; 2) підготувати пропозиції щодо вне-

сення змін до деяких законів для стимулювання вітчизняних підприємств і установ до створення систем управління якістю та інших систем відповідно до національних і міжнародних стандартів; 3) розробити законопроект про державний ринковий нагляд за безпекою товарів, робіт і послуг; 4) підготувати пропозиції щодо внесення змін до Закону “Про метрологію та метрологічну діяльність”;

- упродовж 2006–2010 років: 5) підготувати пропозиції щодо розвитку законодавчої бази у сфері захисту прав споживачів, зокрема з питань надання побутових послуг, визначення порядку проведення перевірки суб’єктів господарювання, маркування, вилучення неякісних товарів, розгляду скарг і заяв споживачів; 6) розробити з урахуванням директив ЄС, ухвалити і впровадити технічні регламенти, зокрема 2007 року впровадити три технічні регламенти, 2008 року – вісім, 2009 року – чотири і 2010 року – п’ять технічних регламентів; 7) переглянути державні та галузеві стандарти колишнього СРСР; 8) розробляти та ухвалювати щороку по 1,5 тис. стандартів; 9) вдосконалити роботу Центру обробки запитів і надання повідомлень щодо стандартів, технічних регламентів і процедур оцінки відповідності; 10) вдосконалити державну систему сертифікації продукції; 11) скоротити перелік продукції, що підлягає обов’язковій сертифікації;
- 2006 року: 12) запровадити процедуру декларування відповідності продукції з низьким ступенем ризику для життя і здоров’я споживачів вимогам, встановленим законодавством; 13) підготувати та подати Кабінетові Міністрів пропозиції щодо:
 - вступу України 2007 року до Міжнародної організації споживачів;
 - 2008 року – приєднання України до Метричної конвенції;
 - 2008–2010 року – утворення акціонерної компанії з питань сертифікації з урахуванням практики держав – членів ЄС;
 - 2010 року – надання науково-дослідній організації зі стандартизації статусу національного органу зі стандартизації;
- у період 2007–2010 років: 14) реформувати структуру технічних комітетів стандартизації України з урахуванням структури технічних комітетів Міжнародної організації зі стандартизації та Європейського комітету зі стандартизації;
- 2007 року: 15) сприяти підвищенню ефективності калібрувальної діяльності;
- у період 2008–2010 років: 16) розмежувати функції сертифікації і державного нагляду й утворити органи державного ринкового нагляду на базі підрозділів державного нагляду за дотриманням стандартів, норм і правил, державного метрологічного нагляду і територіальних органів у справах захисту прав споживачів;
- упродовж 2006–2010 років: 17) забезпечувати підвищення кваліфікації фахівців з питань технічного регулювання та захисту прав споживачів;
- упродовж 2006–2010 років: 18) налагодити співпрацю з міжнародними та європейськими організаціями з питань технічного регулювання і захисту

прав споживачів щодо підготовки відповідних фахівців, проводити семінари і конференції із залученням фахівців цих організацій;

- 2006 року: 19) розробити і здійснити заходи з реалізації Угоди про визнання вимірвальних і калібрувальних можливостей національних метрологічних інститутів;
- упродовж 2006–2010 років: 20) забезпечити виконання в рамках Плану дій Україна–ЄС вимог щодо вільного переміщення промислової продукції на ринок ЄС для підготовки до укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції.

Для забезпечення розвитку національної системи стандартизації, її відповідності вимогам Угоди про технічні бар'єри в торгівлі та гармонізації із системою стандартизації ЄС Кабінет Міністрів постановив затвердити Державну програму стандартизації на 2006–2010 роки [68] (надалі – Державна програма). Державна програма містить:

- 1) План заходів щодо забезпечення розвитку національної системи стандартизації на 2006–2010 роки з визначеним орієнтовним обсягом фінансування за роками та відповідальними виконавцями (Додаток 1 до Державної програми).
- 2) Кількість стандартів, що підлягають розробленню як гармонізовані, за галузями економіки та орієнтовний обсяг фінансування роботи (Додаток 2 до Державної програми).
- 3) Розподіл коштів для виконання робіт зі стандартизації (Додаток 3 до Державної програми).

На виконання Указу Президента “Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики”[53] Кабінет Міністрів постановив затвердити Державну програму розвитку еталонної бази на 2006–2010 роки [67] (надалі – Державна програма). Державна програма містить відповідні заходи щодо розвитку еталонної бази на 2006–2010 роки.

Терміни досягнення стратегічних цілей умовно можна поділити на три етапи:

- На першому етапі (2006–2010 роки) потрібно виконати указ Президента “Про заходи щодо удосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики”[53]. Треба також ухвалити зміни до законодавства у сфері технічного регулювання, які сприятимуть вступу України до СОТ. Цей етап включатиме здійснення гармонізації законодавчої та нормативної бази з європейською, яка передбачає розроблення та ухвалення технічних регламентів на основі всіх директив Нового та Глобального підходів, виконання Державної програми стандартизації на 2006–2010 роки.
- Другий етап (починаючи з 2011 року) передбачатиме виконання завдань щодо повної гармонізації законодавчої і нормативної бази у сфері технічного регулювання та споживчої політики з європейською; розроблення та ухвалення технічних регламентів на основі директив Старого підходу (згідно

з рожевою книгою Європейської Комісії); укладення між Україною та ЄС так званої угоди АСАА; вдосконалення інфраструктури системи технічного регулювання та захисту прав споживачів згідно з європейською практикою.

Стратегічні цілі та терміни їх виконання можуть змінюватися та коригуватися, виходячи з пріоритетів соціально-економічної політики держави.

Таблиця 2. Графік виконання Плану дій у рамках підготовки до підписання між Україною та ЄС угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів

Дія	Термін виконання
Узгодження плану дій і графіка виконання	Запланована дата виконання – грудень 2005 року
Встановлення пріоритетних секторів (більш як один пакет)	Перший пакет – до липня 2006 року
Вивчення секторального законодавства ЄС	До грудня 2006 року
Уточнення потрібної технічної допомоги та розроблення програм	3 грудня 2006 року
Аналіз чинного в Україні секторального законодавства і встановлення потреб для створення нового	Січень–грудень 2006 року
Створення правової бази технічного регулювання в галузях стандартизації, акредитації та ін.	Поступово до грудня 2007 року
Застосування потрібного секторального законодавства у пріоритетних секторах	Поступово до 2006–2010 років
Створення або реформування установ, потрібних для запровадження законодавства	Поступово з 2006–2010 років
Створення потрібних органів сертифікації та оцінки відповідності	2006–2010 роки
Відкриті офіційні переговори щодо АСАА	Орієнтовно 2009 рік
Визначення другого пакета пріоритетних секторів	Орієнтовно 2009 рік
АСАА в дії	2011 рік

Висновки

1. Для створення адаптованої до вимог СОТ і ЄС сучасної системи технічного регулювання та захисту прав споживачів потрібно забезпечити:
 - а) вдосконалення законодавчої та нормативної бази з питань технічного регулювання та захисту прав споживачів відповідно до вимог Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ, директив ЄС;
 - б) вдосконалення процедури надання вітчизняним та іноземним користувачам інформації з питань стандартизації;
 - в) впровадження міжнародних стандартів і стандартів держав – членів ЄС відповідно до потреб національної економіки;
 - г) сприяння впровадженню суб'єктами господарювання сучасних систем управління якістю у виробництві товарів, виконанні робіт і наданні послуг;
 - д) запровадження державного ринкового нагляду за безпекою товарів, робіт і послуг;
 - е) створення ефективного механізму фінансування та матеріально-технічного забезпечення розвитку сфери технічного регулювання та захисту прав споживачів.
2. Технічне регулювання та захист прав споживачів повинно здійснюватися за такими принципами:
 - відкритість і прозорість процесу розроблення, ухвалення технічних регламентів, застосування процедур оцінки відповідності;
 - застосування інноваційних підходів до вирішення проблем;
 - забезпечення рівності щодо захисту прав вітчизняних та іноземних виробників.
3. Вирішення проблем, що виникають у сфері технічного регулювання та споживчої політики в процесі інтегрування України у світову економіку, зокрема європейську, дасть змогу підвищити конкурентоспроможність вітчизняної продукції, сприятиме сталому зростанню економіки, створенню належних умов для розвитку підприємництва, добросовісної конкуренції, поліпшення захисту життя, здоров'я людей, довкілля, прав споживачів, усунення технічних бар'єрів у торгівлі.
4. Досягнення зазначених стратегічних цілей з адаптації законодавчої та нормативної бази потребує добре скоординованих зусиль влади, бізнес-середовища та споживачів, а також залучення відповідної технічної допомоги ЄС.
5. У білій книзі розглянуто способи вирішення двох груп ключових проблем із п'яти, визначених у зеленій книзі.

Способи вирішення решти проблем розглядатимуться в аналогічних проектах. Держспоживстандарт на запит Голодержслужби висловив свою зацікавленість у продовженні цього проекту 2007 року з метою обговорення з громадськістю та знаходження оптимальних способів вирішення наявних проблем у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів.

Перелік використаних джерел

Міжнародно-правові документи

1. Угода про проведення узгодженої політики в галузі стандартизації, метрології і сертифікації від 13 березня 1992 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
2. Марракешська декларація від 15 квітня 1994 року (Марракеш, Марокко), <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Марракешское Соглашение о создании Всемирной торговой организации от 14 апреля 1994 года (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
4. Соглашение по техническим барьерам в торговле от 15 апреля 1994 года (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
5. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 року. Угоду ратифіковано Законом № 237/94-ВР від 10 листопада 1994 року. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, № 46, с. 415), <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Міжнародні правила по тлумаченню термінів “Інкотермс” – К.: Міжнародна торговельна палата. – 2000.
7. План дій Україна – Європейський Союз. Європейська політика сусідства від 12 лютого 2005 року. Дата схвалення Кабінетом Міністрів: 12 лютого 2005 року. Дата схвалення Радою з питань співробітництва між Україною і Європейським Союзом: 21 лютого 2005 року. (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
8. Угода про технічні бар’єри в зоні вільної торгівлі від 20 червня 2000 року. Угоду затверджено із застереженням постановою Кабінету Міністрів України № 783 від 31 травня 2006 року. (<http://zakon.rada.gov.ua>).
9. Директива Ради 85/374/ЕЕС від 25 липня 1985 року про наближення законів, нормативно-правових актів, адміністративних положень держав-членів, що стосуються відповідальності за дефектну продукцію (Official Journal L210, 07/08/1985, р. 0029–0033).
10. Директива Ради 85/577/ЕЕС від 20 грудня 1985 року про захист інтересів споживачів при реалізації товарів поза торговельними та офісними приміщеннями (Official Journal L372, 31/12/1985, р. 0031–0033).
11. Директива Ради 87/102/ЕЕС від 22 грудня 1986 року про наближення законів, підзаконних актів і адміністративних положень держав-членів щодо споживчого кредиту (Official Journal L042, 12/02/1987, р. 48).
12. Директива 88/378/ЕЕС від 3 травня 1988 року про наближення законів держав-членів стосовно безпеки іграшок (Official Journal L187, 16.07.1988, р. 1).
13. Директива Ради 90/314/ЕЕС від 13 червня 1990 року про комплексний туризм, комплексний відпочинок та комплексні тури (Official Journal L158, 23/06/1990, р. 0059–0064).
14. Директива Ради 93/13/ЕЕС від 5 квітня 1993 року про нечесні умови в договорах із споживачами (Official Journal L095, 21/04/1993, р. 0029–0034).

15. Директива 97/7/ЕС Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 1997 року про захист прав споживачів в укладанні контрактів на відстані (Official Journal L144, 04/06/1997, р. 0019–0027).
16. Директива 98/6/ЕС Європейського Парламенту та Ради від 16 лютого 1998 року про захист прав споживачів щодо позначення цін на продукцію, що пропонується споживачеві (Official Journal L080, 18/03/1998, р. 0027–0031).
17. Директива Європейського Парламенту та Ради 98/34/ЕС від 22 червня 1998 року “Про процедуру інформування щодо стандартів, технічних регламентів і правил з надання послуг в інформаційному суспільстві” // Офіційний журнал Європейського Співтовариства. – 21.07.1998. – р. 37–48.
18. Директива 2000/13/ЕС Європейського Парламенту та Ради ЄС від 20 березня 2000 року про наближення законів держав-членів щодо маркування, презентацій та реклами харчових продуктів (Official Journal L109, 06/05/2000, р. 29).
19. Директива 2001/83/ЕС Європейського Парламенту та Ради від 6 листопада 2001 року про Кодекс Співтовариства щодо лікарських засобів, призначених для споживання людиною (Official Journal L311, 28/11/2001, р. 0067–0128).
20. Директива 2001/95/ЕС від 3 грудня 2001 року про загальну безпеку продукції (Official Journal L11, 15/01/2002).
21. Директива 2002/22/ЕС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 року про послуги загального користування та права користувачів електронних комунікаційних мереж і послуг (Директива про Послуги загального користування), Official Journal L108, 24/04/2002, р. 0051–0077.
22. Регламент Ради (ЄС) № 2027/97 від 9 жовтня 1997 року про відповідальність авіаперевізників у разі нещасних випадків (Official Journal L285, 17/10/1997, р. 0001–0003).
23. Регламент (ЄС) № 261/2004 Європейського Парламенту та Ради від 11 лютого 2004 року про встановлення спільних правил щодо компенсації та допомоги пасажирам у разі відмови у дозволі на посадку пасажирів на літак, а також щодо скасування рейсу або довгої затримки відправлення літака (Official Journal L046, 17/02/2004, р. 0001–0008).
24. Резолюція Ради ЄС від 7 травня 1985 року “Про Новий підхід до технічної гармонізації та стандартів”.
25. Федеральный закон “О техническом регулировании” от 27 декабря 2002 года № 184-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации, 2002. – № 52. – с. 5140.

Національне законодавство

26. Акт проголошення незалежності України, схвалений Постановою Верховної Ради Української РСР № 1427-XII від 24 серпня 1991 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, № 38, с. 502).

27. Конституція України. Закон № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, № 30, с.141) із змінами, внесеними згідно із Законом № 2222-IV від 8 грудня 2004 року, ВВР, 2005, № 2, с. 44), <http://zakon1.rada.gov.ua>.
28. Закон України № 1023-ХІІ “Про захист прав споживачів” від 12 травня 1991 року (зараз діє в редакції Закону № 316-IV від 1 грудня 2005 року), Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, № 30, с. 379 (<http://zakon.rada.gov.ua>).
29. Закон України № 237/94-ВР “Про ратифікацію Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами” від 10 листопада 1994 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, № 46, с. 415), <http://zakon.rada.gov.ua>.
30. Закон України № 270/96-ВР “Про рекламу” від 3 липня 1996 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, № 39, ст. 181) в редакції Закону № 1121-IV від 11 липня 2003 року, ВВР, 2004, № 8, с. 62 із змінами станом на 21 грудня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
31. Закон України “Про безпечність та якість харчових продуктів” від 23 грудня 1997 року в редакції Закону № 2809-IV від 6 вересня 2005 року, ВВР, 2005, № 50, с. 533 (<http://zakon.rada.gov.ua>).
32. Закон України № 113/98-ВР “Про метрологію та метрологічну діяльність” від 11 лютого 1998 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1998, № 30–31, с. 194) в редакції Закону №1765-IV від 15 червня 2004 року, ВВР, 2004, № 37, с. 449 (<http://zakon.rada.gov.ua>).
33. Закон України № 2406-III “Про підтвердження відповідності” від 17 травня 2001 року із змінами, внесеними згідно із Законами № 2116-IV “Про внесення змін до деяких законів України” від 21 жовтня 2004 року (ВВР, 2005, № 2, с. 33) та № 3164-IV “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” від 1 грудня 2005 року (ВВР, 2006, № 12, с. 101), <http://zakon.rada.gov.ua>.
34. Закон України № 2407-III “Про акредитацію органів з оцінки відповідності” від 17 травня 2001 року. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, № 32, с. 170), <http://zakon.rada.gov.ua>.
35. Закон України № 2408-III “Про стандартизацію” від 17 травня 2001 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, № 31, с. 145) із змінами, внесеними згідно із Законом України № 3164-IV “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” від 1 грудня 2005 року, ВВР, 2006, № 12, с. 101), <http://zakon.rada.gov.ua>.
36. Закон України № 228-IV “Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 21 листопада 2002 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, № 3, с. 12), <http://zakon.rada.gov.ua>.
37. Закон України № 1629-IV “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 18 березня 2004 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2004, № 29, с. 367), <http://zakon.rada.gov.ua>.

38. Закон України № 3161-IV “Про внесення змін до Закону України № 1023-XII “Про захист прав споживачів” від 12 травня 1991 року” від 1 грудня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
39. Закон України № 3164-IV “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” від 1 грудня 2005 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2006, № 12, с. 101), <http://zakon.rada.gov.ua>.
40. Господарський кодекс України № 436-IV від 16 січня 2003 року (Відомості Верховної Ради, 2003, № 18, №19–20, № 21–22, с.144), <http://zakon.rada.gov.ua>.
41. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16 січня 2003 року (Відомості Верховної Ради, 2003, №№ 40–44, с. 356), <http://zakon.rada.gov.ua>.
42. Постанова Верховної Ради України № 3360-XII “Про Основні напрями зовнішньої політики України від 2 липня 1993 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, № 37, с. 379), <http://zakon.rada.gov.ua>.
43. Постанова Верховної Ради України № 3/97-ВР “Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України” від 16 січня 1997 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1997, № 10, с. 85) із змінами, внесеними згідно із Законом № 964-IV від 22 липня 2003 року, ВВР, 2003, № 39, с. 351), <http://zakon1.rada.gov.ua>.
44. Указ Президента України № 567/94 “Про застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів” від 4 жовтня 1994 року із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 505/95 від 1 липня 1995 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
45. Указ Президента України № 615/98 “Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу” від 11 червня 1998 року із змінами, внесеними згідно з Указами Президента станом на 5 липня 2003 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
46. Указ Президента України № 145/99 “Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади” від 9 лютого 1999 року із змінами, внесеними згідно з Указами Президента станом на 16 листопада 2004 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
47. Указ Президента України № 1072/2000 “Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу” від 14 вересня 2000 року із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 1411/2004 від 16 листопада 2004 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
48. Указ Президента України № 113/2001 “Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції” від 23 лютого 2001 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
49. Указ Президента України “Про заходи щодо посилення державного захисту прав споживачів” від 12.01.2002 р. № 16/2002 (<http://www.kmu.gov.ua>).
50. Указ Президента України № 225/2003 “Питання Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики” від 18 березня 2003 року із змінами, внесеними згідно з Указами Президента № 280/2004 від 5 березня 2004 року та № 18/2005 від 10 січня 2005 року // Офіційний вісник України від 4 квітня 2003 року – 2003 р. – № 12. – с. 84. – ст. 529.

51. Указ Президента України № 854/2004 “Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики” від 31 липня 2004 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
52. Указ Президента України № 706/2005 “Про Національну раду з питань державного управління та місцевого самоврядування” від 26 квітня 2005 року із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 340/2006 від 3 травня 2006 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
53. Указ Президента України № 1105/2005 “Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики” від 13 липня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
54. Указ Президента України № 1424/2005 “Питання забезпечення впровадження програми Twinning в Україні” від 6 жовтня 2005 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
55. Розпорядження Президента України № 1184/2005-рп “Про деякі питання забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в процесі європейської та євроатлантичної інтеграції” від 3 жовтня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
56. Постанова Кабінету Міністрів України № 269 “Про організацію роботи, спрямовану на створення державних систем стандартизації, метрології та сертифікації” від 25 травня 1992 року із змінами, внесеними на 21 серпня 2003 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
57. Постанова Кабінету Міністрів України № 244 “Про заходи щодо поетапного впровадження в Україні вимог директив Європейського Союзу, санітарних, екологічних, ветеринарних, фітосанітарних норм та міжнародних і європейських стандартів” від 19 березня 1997 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
58. Постанова Кабінету Міністрів України № 1496 “Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 16 серпня 1999 року із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 716 від 15 травня 2003 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
59. Постанова Кабінету Міністрів України № 345 “Про затвердження плану дій щодо реалізації пріоритетних положень Програми інтеграції України до Європейського Союзу у 2001 році” від 10 квітня 2001 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
60. Постанова Кабінету Міністрів України № 288 “Про затвердження переліків центральних органів виконавчої влади, на які покладаються функції технічного регулювання у визначених сферах діяльності та розроблення технічних регламентів” від 13 березня 2002 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
61. Постанова Кабінету Міністрів України № 1585 “Про затвердження Технічного регламенту модулів оцінки відповідності та вимог щодо маркування національним знаком відповідності, які застосовуються в технічних регламентах з підтвердження відповідності” від 7 жовтня 2003 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
62. Постанова Кабінету Міністрів України № 1365 “Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від

- 15 жовтня 2004 року із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 174 від 3 березня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
63. Постанова Кабінету Міністрів України № 1378 “Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики” від 15 жовтня 2004 року із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 356 від 18 травня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 64. Постанова Кабінету Міністрів України № 829 “Стратегія міжнародної технічної допомоги на 2005–2007 роки” від 30 серпня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 65. Постанова Кабінету Міністрів України № 870 “Про затвердження Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України” від 6 вересня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 66. Постанова Кабінету Міністрів України № 207 “Про спрямування і координацію діяльності центральних органів виконавчої влади через відповідних міністрів” від 23 лютого 2006 року із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 683 від 17 травня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 67. Постанова Кабінету Міністрів України № 228 “Про затвердження Державної програми розвитку еталонної бази на 2006–2010 роки” від 1 березня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 68. Постанова Кабінету Міністрів України № 229 “Про затвердження Державної програми стандартизації на 2006–2010 роки” від 1 березня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 69. Постанова Кабінету Міністрів України № 307 “Про затвердження Порядку використання у 2006 році коштів, передбачених у державному бюджеті для збереження та функціонування національної еталонної бази” від 15 березня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 70. Постанова Кабінету Міністрів України № 337 “Про Порядок використання у 2006 році коштів, передбачених у державному бюджеті для виробництва і розповсюдження соціальної рекламної інформації про шкоду тютюнопаління та зловживання алкогольними напоями” від 15 березня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 71. Постанова Кабінету Міністрів України № 614 “Про затвердження Програми запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади” від 11 травня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 72. Постанова Кабінету Міністрів України № 783 “Про затвердження Угоди про технічні бар’єри в зоні вільної торгівлі” від 31 травня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 73. Декрет Кабінету Міністрів України № 30–93 “Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та відповідальність за їх порушення” від 8 квітня 1993 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, № 23, с. 247) із змінами на 19 січня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
 74. Декрет Кабінету Міністрів України № 46–93 “Про стандартизацію і сертифікацію” від 10 травня 1993 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, № 27, с. 289) із змінами на 8 вересня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).

75. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 34-р “Про заходи щодо реалізації пріоритетних положень Програми інтеграції України до Європейського Союзу в 2002 році” від 22 січня 2002 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
76. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 744-р “Про заходи щодо реалізації пріоритетних положень Програми інтеграції України до Європейського Союзу в 2003 році” від 27 грудня 2002 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
77. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 111-р “Про заходи щодо реалізації пріоритетних положень Програми інтеграції України до Європейського Союзу в 2004 році” від 4 березня 2004 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
78. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 117-р “Про затвердження заходів щодо виконання у 2005 році Плану дій Україна–ЄС від 22 квітня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
79. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 201-р “Про затвердження плану заходів щодо виконання у 2005 році Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 16 червня 2005 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
80. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 10-р “Про затвердження плану заходів щодо нейтралізації можливих негативних наслідків у зв’язку із вступом України до СОТ та забезпечення підвищення конкурентоспроможності національної економіки” від 12 січня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
81. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 37-р “Про затвердження плану заходів щодо виконання у 2006 році Державної програми інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004–2007 роки” від 25 січня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
82. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 243-р “Про затвердження заходів щодо виконання у 2006 році Плану дій Україна–ЄС” від 27 квітня 2006 року (<http://zakon1.rada.gov.ua>).
83. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 267-р “Про схвалення Концепції розвитку технічного регулювання та споживчої політики у 2006–2010 роках” від 11 травня 2006 року (<http://www.kmu.gov.ua>).
84. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 460-р ”Про поліпшення інформування про суспільні процеси в Україні” від 3 серпня 2006 року (<http://zakon.rada.gov.ua>).
85. Наказ Держспоживстандарту України № 77 “Про затвердження Програми перегляду чинних в Україні міждержавних стандартів (ГОСТ), розроблених до 1992 року, та приведення їх у відповідність до Угоди про технічні бар’єри у торгівлі Світової організації торгівлі” від 13 березня 2006 року.
86. Наказ Держспоживстандарту України № 85 “Про затвердження Переліку національних стандартів, які в разі добровільного застосування є доказом відповідності продукції вимогам Технічного регламенту з підтвердження відповідності безпеки іграшок” від 21 березня 2006 року (<http://www.dssu.gov.ua>).
87. Наказ Держспоживстандарту № 149 “Щодо реалізації Концепції розвитку системи технічного регулювання та споживчої політики у 2006–2010 роках” від 26 травня 2006 року.

88. Послання Президента України до Верховної Ради України "Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки" від 30 квітня 2002 року.
89. Звернення Президента України Віктора Ющенка до Верховної Ради України у зв'язку з Посланням до Верховної Ради України "Про зовнішнє і внутрішнє становище України у 2005 році" від 9 лютого 2006 року.
90. Універсал національної єдності від 3 серпня 2006 року (<http://www.kmu.gov.ua>).

Наукові праці

91. Баб'як О. Знаки підтвердження відповідності продукції // Стандартизація, Сертифікація, Якість. Науково-технічний журнал. – К.: Держспоживстандарт. – № 4, 2003. – с. 42–43.
92. Віткін Л. М. Усунення технічних бар'єрів у торгівлі // Український інвестиційний журнал WELCOME. – № 11(77), 2001. – с. 3–17.
93. Бізнес-середовище в Україні. Проект "Розвиток підприємництва в Україні". – Міжнародна фінансова корпорація, 2005. – с. 13.
94. Бородин В. Стан нормативно-правового забезпечення охорони праці в Україні // Охорона праці. – 2004. – № 2. – с. 8–9.
95. Виконавча влада освоює публічну політику // Вісник Центру. Інформаційний бюлетень Міжнародного центру перспективних досліджень. – К. – Число 22(326), 26 червня 2006 року.
96. Директиви Європейського Союзу: Довідник / За заг. ред. В. Л. Іванова. – Львів: Леонорм, 1998. – 288 с.
97. Ж. Деніс Белісл. Карта шляху до якості. Наставниці щодо перегляду інфраструктури з стандартизації, управління якістю, акредитації та метрології на національному рівні. – Міжнародний торговельний центр UNCTAD/WTO.
98. Збірник важливих офіційних матеріалів з санітарних і протиепідемічних питань. – К.: МОЗ України, 1995. – т. 1. – ч. 1.
99. Зелена книга. Політика адаптації національного законодавства у сфері технічного регулювання та споживчої політики до європейських вимог. – К.: Держспоживстандарт України, 2006.
100. Економіка України в після виборчий період та порядок денний для уряду / Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилук, Я. В. Белінська та ін. – К.: НІСД, 2006. – с. 3.
101. Політичний коментар. Щомісячний огляд ситуації в Україні. – К.: Міжнародний центр перспективних досліджень. – Число 5 (35), травень 2006. – с. 18–22.
102. Європейський Союз – нова стратегія створення загального ринку. Довідник. – Львів: Леонорм, 1997. – 101 с.
103. Экономический анализ. Конкурентоспособность экономики Украины в условиях глобализации. – К.: Национальный институт стратегических исследований. Экономика: тенденции недели. – № 12(346), март 2006. – с. 8–10.

104. Квартальні передбачення. Дослідження економіки України. – К.: Міжнародний центр перспективних досліджень. – Число 35, другий квартал, 2006. – с. 15–16.
105. Кіндзерський Ю., Паламарчук Г. Проблеми національної конкурентоспроможності та пріоритети конкурентної політики в Україні, <http://me.kmu.gov.ua>.
106. Магнус Леммел. Настанови щодо виконання директив, в основу яких покладено “Новий підхід” і “Глобальний підхід”.
107. Мусіна Л. О. Стратегія підвищення міжнародної конкурентоспроможності України // Збірник матеріалів V міжнародної науково-практичної конференції УАЗТ, 30 травня 2002 року. Вплив глобалізації на формування та розвиток зовнішньоекономічних зв’язків України. – К.: УАЗТ, 2002. – с. 85.
108. Огляд стану адаптації законодавства України до *acquis communautaire*. – К.: ТОВ “Ніка-Прінт”, 2006. – 515 с.
109. Осика С. Г., Оніщук О. В., Осика А. С., П’ятницький В. Т., Штефанюк О. В. Інституціональні та процедурні механізми системи ГАТТ/СОТ у регулюванні світової торгівлі. – К.: УАЗТ, 2000. – с. 17.
110. Осика С. Г., П’ятницький В. Т., Оніщук О. В., Осика А. С., Штефанюк О. В. Регулювання ринків товарів і послуг на засадах норм і принципів системи ГАТТ/СОТ. – К.: УАЗТ, 2000. – с. 122–123.
111. Світова організація торгівлі. Довідник про Угоду ТВТ // Інформаційний бюлетень з міжнародної стандартизації. За сторінками зарубіжних джерел. – К.: Держспоживстандарт, 2006. – № 2, 2006. – с. 121–138.
112. Сертифікація в Європі. ЄВРОЛАБ – сприяння взаємному визнанню результатів випробувань. Довідник. – Львів: Леонорм, 1997. – 103 с.
113. Стратегія французької системи стандартизації на 2002–2005 роки // Інформаційний бюлетень з міжнародної стандартизації. – К.: Держспоживстандарт, 2003. – № 1, 2003. – с. 93–99.
114. Тарасюк Б. І. Звіт за I півріччя 2006 року. – К.: Департамент комунікацій влади та громадськості Секретаріату Кабінету Міністрів України // Урядовий портал: Звітні прес-конференції урядовців – міністра закордонних справ України, 22 червня 2006 року, <http://www.kmu.gov.ua>.
115. Технічне законодавство Європейського Союзу. Директиви. Бібліографічний покажчик 1998–2005 рр. / За заг. ред. В. Л. Іванова – Львів: Леонорм, 2006. – 179 с.
116. Філіпчук Г., Юзьків Я. Система технічного регулювання в Україні потребує подальшого вдосконалення // Стандартизація, Сертифікація, Якість. – К.: Держспоживстандарт, 2006. – № 3, 2006. – с. 8–18.
117. Ханету А. Обзор лучшей практики Евросоюза и других стран в области технического регулирования. – М.: ТЕИС, 2005. – 88 с.
118. ISO/IEC Guide 2:2004 Standardization and related activities – General vocabulary.

Додаток 1

Класифікація сертифікованих систем управління якістю за ISO 9001 у розрізі галузей

Галузі	Кількість сертифікатів
Інші послуги	240
Технічне обслуговування	234
Харчова промисловість і виробництво тютюнових виробів	198
Електричне й оптичне обладнання	125
Будівництво	120
Інформаційні технології	115
Хімічна промисловість	104
Виробництво текстилю	95
Металургія та обробка металу	20
Машинобудування	18
Транспорт і комунікації	18
Переробка	17
Фінансове посередництво, нерухомість, послуги оренди	16
Металургія	1
Сільське господарство, лісництво	1
Інше соціальне забезпечення	8
Освіта	7
Виробництво коксу та продуктів нафтопереробки	6
Виробництво бетону, цементу	4
Фармацевтична промисловість	2
Готелі, ресторани	2
Целюлозно-паперове виробництво	1

Додаток 2

Класифікація сертифікованих систем екологічного управління за ISO 14001 у розрізі галузей

Галузі	Кількість сертифікатів
Харчова промисловість і виробництво тютюнових виробів	15
Виробництво текстилю	7
Машинобудування	5
Інші послуги	4
Інше соціальне забезпечення	4
Металургія та обробка металу	3
Хімічна промисловість	3
Виробництво бетону, цементу	3
Будівництво	2
Технічне обслуговування	2
Сільське господарство, лісництво	1
Виробництво коксу та продуктів нафтопереробки	1
Фармацевтична промисловість	1
Мінеральні продукти	1
Металургія	1
Інше виробництво поза класифікацією	1
Транспорт і комунікації	1

Додаток 3

Проект

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. Частину першу статті 13 Закону України “Про місцеві державні адміністрації” (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 20–21, ст. 190) доповнити пунктом 11 такого змісту:

“11) сприяння створенню на підприємствах систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління відповідно до національних або міжнародних стандартів”.

2. У Законі України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 20, ст. 148; 2003 р., № 14, ст. 98; 2005 р., № 5, ст. 110, № 31, ст. 420; 2006 р., № 14, ст. 118):

1) частину першу статті 15 доповнити абзацом такого змісту:

“інформування про наявність стосовно предмета закупівлі системи управління якістю, системи екологічного управління та іншої системи управління чи їх елементів відповідно до національних або міжнародних стандартів”;

2) пункт 2 частини сьомої статті 26 доповнити абзацом такого змісту:

“наявність системи управління якістю, системи екологічного управління та іншої системи управління чи їх елементів відповідно до національних або міжнародних стандартів”.

3. У тексті Закону України “Про підтвердження відповідності” (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 32, ст. 169; 2006 р., № 12, ст. 101) слова “система управління довкіллям” в усіх відмінках і формах числа замінити словами “система екологічного управління” у відповідному відмінку і числі.

4. У Законі України “Про житлово-комунальні послуги” (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 47, ст. 514):

1) частину першу статті 5 доповнити пунктом 81 такого змісту:

“81) сприяння створенню виконавцями/виробниками системи управління якістю житлово-комунальних послуг відповідно до національних стандартів”;

2) пункт 1 частини другої статті 21 доповнити словами “в тому числі шляхом створення відповідно до національних або міжнародних стандартів систем управління якістю”.

5. У статті 4 Закону України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 12, ст. 101) слова “управління довкіллям” замінити словами “системи екологічного управління”.

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Додаток 4

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління”

1. Обґрунтування необхідності ухвалення Закону України

Проект Закону України “Про внесення змін до деяких законів України (щодо стимулювання вітчизняних підприємств і установ до створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем відповідно до національних або міжнародних стандартів)” (надалі – проект Закону України) розроблено відповідно до положень Конституції України, указів Президента України № 113 “Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції” від 23 лютого 2001 року та № 1105 “Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики” від 13 липня 2005 року. Проект Закону України підготовлено для стимулювання вітчизняних підприємств і установ до створення систем управління якістю, екологічного управління та інших систем відповідно до вимог міжнародних і національних стандартів.

Сфери технічних правил і стандартів, довкілля, охорони здоров'я та життя людей, тварин і рослин визначено серед пріоритетних на першому етапі виконання Програми адаптації законодавства України відповідно до статті 51 Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 року.

2. Цілі і завдання ухвалення Закону України

Основною метою ухвалення проекту Закону України є внесення змін до законодавства в частині створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління для:

- підвищення конкурентоспроможності та якості продукції (товарів, робіт, послуг) вітчизняних підприємств (організацій, установ), створення сприятливого інвестиційного середовища в регіонах, зміцнення експортного потенціалу;
- усвідомлення керівниками підприємств впевненості у контрольованості екологічних наслідків процесів господарської діяльності власних підприємств;
- співробітництва та взаємної відповідальності вітчизняних суб'єктів господарювання, центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і громадських організацій.

За офіційною інформацією Міжнародної організації зі стандартизації (ISO), на 1 січня 2005 року у світі сертифіковано 670,4 тис. систем управління якістю відповідно до міжнародного стандарту ISO серії 9001 версії 2000 року. Світовими лідерами у цій сфері є Китай, Італія, Велика Британія, Японія, Іспанія, США, Франція та Німеччина. У Європі найбільша кількість сертифікованих систем управління якістю у Чехії (10,8 тис.), Угорщині (10,2 тис.), Польщі (5,7 тис.), Румунії (5,2 тис.). Лідерами з активізації робіт щодо впровадження і сертифікації систем управління якістю є Латвія (приріст у 6,6 разу), Чехія (приріст у 4,2 разу), Російська Федерація (приріст у 4 рази) та Словенія (у 3,9 разу).

У сфері сертифікації систем екологічного управління відповідно до міжнародного стандарту ISO 14001 така ситуація. На 1 січня 2005 року у світі сертифіковано 90,6 тис. систем. Світовими лідерами у цій сфері є Японія, Китай, Іспанія, Велика Британія, Італія, США, Німеччина. У Європі найбільша кількість сертифікованих систем екологічного управління у Чехії (1 288), Угорщині (882), Польщі (709), Румунії (361), Словенії (338). Лідерами з активізації робіт щодо впровадження і сертифікації систем екологічного управління порівняно з минулим роком є Латвія (приріст у 26 разів), Румунія (у 3,8 разу), Чехія та Російська Федерація (у 2,5 разу), Литва (у 2,2 разу).

В Україні на 1 квітня 2006 року вітчизняним підприємствам видано лише 1 520 сертифікатів на системи управління якістю (у тому числі у Реєстрі системи УкрСЕПРО – 1 068 сертифікатів за ДСТУ ISO 9001-2001) та 54 сертифікати на системи екологічного управління (у т.ч. в Реєстрі системи УкрСЕПРО – 25 сертифікатів за ДСТУ ISO 14001-97) вітчизняних підприємств. Загалом за 2005 рік видано в 1,3 разу більше сертифікатів на ці системи, ніж 2004 року. Однак це надзвичайно низький рівень порівняно з розвиненими європейськими країнами та країнами – членами ЄС (Чехія, Угорщина, Польща, Словаччина, Словенія).

Впровадження та сертифікація систем управління відповідно до вимог національних або міжнародних стандартів передусім дасть змогу підвищити конкурентоспроможність продукції вітчизняних виробників. Інший позитивний наслідок – поліпшення інвестиційної привабливості підприємств. Наприклад, за оцінками міжнародних реєстраторів, сертифікація системи управління якістю підвищує ринкову вартість підприємства в середньому на 10%.

Питання створення на вітчизняних підприємствах і установах систем управління набуває гострої актуальності з погляду захисту національних економічних інтересів в умовах європейської інтеграції та вступу України до СОТ.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту Закону України

Законопроект вносить зміни до законодавства в частині створення на вітчизняних підприємствах (установах, організаціях) систем управління якістю, екологічного

управління та інших систем управління відповідно до національних або міжнародних стандартів. У Законах України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” та “Про підтвердження відповідності” передбачається внести зміни в частині термінології назви системи екологічного управління.

У Закон України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” передбачається внести зміни щодо права замовника отримати інформацію про наявність у учасників тендеру систем управління якістю, систем екологічного управління чи інших систем управління або їх елементів. Доповнення передбачається внести: у перелік кваліфікаційних вимог (стаття 15) щодо інформування про наявність в учасника для предмета закупівлі системи управління якістю, системи екологічного управління, іншої системи управління чи їх елементів відповідно до національних або міжнародних стандартів; до можливих критеріїв оцінки (стаття 26) в частині учасників, у яких наявна система управління якістю, системи екологічного управління, іншої системи управління чи їх елементів відповідно до національних або міжнародних стандартів. Інформування замовника із зазначеного питання сприятиме підвищенню конкуренції і не створюватиме жодних дискримінаційних умов для учасників.

До повноважень ЦОВВ з питань житлово-комунального господарства, інших ЦОВВ у сфері житлово-комунальних послуг (Закон України “Про житлово-комунальні послуги”) пропонується включити питання сприяння створенню виконавцями/виробниками систем управління якістю житлово-комунальних послуг відповідно до національних стандартів.

У Законі України “Про місцеві державні адміністрації” вносяться доповнення до функцій місцевих державних адміністрацій у частині сприяння створенню на підприємствах систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем відповідно до національних або міжнародних стандартів.

4. Стан нормативно-правової бази у цій сфері правового регулювання

Основні нормативно-правові акти у цій сфері правового регулювання:

- Конституція України;
- Закон України “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу”;
- Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”;
- Закон України “Про підтвердження відповідності”;
- Закон України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти”;
- Закон України “Про житлово-комунальні послуги”;
- Закон України “Про місцеві державні адміністрації”;
- Закон України “Про захист прав споживачів”;
- Програма Президента України “Десять кроків назустріч людям”;

- Укази Президента України № 113 “Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції” від 23 лютого 2001 року та № 1105 “Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики” від 13 липня 2005 року;
- Регламент (ЕС) № 852/2004 Європейського парламенту і Ради Європи “Про гігієну харчових продуктів” від 29 квітня 2004 року.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Ухвалення Закону не потребує додаткових матеріальних та інших витрат.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків ухвалення Закону України

Ухвалення цього Закону України сприятиме: захисту національних економічних інтересів в умовах вступу до СОТ і євроінтеграції; забезпеченню сталого розвитку вітчизняних підприємств (організацій, установ), підвищенню рівня життя населення, формуванню соціального й економічного потенціалу держави; підвищенню рівня довіри громадян до державних органів і створенню престижу державної служби.

Голова Держспоживстандарту України

О. Висоцький

Додаток 5

Порівняльна таблиця до проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління”

	Зміст положення (норми) чинного законодавства	Зміст положення (норми) запропонованого проекту акта
1.	Закон України “Про місцеві державні адміністрації”	
	Стаття 13. Питання, що вирішуються місцевими державними адміністраціями	Стаття 13. Питання, що вирішуються місцевими державними адміністраціями
	До відання місцевих державних адміністрацій у межах і формах, визначених Конституцією і законами України, належить вирішення питань:	До відання місцевих державних адміністрацій у межах і формах, визначених Конституцією і законами України, належить вирішення питань:
	1) забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян	1) забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян
	2) соціально-економічного розвитку відповідних територій	2) соціально-економічного розвитку відповідних територій
	3) бюджету, фінансів та обліку	3) бюджету, фінансів та обліку
	4) управління майном, приватизації та підприємництва	4) управління майном, приватизації та підприємництва
	5) промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку	5) промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку
	6) науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та неповнолітніх	6) науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та неповнолітніх
	7) використання землі, природних ресурсів, охорони довкілля;	7) використання землі, природних ресурсів, охорони довкілля
	8) зовнішньоекономічної діяльності	8) зовнішньоекономічної діяльності
	9) оборонної роботи та мобілізаційної підготовки	9) оборонної роботи та мобілізаційної підготовки
	10) соціального захисту, зайнятості населення, праці та заробітної плати	10) соціального захисту, зайнятості населення, праці та заробітної плати
		11) сприяння створенню на підприємствах систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління відповідно до національних або міжнародних стандартів

>> продовження таблиці на наступній сторінці

	Зміст положення (норми) чинного законодавства	Зміст положення (норми) запропонованого проекту акта
2.	Закон України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти”	
1)	Стаття 15. Кваліфікаційні вимоги до учасників:	Стаття 15. Кваліфікаційні вимоги до учасників:
	1. Замовник може вимагати від учасників надання ними підтвердженої документально інформації про відповідність кваліфікаційним вимогам. Такими вимогами можуть бути:	1. Замовник може вимагати від учасників надання ними підтвердженої документально інформації про відповідність кваліфікаційним вимогам. Такими вимогами можуть бути:
	наявність дозволу або ліцензії на провадження відповідної діяльності (у випадках, передбачених законодавством); наявність обладнання, а також працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід	наявність дозволу або ліцензії на провадження відповідної діяльності (у випадках, передбачених законодавством); наявність обладнання, а також працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід
	сплата податків і зборів (обов’язкових платежів), передбачених законодавством; провадження учасниками господарської діяльності відповідно до положень їхніх статутів; відсутність рішення про визнання учасника в установленому порядку банкрутом чи порушення проти нього справи про банкрутство	сплата податків і зборів (обов’язкових платежів), передбачених законодавством; провадження учасниками господарської діяльності відповідно до положень їхніх статутів; відсутність рішення про визнання учасника в установленому порядку банкрутом чи порушення проти нього справи про банкрутство
		інформування про наявність щодо предмета закупівлі системи управління якістю, системи екологічного управління та іншої системи управління чи їхніх елементів відповідно до національних або міжнародних стандартів
2)	Розділ III, стаття 26. Розкриття, оцінка та порівняння тендерних пропозицій	Розділ III, стаття 26. Розкриття, оцінка та порівняння тендерних пропозицій
	7. До оцінки замовник допускає тендерні пропозиції, які не були відхилені згідно з цим Законом. Замовник визначає переважність торгів із числа учасників, тендерні пропозиції яких не було відхилено, на основі критеріїв і методики оцінки, зазначених у тендерній документації	7. До оцінки замовник допускає тендерні пропозиції, які не були відхилені згідно з цим Законом. Замовник визначає переважність торгів із числа учасників, тендерні пропозиції яких не було відхилено, на основі критеріїв і методики оцінки, зазначених у тендерній документації
	Критеріями оцінки можуть бути: 1) у разі закупівлі товарів, робіт і послуг, для яких існує постійно діючий ринок, які виробляються, виконуються чи надаються не за окремо розробленими специфікаціями або технічними проектами, — ціна 2) у разі закупівлі, яка має складний або спеціалізований характер (у тому числі консультаційних послуг, наукових досліджень, експериментів або розробок, дослідно-конструкторських робіт), — найнижча ціна разом з іншими критеріями оцінки, зокрема такими, як:	Критеріями оцінки можуть бути: 1) у разі закупівлі товарів, робіт і послуг, для яких існує постійно діючий ринок, які виробляються, виконуються чи надаються не за окремо розробленими специфікаціями або технічними проектами, — ціна 2) у разі закупівлі, яка має складний або спеціалізований характер (у тому числі консультаційних послуг, наукових досліджень, експериментів або розробок, дослідно-конструкторських робіт), — найнижча ціна разом з іншими критеріями оцінки, зокрема такими, як:

>> продовження таблиці на наступній сторінці

	Зміст положення (норми) чинного законодавства	Зміст положення (норми) запропонованого проекту акта
	післяпродажне обслуговування; експлуатаційні витрати	післяпродажне обслуговування; експлуатаційні витрати
	передача технологій і підготовка управлінських, наукових і виробничих кадрів, включаючи використання місцевих ресурсів, у тому числі засобів виробництва, робочої сили і матеріалів, для виготовлення товарів, виконання робіт, надання послуг, що пропонуються учасником	передача технологій і підготовка управлінських, наукових і виробничих кадрів, включаючи використання місцевих ресурсів, у тому числі засобів виробництва, робочої сили і матеріалів, для виготовлення товарів, виконання робіт, надання послуг, що пропонуються учасником
		наявність системи управління якістю, системи екологічного управління та іншої системи управління чи їхніх елементів відповідно до національних або міжнародних стандартів
3.	Закон України “Про підтвердження відповідності”	
	у тексті Закону слова “система управління довкіллям”	у тексті Закону слова “ система екологічного управління ”
4.	Закон України “Про житлово-комунальні послуги”	
1)	Розділ II, стаття 5. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства, інших центральних органів виконавчої влади у сфері житлово-комунальних послуг 1. До повноважень центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства належать:	Розділ II, стаття 5. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства, інших центральних органів виконавчої влади у сфері житлово-комунальних послуг 1. До повноважень центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства належать:
	5) забезпечення контролю за дотриманням виконавцями/виробниками вимог стандартів, нормативів, норм, порядків і правил та видання приписів щодо усунення порушень у межах, встановлених законодавством 6) розроблення типових договорів 7) координація діяльності місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг	5) забезпечення контролю за дотриманням виконавцями/виробниками вимог стандартів, нормативів, норм, порядків і правил та видання приписів щодо усунення порушень у межах, встановлених законодавством 6) розроблення типових договорів 7) координація діяльності місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг 8) сприяння створенню виконавцями/виробниками систем управління якістю житлово-комунальних послуг відповідно до національних стандартів
	Розділ V, стаття 21. Права й обов’язки виконавця 2. Виконавець зобов’язаний: ... 1) забезпечувати вчасно та відповідної якості надання житлово-комунальних послуг згідно із законодавством та умовами договору	Розділ V, стаття 21. Права й обов’язки виконавця 2. Виконавець зобов’язаний: ... 1) забезпечувати вчасно та відповідної якості надання житлово-комунальних послуг згідно із законодавством та умовами договору, у тому числі шляхом створення відповідно до національних або міжнародних стандартів систем управління якістю

>> продовження таблиці на наступній сторінці

	Зміст положення (норми) чинного законодавства	Зміст положення (норми) запропонованого проекту акта
5.	Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”	
	Розділ I, стаття 4. Об’єкти стандартизації та технічного регулювання Об’єктами стандартизації та/або технічного регулювання є продукція, процеси та послуги, зокрема матеріали, складники, обладнання, системи, їх сумісність, правила, процедури, функції, методи чи діяльність, персонал і органи, а також вимоги до термінології, позначення, фасування, пакування, маркування, етикетування, системи управління якістю і управління довкіллям	Розділ I, стаття 4. Об’єкти стандартизації та технічного регулювання Об’єктами стандартизації та/або технічного регулювання є продукція, процеси та послуги, зокрема матеріали, складники, обладнання, системи, їх сумісність, правила, процедури, функції, методи чи діяльність, персонал і органи, а також вимоги до термінології, позначення, фасування, пакування, маркування, етикетування, системи управління якістю і систем екологічного управління

>> початок таблиці на попередніх сторінках

Додаток 6

Проект

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від _____ 2006 р. № _____

ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА захисту прав споживачів на 2006–2010 роки

Загальна частина

У процесі становлення ринкової економіки зростає потреба у соціальному захисті населення, в тому числі захисті прав та інтересів споживачів.

Для підвищення рівня захисту прав та інтересів споживачів за останні роки розроблено й ухвалено низку законів, адаптованих до вимог законодавства ЄС, зокрема “Про внесення змін до Закону України “Про захист прав споживачів” і “Про внесення змін до Закону України “Про рекламу”. Створено відповідні умови для функціонування в органах місцевого самоврядування структурних підрозділів з питань захисту прав споживачів, налагоджено співпрацю і взаємодію органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями споживачів. Відвернено близько 660 тис. випадків порушення прав споживачів, придбання і використання населенням товарів (робіт, послуг) неналежної якості, фальсифікованих та небезпечних для життя і здоров'я громадян на суму понад 95 млн. грн. та повернено споживачам за реалізовані неналежної якості товари більш як 300 млн. грн.

Однак зі зміною економічної ситуації і розвитком ринкових відносин виникає потреба у постійному удосконаленні законодавства у сфері захисту прав споживачів, забезпечення фінансування заходів, спрямованих на захист прав споживачів, налагодження ефективної співпраці органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями споживачів.

Мета і завдання Програми

Мета Програми – сприяння реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів через зміцнення правових, економічних та організаційних засад

діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і громадських організацій споживачів.

Завдання Програми:

- сприяння насиченню споживчого ринку якісною та безпечною продукцією;
- удосконалення нормативно-правової бази у сфері захисту прав споживачів;
- забезпечення ефективної співпраці органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій споживачів;
- забезпечення розвитку наукових досліджень у сфері захисту прав споживачів;
- здійснення заходів щодо інформатизації органів виконавчої влади та підприємств сфери захисту прав споживачів;
- створення умов для поширення серед населення знань законодавства про захист прав споживачів.

Для вирішення завдань, визначених Програмою, передбачається здійснити план заходів згідно з додатком 1.

Основні напрями Програми

У рамках цієї Програми захист прав споживачів здійснюється за такими напрямами:

- розроблення нових та увідповіднення чинних нормативно-правових актів до вимог законодавства ЄС у сфері захисту прав споживачів;
- захист внутрішнього ринку від небезпечних і неналежної якості товарів (робіт, послуг);
- поширення серед населення, зокрема учнів і студентів, знань законодавства про захист прав споживачів;
- видання навчально-методичних посібників і збірників нормативно-правових актів з питань захисту прав споживачів;
- поліпшення матеріально-технічного та методологічного забезпечення досліджень зразків товарів, сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектувальних виробів відповідно до вимог законодавства про захист прав споживачів;
- здійснення постійного контролю за безпекою товарів (робіт, послуг), що реалізуються на споживчому ринку, та їх якістю;
- проведення науково-дослідних робіт у сфері захисту прав споживачів;
- підвищення кваліфікації фахівців у сфері захисту прав споживачів.

Один із шляхів виконання Програми – розроблення в установленому порядку регіональних програм захисту прав споживачів.

Організаційне забезпечення

Організаційне забезпечення виконання Програми покладається на Держспоживстандарт, який є її державним замовником.

Держспоживстандарт:

- здійснює загальне керівництво роботою, пов'язаною з виконанням Програми;
- залучає до виконання Програми інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також підприємства, установи й організації на конкурсних засадах.

Фінансове забезпечення виконання Програми

Фінансове забезпечення виконання Програми здійснюється за рахунок Державного бюджету через головного розпорядника бюджетних коштів згідно з додатком 2. Фінансове забезпечення виконання регіональних програм, які є невід'ємною частиною цієї Програми, здійснюється в установленому порядку за рахунок місцевих бюджетів. Орієнтовний обсяг фінансування становить 31,45 млн. грн., з них 16,65 млн. грн. – за рахунок Державного бюджету, 14,8 млн. грн. – місцевих бюджетів (для виконання регіональних програм).

Контроль за виконанням Програми

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, відповідальні за виконання Програми, подають Держспоживстандарту до 30 січня починаючи з 2007 року інформацію про стан її виконання. Держспоживстандарт інформує до 20 лютого починаючи з 2007 року Кабінет Міністрів України про результати виконання Програми. Кабінет Міністрів України на підставі поданої інформації здійснює коригування завдань Програми та обсягів її фінансування.

Очікувані результати

Виконання передбачених Програмою завдань забезпечить:

- насичення споживчого ринку якісною та безпечною продукцією;
- увідповіднення нормативно-правової бази у сфері захисту прав споживачів до вимог законодавства ЄС;
- ефективну співпрацю органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій споживачів;
- інформатизацію органів виконавчої влади та підприємств сфери захисту прав споживачів;
- навчання населення законодавству про захист прав споживачів.

Додаток 7

Проект

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 2006 р. №

ПОЛОЖЕННЯ **про центр обробки запитів і надання повідомлень щодо стандартів,** **технічних регламентів і процедур оцінки відповідності**

1. Загальні положення

- 1.1. Центр обробки запитів і надання повідомлень щодо стандартів, технічних регламентів і процедур оцінки відповідності (надалі – Центр) утворюється згідно з вимогами Угоди про технічні бар'єри в торгівлі Світової організації торгівлі (СОТ) (надалі – Угода ТВТ) для забезпечення взаємодії та обміну інформацією між Україною, секретаріатом СОТ і державами – членами СОТ в сфері дії Угоди ТВТ.
- 1.2. Організація роботи Центру покладається на центральний орган виконавчої влади з питань стандартизації – Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики (Держспоживстандарт України). Загальне керування Центром здійснює заступник Голови Держспоживстандарту України ...
- 1.3. Координацію діяльності Центру здійснює Центр обробки запитів країн – членів Світової організації торгівлі і Світової організації торгівлі та їх інформування Міністерства економіки України згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 408 від 31 травня 2005 року.
- 1.4. Функції Центру виконує Державне підприємство “Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості” (ДП “УкрНДНЦ”) Держспоживстандарту України.
- 1.5. Центр виконує покладені на нього функції на базі інформаційного центру ISONET, головного фонду нормативних документів, фондів нормативних документів центральних органів виконавчої влади та інших суб'єктів, що займаються стандартизацією, створених відповідно до чинного законодавства.
- 1.6. Центр здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України, Угоди ТВТ, Кодексу добродійної практики з розроблення, прийняття та застосування стандартів, Статуту Міжнародної організації зі стандартизації (ISO), Настанов Інформаційної мережі Міжнародної організації стандартизації (ISONET).

2. Завдання та функції Центру

2.1. Основні завдання Центру:

- оперативний збір, обробка та розповсюдження інформації щодо чинних й розроблюваних в Україні стандартів, технічних регламентів і процедур оцінки відповідності, а також джерел їх опублікування та суб'єктів стандартизації, що їх розробляють;
- інформування секретаріату СОТ і членів СОТ щодо чинних і розроблюваних в Україні нормативно-правових актів і нормативних документів (надалі – НД), які можуть створити технічні бар'єри у торгівлі;
- надання відповідей на запити усіх зацікавлених сторін щодо чинних і розроблюваних стандартів, технічних регламентів і процедур оцінки відповідності, а також, у разі потреби, коментарів до них і копій відповідних документів;
- забезпечення центральних органів виконавчої влади, українських технічних комітетів стандартизації, суб'єктів господарювання усіх форм власності, громадських організацій інформацією щодо відповідних НД, чинних або розроблюваних у державах – членах СОТ.

2.2. Центр відповідно до покладених на нього завдань виконує такі функції:

- готує та надає до Секретаріату СОТ і через нього до членів СОТ повідомлення (нотифікації) щодо чинних і розроблюваних в Україні НД, які можуть впливати на торгівельні відносини, зазначаючи мету їх розроблення;
- надає або організує надання відповідей на усі прийнятні запити українських та іноземних зацікавлених сторін щодо стандартів, технічних регламентів і процедур оцінки відповідності;
- забезпечує надання копій чинних в Україні НД, їх проектів або інформації про те, де їх можна отримати, на запити членів СОТ та інших зацікавлених сторін;
- забезпечує доведення до зацікавлених сторін в Україні повідомлень (нотифікацій) Секретаріату СОТ і членів СОТ щодо НД у сфері стандартизації та технічного регулювання;
- бере участь у підготовці коментарів членів СОТ щодо проектів НД для запобігання виникненню технічних бар'єрів для українського експорту;
- надає або організує надання членам СОТ коментарів щодо чинних і розроблюваних в Україні НД, які можуть вплинути на торгівельні відносини з позначенням тих їх частин, які суттєво відрізняються від відповідних міжнародних НД;
- організує публікацію повідомлень (нотифікацій), підготовлених і вправлених Україною відповідно до Угоди ТВТ, та надає інформацію щодо місця їх опублікування або місця, де таку інформацію можна отримати;
- надає інформацію щодо участі та членства України в міжнародних або регіональних організаціях зі стандартизації, системах оцінки відповідності;

- надає інформацію щодо укладених Україною двосторонніх угод у сфері стандартизації та оцінки відповідності;
- збирає, систематизує та актуалізує інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань;
- здійснює перевірку правильності повідомлень, які підготовлено відповідними органами виконавчої влади та суб'єктами стандартизації, на відповідність вимогам СОТ;
- веде реєстри запитів і відповідей на них, а також підготовлених і відправлених Україною повідомлень (нотифікацій), які стосуються вимог Угоди ТВТ;
- надає інформацію щодо реквізитів центрів обробки запитів і надання повідомлень для інформування членів СОТ в інших сферах діяльності, якщо такі буде створено;
- надає інші інформаційні послуги на вимогу користувачів у межах своєї компетенції.

3. Порядок обробки запитів і надання повідомлень

Опрацювання запитів і надання відповідей і повідомлень (нотифікацій) здійснюється згідно з вимогами національного стандарту ДСТУ 1.13-2001 “Правила надавання повідомлень торговим партнерам України”.

Повідомлення (нотифікації) щодо розроблюваних в Україні НД готують розробники проектів НД на стадії розроблення першої редакції документа якщо:

- немає відповідного міжнародного аналогу НД (стандарту, директиви, настанов чи рекомендацій);
- технічний зміст розроблюваного стандарту, технічного регламенту, процедури оцінки відповідності не відповідає відповідним міжнародним НД;
- у розроблюваному НД передбачено встановити вимоги, відмінні від раніше чинних в Україні.

Запити, що стосуються сфери дії Угоди ТВТ та які надійшли до Центру обробки запитів країн – членів Світової організації торгівлі і Світової організації торгівлі та їх інформування Міністерства економіки України та інших центрів (якщо такі буде створено), оперативно (не пізніше 3 днів від моменту отримання запиту) передаються для надання відповіді до Центру.

Центр надсилає відповіді на запити безпосередньо запитувачам, повідомлення (нотифікації) – до секретаріату СОТ.

Центр надає копії відповідей на запити та повідомлень (нотифікацій) до Центру обробки запитів країн – членів Світової організації торгівлі і Світової організації торгівлі та їх інформування для забезпечення ведення загального реєстру повідомлень і запитів країн – членів СОТ.

4. Взаємодія з установами й організаціями, які співпрацюють з Центром

- 4.1. Центр взаємодіє з центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності відповідно до законодавства та цього положення.
- 4.2. Центральні органи виконавчої влади, на які покладаються функції технічного регулювання у визначених сферах діяльності, надають Центру:
 - повідомлення про проекти технічних регламентів та/або процедури оцінки відповідності, а також стислі коментарі (анотації) до них, які можуть впливати на торгівельні відносини, українською та англійською мовою не пізніше ніж за 60 календарних днів до завершення розроблення проекту документа згідно з формою, наданою у додатку А;
 - копії розроблених документів або інформацію, де можна їх отримати впродовж п'яти робочих днів після закінчення роботи над проектом документа;
 - повідомлення про затримання (припинення, зупинення) розроблення проекту НД із зазначенням причини та етапу робіт, якщо таке рішення буде прийнято.
- 4.3. Технічні комітети зі стандартизації надають до Центру:
 - повідомлення (нотифікації) про проекти стандартів українською та англійською мовою, а також стислі коментарі (анотації) до них із зазначенням тих їх частин або вимог, які суттєво відрізняються від відповідних міжнародних стандартів, не пізніше ніж за 60 календарних днів до завершення розроблення проекту стандарту згідно з формою, наданою у додатку А;
 - копії розроблених стандартів або інформацію, де можна їх отримати впродовж п'яти робочих днів після закінчення роботи над проектом документа;
 - повідомлення про затримання (припинення, зупинення) розроблення проекту стандарту із зазначенням причини та етапу робіт, якщо таке рішення буде прийнято.
- 4.4. Головний фонд нормативних документів:
 - здійснює інформаційне забезпечення Центру (відповідними каталогами, покажчиками, базами даних та ін.);
 - здійснює копіювання НД на запити користувачів відповідно до законодавства.

Оплата копіювання документів, які надаються на вимогу зацікавлених сторін, однакова і для вітчизняних, і для іноземних сторін за винятком фактичної вартості доставки цих документів.
- 4.5. Держспоживстандарт України забезпечує своєчасне опублікування повідомлень (нотифікацій) членів СОТ та України щодо чинних або розроблених стандартів, технічних регламентів і процедур оцінки відповідності в інтернеті та у відповідних офіційних інформаційних виданнях (“Інформаційний покажчик стандартів”).

5. Фінансування діяльності Центру

5.1. Діяльність Центру фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України та коштів, отриманих від користувачів його послуг.

За рахунок бюджетних коштів фінансуються:

- науково-дослідні роботи;
- надсилання повідомлень до міжнародних та регіональних організацій;
- утримання та забезпечення функціонування Центру.

5.2. Центр надає послуги суб'єктам господарювання відповідно до чинного законодавства.

Кошти, отримані від діяльності центру, спрямовуються на забезпечення його функціонування відповідно до законодавства.

Додаток 8

Проект

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від _____ 2006 р. № _____
Київ

Про затвердження Заходів зі сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах

1. Затвердити Заходи зі сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах, що додаються.
2. Державному комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики забезпечити координацію робіт, здійснення проміжного моніторингу виконання Заходів зі сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах.
3. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечити подання щороку до 1 лютого і 1 серпня Державному комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики даних про хід реалізації Заходів, затверджених цим розпорядженням, для їх узагальнення та інформування Кабінету Міністрів України відповідно до 15 лютого і 15 серпня.
4. Визнати таким, що втрачає чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України № 200-р “Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг)” від 31 березня 2004 року.

Прем'єр-міністр України

В. ЯНУКОВИЧ

ЗАХОДИ
 зі сприяння впровадженню сучасних систем управління
 на вітчизняних підприємствах

<i>1. Законодавче і нормативно-методичне забезпечення</i>	
1.1. Забезпечити супроводження та ухвалення Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо створення систем управління якістю, систем екологічного управління та інших систем управління”	
	Держспоживстандарт 2006 рік
1.2. Забезпечити видання методичних рекомендацій, посібників, підручників щодо розроблення і впровадження сучасних систем управління відповідно до вимог міжнародних або національних стандартів за галузями економіки та напрямками	
	Держспоживстандарт, Мінпромполітики, Мінбуд, Мінтрансзв'язку, Мінприроди, Мінагрополітики, МОЗ, МНС, МОН Постійно
2. Організаційні заходи	
2.1. Забезпечити функціонування Міжгалузевої ради з питань якості при Держспоживстандарті України	
	Держспоживстандарт, міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, зацікавлені професійні та громадські організації Постійно
2.2. У межах штатної чисельності органів виконавчої влади створити структурні підрозділи з питань сприяння впровадженню сучасних систем управління	
	Держспоживстандарт, Мінпромполітики, Мінбуд, Мінтрансзв'язку, Мінприроди, Мінагрополітики, МОЗ, МНС, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації Вересень 2006 року
2.3. Забезпечити моніторинг стану впровадження сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах відповідно до вимог міжнародних або національних стандартів	
	Держспоживстандарт Постійно

>> продовження таблиці на наступній сторінці

<p>2.4. Забезпечити впровадження систем управління якістю, систем екологічного управління, систем управління безпечністю харчових продуктів на підприємствах комунальної форми власності (транспорт, житлово-комунальне господарство, будівництво, освіта, медицина, надання послуг населенню, торгівля і послуги)</p>	<p>Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, Держспоживстандарт, Мінтрансв'язку, Мінбуд, МОН, МОЗ <i>2007–2010 роки</i></p>
<p>2.5. Забезпечити взаємодію з міжнародними, національними і регіональними організаціями з питань впровадження сучасних систем управління</p>	<p>Держспоживстандарт, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації <i>Постійно</i></p>
<p>3. Кадрова політика</p>	
<p>3.1. Розробити і затвердити типові навчальні програми у сфері управління якістю</p>	
	<p>МОН, Держспоживстандарт, Мінпромполітики, Мінбуд, Мінтрансв'язку, Мінприроди, Мінагрополітики, МОЗ, МНС <i>І квартал 2007 року</i></p>
<p>3.2. Передбачити державне замовлення з підготовки фахівців за спеціальністю “Стандартизація, сертифікація, якість” у професійно-технічних і вищих навчальних закладах</p>	
	<p>Мінекономіки, МОН, Держспоживстандарт, Мінпромполітики, Мінбуд, Мінтрансв'язку, Мінприроди, Мінагрополітики, МОЗ, МНС <i>3 2007 року</i></p>
<p>4. Фінансова підтримка</p>	
<p>4.1. За погодженням з Держспоживстандартом України затвердити регіональні програми якості на 2007–2010 роки та щороку передбачати у місцевому бюджеті фінансові ресурси для безвідсоткового цільового кредитування підприємств регіону на розроблення, впровадження та сертифікацію систем управління відповідно до вимог національних стандартів</p>	
	<p>Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації <i>Грудень 2006 року</i></p>
<p>5. Інформаційна політика та пропагування</p>	
<p>5.1. Забезпечити актуалізацію на офіційних WEB-порталах інформаційних матеріалів з питань розроблення і впровадження сучасних систем управління</p>	
	<p>Держспоживстандарт, Мінекономіки, Мінпромполітики, Мінбуд, Мінтрансв'язку, Мінприроди, Мінагрополітики, МОЗ, МНС, Мінборони, МОН, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації <i>Постійно</i></p>

>> продовження таблиці на наступній сторінці

<p>5.2. Організувати інформаційно-роз'яснювальну роботу серед керівників підприємств з питань впровадження сучасних систем управління (семінари, школи-тренінги, круглі столи та ін.)</p>	
	<p>Держспоживстандарт, Мінекономіки, Мінпромполітики, Мінбуд, Мінтрансв'язку, Мінприроди, Мінагрополітики, МОЗ, МНС, Міноборони, МОН, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації <i>Постійно</i></p>
<p>5.3. Висвітлювати у друкованих засобах масової інформації, теле- та радіопрограмах, в інтернеті досвід вітчизняних підприємств щодо впровадження сучасних систем управління</p>	
	<p>Держтелерадіо, Держспоживстандарт, Мінпромполітики, Мінбуд, Мінтрансв'язку, Мінприроди, Мінагрополітики, МОЗ, МНС, МОН, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації <i>Постійно</i></p>
<p>5.4. Забезпечити проведення Всеукраїнського конкурсу якості продукції (товарів, робіт, послуг) – “100 кращих товарів України”, Європейського тижня якості в Україні</p>	
	<p>Держспоживстандарт, Мінекономіки, Мінпромполітики, Мінбуд, Мінтрансв'язку, Мінприроди, Мінагрополітики, МОЗ, МНС, Міноборони, МОН, Антимонопольний комітет, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації <i>Щороку</i></p>
<p>5.5. Започаткувати проведення щороку Всеукраїнського конкурсу якості впроваджених і сертифікованих сучасних систем управління</p>	
	<p>Держспоживстандарт, Мінекономіки, Мінпромполітики, Мінбуд, Мінтрансв'язку, Мінприроди, Мінагрополітики, МОЗ, МНС, Міноборони, МОН, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації <i>З 2007 року</i></p>

>> початок таблиці на попередніх сторінках

Додаток 9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження Заходів зі сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах”

1. Обґрунтування необхідності прийняття розпорядження Кабінету Міністрів України

Проект розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження Заходів зі сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах” (надалі – проект розпорядження) розроблено відповідно до положень Конституції України, Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг), указів Президента України № 113 “Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції” від 23 лютого 2001 року та № 1105 “Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики” від 13 липня 2005 року.

Для реалізації Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг) розпорядженням Кабінету Міністрів України № 200-р від 31 березня 2004 року затверджено відповідний план заходів. Однак наразі виникає потреба перегляду, актуалізації або ж скасування окремих напрямів цього плану заходів, які вже виконано.

Нині в Україні констатується незначна активізація вітчизняних підприємств щодо впровадження сучасних систем управління відповідно до вимог міжнародних або національних стандартів. Така ситуація зумовлена передусім недостатністю інформаційної політики з цього питання, відсутністю системи підготовки фахівців з питань впровадження сучасних систем управління, консолідації дій органів виконавчої влади, зокрема місцевих державних адміністрацій.

Через неготовність підприємств до сучасних світових умов господарювання і вимог менеджменту можливе ускладнення їх фінансової і виробничої діяльності, скорочення зайнятості населення, соціальної напруги у суспільстві. Відсутність у більшості вітчизняних підприємств сучасних систем управління знижує конкурентоспроможність їх продукції (послуг) і на внутрішньому, і на зовнішніх ринках.

Затвердження і реалізація Заходів зі сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах (надалі – Заходи) зумовлено необхідністю упередження та мінімізації негативних наслідків для національної економіки в умовах європейської інтеграції та вступу України до СОТ.

Для підвищення ефективності сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах у Заходах передбачено пріоритетні напрями консолідованих дій органів виконавчої влади, забезпечення їх координації та моніторингу.

2. Цілі і завдання ухвалення розпорядження Кабінету Міністрів України

Основна мета ухвалення розпорядження Кабінету Міністрів України – визначення напрямів і координація дій органів виконавчої влади для сприяння впровадженню на вітчизняних підприємствах сучасних систем управління відповідно до вимог міжнародних або національних стандартів.

Завдання Заходів – активізація робіт із впровадження сучасних систем управління відповідно до вимог міжнародних або національних стандартів і збільшення кількості вітчизняних підприємств, які їх впровадили.

3. Загальна характеристика й основні положення розпорядження Кабінету Міністрів України

Розпорядженням Кабінету Міністрів України затверджуються Заходи органів виконавчої влади за напрямами:

- пропагування сучасних систем управління;
- нормативно-методичне, інформаційне забезпечення підприємств щодо розроблення та впровадження сучасних систем управління, а також фінансова підтримка на регіональному рівні;
- організація навчання керівників і фахівців вітчизняних підприємств з питань впровадження та функціонування сучасних систем управління відповідно до вимог міжнародних або національних стандартів;
- моніторинг впровадження сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах.

Держспоживстандарт України визначено відповідальним за координацію робіт, здійснення проміжного моніторингу виконання Заходів зі сприяння впровадженню сучасних систем управління на вітчизняних підприємствах.

Втрачає чинність розпорядження Кабінету Міністрів України № 200-р “Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг)” від 31 березня 2004 року.

4. Стан нормативно-правової бази у цій сфері правового регулювання

Основні нормативно-правові акти у цій сфері правового регулювання:

- Конституція України;

- Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”;
- Закон України “Про житлово-комунальні послуги”;
- Закон України “Про місцеві державні адміністрації”;
- Програма Президента України “Десять кроків назустріч людям”;
- Указ Президента України № 113 “Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції” від 23 лютого 2001 року;
- Указ Президента України № 1105 “Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики” від 13 липня 2005 року;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України №447-р “Про затвердження Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг)” від 17 липня 2002 року;
- Регламент (ЕС) № 852/2004 Європейського парламенту і Ради Європи “Про гігієну харчових продуктів” від 29 квітня 2004 року.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Фінансове забезпечення реалізації розпорядження Кабінету Міністрів України здійснюється через залучення коштів підприємств, зацікавлених у впровадженні сучасних систем управління, а також коштів міжнародних фінансових організацій, програм технічної допомоги та інших джерел відповідно до законодавства.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків ухвалення розпорядження Кабінету Міністрів України

Виконання Заходів, затверджених цим розпорядженням Кабінету Міністрів України, дасть змогу:

- координувати дії органів виконавчої влади для сприяння впровадженню сучасних систем управління відповідно до вимог міжнародних або національних стандартів на вітчизняних підприємствах;
- збільшити кількість вітчизняних підприємств, на яких впроваджено сучасні системи управління;
- підвищити конкурентоспроможність продукції і послуг вітчизняних підприємств;
- запобігти ускладненню фінансової і виробничої діяльності вітчизняних підприємств, скороченню зайнятості населення.

Голова Держспоживстандарту України

О. Висоцький

_____ 2006 р.

Додаток 10

Проект

ЗАКОН УКРАЇНИ

**Про внесення зміни до статті 22 Закону України “Про рекламу”
(щодо спонсорування з використанням знаків для товарів і послуг,
інших об’єктів права інтелектуальної власності, під якими
випускаються алкогольні напої)**

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Абзац другий частини четвертої статті 22 Закону України “Про рекламу” (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 8, ст. 62) викласти у такій редакції:

“Спонсорування теле-, радіопередач у період з 6 години до 23 години, театральних-концертних, спортивних та інших заходів з використанням знаків для товарів і послуг, інших об’єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються алкогольні напої, забороняється”.

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Додаток 11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України “Про внесення змін до статті 22 Закону України “Про рекламу” (щодо спонсорювання з використанням знаків для товарів і послуг, інших об’єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються алкогольні напої)

1. Обґрунтування необхідності ухвалення змін до Закону України “Про рекламу”

Конституцією та законами України гарантовано право людини на охорону здоров’я та на безпечне для життя і здоров’я довкілля. Держава забезпечує реалізацію цих прав, у тому числі через втілення у життя політики, спрямованої на обмеження споживання алкогольних напоїв.

Одним з таких засобів було покликано стати запровадження низки обмежень та вимог щодо реклами алкогольних напоїв. Це, зокрема, стосується питання спонсорювання з використанням знаків для товарів і послуг, інших об’єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються алкогольні напої.

Однак, як засвідчила практика застосування нової редакції Закону України “Про рекламу”, закріплені ним обмеження та вимоги у багатьох випадках не діють, а то й відверто ігноруються суб’єктами рекламної діяльності. Під виглядом спонсорства на телебаченні та радіо у денний час рекламуються алкогольні напої.

2. Цілі та завдання ухвалення Закону України

Втілення цієї законодавчої ініціативи дасть змогу підвищити рівень законності у сфері рекламної діяльності, слугуватиме послідовним продовженням політики держави, спрямованої на обмеження споживання населенням країни алкогольних напоїв.

3. Загальна характеристика та основні положення проекту

Виходячи з переважного інтересу забезпечення збереження здоров’я нації, особливо її молодого покоління, а також враховуючи відсутність альтернативних способів вирішення проблеми, у законопроекті пропонується запровадити заборону спонсорювання теле-, радіопередач у період з 6 години до 23 години,

театрально-концертних, спортивних та інших заходів з використанням знаків для товарів і послуг, інших об'єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються алкогольні напої.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Закон України № 1121-IV “Про рекламу” від 11 липня 2003 року.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Закону не потребує додаткових матеріальних та інших витрат.

6. Соціально-економічні та інші наслідки ухвалення Закону України

Ухвалення цього Закону дасть змогу підвищити рівень законності у сфері рекламної діяльності, слугуватиме послідовним продовженням політики держави, спрямованої на обмеження споживання населенням алкогольних напоїв.

Додаток 12

Проект

ЗАКОН УКРАЇНИ Про внесення змін до Закону України “Про рекламу”

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести до Закону України “Про рекламу” (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 8, ст. 62; із змінами, внесеними Законом України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV), такі зміни:

1) статтю 1 доповнити абзацами такого змісту:

- “засоби внутрішньої реклами — рекламні засоби, в тому числі матеріальні носії, що використовуються для доведення реклами до її споживачів всередині будинків і споруд, за винятком розміщення інформації про виробника товару та/або товар у місцях, в яких він реалізується чи надається споживачеві;
- спеціальні виставкові заходи — заходи, спрямовані на просування товару на ринок, його демонстрацію, вивчення кон’юнктури або дослідження ринку та проводяться організовано у певному місці (в тому числі в місцях реалізації товару), визначені терміни, розраховані на зацікавлену та/або професійну аудиторію, відвідувачів;
- заходи рекламного характеру — заходи з розповсюдження реклами і зразків товарів та/або обміну однієї кількості чи виду товарів на інший;
- стимулювальні маркетингові заходи — заходи, спрямовані на стимулювання придбання товарів, участь у яких можлива за умови придбання товарів, а саме: лотереї, конкурси (змагання), видовищні заходи, надання знижки для придбання товарів;
- реклама в місцях реалізації товарів — реклама, що розповсюджується в місцях реалізації товарів, у тому числі за допомогою матеріальних носіїв інформації та під час проведення стимулювальних маркетингових заходів”;

2) частину сьому статті 8 після слів “надається споживачеві” доповнити словами “в тому числі інформація, право на яку мають споживачі та/або розповсюдження якої є обов’язковим відповідно до законодавства про захист прав споживачів”;

3) частину другу статті 17 після слів “внутрішньої реклами” доповнити словами “в тому числі у місцях реалізації товарів”;

4) доповнити Закон статтями 171, 191–193 такого змісту:

“Стаття 171. Реклама у місцях реалізації товарів

1. Реклама у місцях реалізації товарів розміщується з дотриманням внутрішнього розпорядку роботи підприємств, установ та організацій, що реалізують товари.
2. Реклама у місцях реалізації товарів повинна бути відокремлена від інформації, право на яку мають споживачі та/або розповсюдження якої є обов’язковим відповідно до законодавства про захист прав споживачів.
3. Порядок розповсюдження реклами у місцях реалізації товарів визначається договором між розповсюджувачем реклами та особою, яка є власником або орендарем місця реалізації товарів”.

“Стаття 191. Реклама з використанням телекомунікаційних мереж і поштового зв’язку

1. Реклама може бути розповсюджена через телекомунікаційні мережі лише за наявності попередньої згоди споживачів реклами на її отримання.
2. Розповсюджувач реклами чи рекламодавець, якщо реклама розповсюджується ним самостійно, зобов’язаний негайно припинити або обмежити розповсюдження реклами на адресу споживача реклами, який звернувся до нього з відповідною вимогою.
3. У разі розповсюдження реклами під час надання послуг довідковими службами з використанням телекомунікаційних мереж вона може бути розповсюджена лише після отримання споживачем відповідної довідки.
4. У разі надання через телекомунікаційні мережі послуг на умовах почасової оплати час, упродовж якого розповсюджується реклама, не повинен бути врахований під час визначення вартості таких послуг.
5. Дія частин першої–четвертої цієї статті не поширюється на рекламу на телебаченні та радіо і рекламу в інтернеті.
6. Реклама товарів, визначених у розділі III цього Закону, може розповсюджуватися в інтернеті лише за умови дотримання вимог до її змісту та порядку розповсюдження, установлених статтями 21–25 цього Закону.

Стаття 192. Реклама товарів, що реалізуються за договором, укладеним на відстані

1. Реклама товарів, що реалізуються за договором, укладеним на відстані, повинна містити відомості про особу, яка реалізує товари, найменування та адресу виробника (виконавця, продавця) і підприємства, яке здійснює його функції щодо прийняття претензій від споживача, а також проводить ремонт і технічне обслуговування.

У разі розповсюдження реклами на товари (роботи, послуги), які підлягають обов’язковій сертифікації або виробництво чи реалізація яких вимагає наявності спеціального дозволу, ліцензії, у ній зазначається інформація про їх сертифікацію, наявність спеціального дозволу, ліцензії.

Стаття 193. Реклама стимулювальних маркетингових заходів

1. Реклама стимулювальних маркетингових заходів повинна містити відомості про:

- терміни, умови та правила їх проведення;
- найменування, місцезнаходження, номер телефону та поштову адресу організатора заходів;
- кількість призів, нагород (премій), терміни та умови їх одержання.

Реклама стимулювальних маркетингових заходів, які здійснюються щодо товарів, визначених у розділі III цього Закону, повинна розповсюджуватися з дотриманням вимог, установлених статтями 21–25 цього Закону”;

5) у статті 22:

- в абзаці першому частини четвертої слова “спортивних та інших заходів” замінити словами “спортивних заходів, вистав, пересувних механізованих атракціонів, а також видовищних заходів, розрахованих на масову аудиторію (без можливості контролю відвідування заходу)”;
- частину сьому доповнити абзацом такого змісту:
“Порядок розміщення текстів попереджень, зазначених в абзаці першому цієї частини, та вимоги до них встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів”.

2. Цей Закон набирає чинності через шість місяців після його опублікування.

Додаток 13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про рекламу”

1. Обґрунтування необхідності ухвалення Закону України

Проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про рекламу” підготовлений на виконання пункту 24 Орієнтовного плану законопроектної роботи на 2005 рік, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 591 від 15 липня 2005 року.

Законопроект спрямовано на врегулювання питань здійснення маркетингових комунікацій, програм і заходів рекламного характеру, забезпечення прав споживача на отримання достовірної, об’єктивної та повної інформації про продукцію та її виробників.

Сучасний стан розвитку ринку реклами характеризується значним збільшенням обсягів так званої непрямої реклами (за загальновизнаною міжнародною термінологією – “VTL-реклама”), реклами, спрямованої на лише певну групу споживачів певної продукції, заходів, спрямованих на просування продукції на ринок, дистанційної торгівлі з використанням телекомунікацій та інтернету.

У таких умовах вкрай необхідно підвищувати рівень гарантій прав споживачів продукції на отримання необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про товари (роботи, послуги), їх кількість, якість, асортимент, а також про їх виробника (виконавця, продавця), встановлених законодавством України. Адже чинним законодавством питання розповсюдження “непрямої реклами” та пов’язані з цим заходи врегульовано лише частково.

Певні питання, які виникають у практиці здійснення рекламної діяльності, законодавчо не врегульовано взагалі. Так, наприклад, це стосується організації та здійснення різноманітних заходів щодо стимулювання збуту продукції (розіграші, лотереї, конкурси), розповсюдження реклами засобами телекомунікацій, використання поштового зв’язку для рекламування товарів і послуг.

Взагалі не врегульованими залишаються питання відокремлення інформації, яка повинна бути доведена до споживача згідно із законодавством, від реклами, що вкрай важливо для встановлення відповідного правового режиму розповсюдження такої інформації.

Відкритим залишається питання про режим розповсюдження реклами у місцях продажу товарів.

Результати аналізу міжнародного досвіду свідчать, що більшість країн, у яких ринок реклами досить розвинений, застосовують у практиці регулювання правові акти, спрямовані на встановлення певних правил здійснення стимулювальних заходів і заходів рекламного характеру. Так, відповідні правові положення встановлено у Великій Британії, Російській Федерації, директивах Європейського Союзу.

2. Цілі та завдання ухвалення Закону України

Основні цілі ухвалення законопроекту – підвищення рівня захисту прав споживачів реклами та наближення законодавства України про рекламу до вимог законодавства ЄС.

3. Загальна характеристика й основні положення проекту Закону України

Проект передбачає впровадження у законодавче поле України таких понять, як: “стимулювальні маркетингові заходи”, “спеціальні виставкові заходи”, “заходи рекламного характеру”, “реклама у місцях реалізації товарів”.

Пропонується встановити правовий режим:

- розповсюдження реклами у місцях реалізації товарів для недопущення порушення прав споживачів на отримання інформації, на яку вони мають право відповідно до законодавства;
- рекламування товарів (послуг) з використанням засобів зв’язку;
- встановлення обмежень щодо розповсюдження “непрямої реклами” товарів, порядок рекламування яких спеціально встановлено законодавством (алкоголь, тютюнові вироби, лікарські засоби, цінні папери, зброя та ін.);
- реклами товарів за дистанційного способу їх реалізації, реклами маркетингових заходів, спрямованих на стимулювання збуту продукції;
- розмежування порядку розповсюдження інформації, яка має бути доведена до споживачів згідно із законодавством, та реклами для забезпечення гарантій прав споживачів.

4. Стан нормативно-правової бази у цій сфері правового регулювання

Закон України “Про рекламу”.

Закон України “Про захист прав споживачів”.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребує додаткових матеріальних та інших витрат.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків ухвалення Закону України

Ухвалення запропонованого проекту дасть змогу значно підвищити рівень захисту прав споживачів і встановити порядок здійснення маркетингових комунікацій.

Голова Держспоживстандарту
України

О. Висоцький

“ _____ ” _____ 2006 р.

Додаток 14

Проект

ЗАКОН УКРАЇНИ Про внесення змін до Закону України “Про захист прав споживачів”

Верховна Рада України постановляє:

І. Внести до Закону України “Про захист прав споживачів” (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 7, ст. 84) такі зміни:

1. Пункт 12 частини першої статті 1 викласти у редакції:

- “істотний недолік (дефектна продукція) – недолік, який робить неможливим чи недопустимим використання продукції відповідно до її цільового призначення і не може бути усунутий або його усунення потребує понад чотирнадцять календарних днів, або який робить продукцію іншою, ніж це передбачено договором, або проявляється знову після його усунення з незалежних від споживача причин;”

2. У статті 8:

1) Частину першу викласти у редакції:

“1. Споживач у разі виявлення недоліків товару має право упродовж гарантійного терміну в порядку та терміни, встановлені законодавством, на свій вибір вимагати від продавця або виробника:

- 1) безоплатного усунення недоліків товару або відшкодування витрат на їх виправлення;
- 2) заміни на товар аналогічної марки (моделі, артикулу, модифікації) належної якості або на такий же товар іншої марки (моделі, артикулу, модифікації) належної якості з відповідним перерахуванням купівельної ціни;
- 3) відповідного зменшення його купівельної ціни.

У разі виявлення істотного недоліку товару впродовж гарантійного терміну споживач має право вимагати від продавця або виробника розірвання договору та відшкодування збитків, яких він зазнав”.

2). У абзаці другому частини шостої цифри “4, 5” вилучити.

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України

В.Ющенко

м. Київ

Додаток 15

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 26 липня 2006 р. № 1016

Київ

Питання Ради стандартизації та технічного регулювання

Відповідно до статті 16 Закону України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Перейменувати Раду стандартизації у Раду стандартизації та технічного регулювання.
2. Внести зміни до Положення про Раду стандартизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2002 р. № 484 “Про Раду стандартизації” (Офіційний вісник України, 2002 р., № 15, ст. 801; 2004 р., № 49, ст. 3206), виклавши його в редакції, що додається.
3. Абзац сьомий підпункту 2 пункту 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2005 р. № 473 “Про керівників деяких консультативних, дорадчих та інших органів, утворених Кабінетом Міністрів України” (Офіційний вісник України, 2005 р., № 47, ст. 2952) викласти в такій редакції:
“Ради стандартизації та технічного регулювання”.
4. Голові Ради стандартизації та технічного регулювання затвердити персональний склад Ради.

Прем'єр-міністр України

Ю.ЄХАНУРОВ

Інд. 33

постановою Кабінету Міністрів України
від 11 квітня 2002 р. № 484
(в редакції постанови Кабінету Міністрів
України від 26 липня 2006 р. № 1016)

ПОЛОЖЕННЯ
про Раду стандартизації та технічного регулювання

1. Рада стандартизації та технічного регулювання (далі – Рада) є колегіальним консультативно-дорадчим органом при Кабінеті Міністрів України.
2. Рада у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, а також цим Положенням.
3. Основними функціями Ради є:
 - розгляд проектів програм розроблення технічних регламентів, проведення їх аналізу, а також проектів технічних регламентів з метою визначення їх відповідності основним завданням технічного регулювання;
 - аналіз діяльності у сфері стандартизації та підготовка пропозицій щодо її вдосконалення;
 - вивчення пропозицій щодо розроблення технічних регламентів;
 - визначення пріоритетних напрямів розроблення стандартів і технічних регламентів;
 - підготовка пропозицій щодо прийняття чи відхилення проекту технічного регламенту.
4. Рада має право:
 - одержувати від органів виконавчої влади інформацію і матеріали з питань, що належать до її компетенції;
 - залучати в разі потреби в установленому законодавством порядку до роботи в Раді спеціалістів органів виконавчої влади, науково-дослідних установ як експертів.
5. До складу Ради входять Перший віце-прем'єр-міністр України – голова Ради, Голова Держспоживстандарту – заступник голови Ради, генеральний директор державного підприємства “Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості” – відповідальний секретар, заступники Міністра будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства, Міністра економіки, Міністра аграрної політики, Міністра промислової політики, Міністра транспорту та зв'язку, Міністра з питань надзвичайних

ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, а також за згодою голова Ради підприємців України при Кабінеті Міністрів України, голова ради з питань зовнішньоекономічної діяльності при Кабінеті Міністрів України, перший віце-президент Українського союзу промисловців і підприємців, заступник директора Інституту електрозварювання імені Є.О. Патона Національної академії наук, заступник директора Американської торговельної палати в Україні, президент Української асоціації споживачів, директор Української асоціації виробників тютюнових виробів “Укртютюн”, виконавчий директор Європейської бізнес-асоціації.

Персональний склад Ради затверджує її голова.

6. Основною формою роботи Ради є засідання, які скликаються у разі потреби, але не рідше ніж один раз на півроку.

Члени Ради беруть участь у її роботі на громадських засадах.

7. Засідання Ради проводить її голова, а у разі його відсутності – заступник голови Ради.

Засідання Ради вважається правоможним, якщо на ньому присутня більшість її членів.

Рішення Ради приймається простою більшістю голосів присутніх на засіданні членів Ради і оформляється протоколом.

У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуючого.

8. Рішення Ради має рекомендаційний характер.

9. Організаційне та інформаційне забезпечення роботи Ради здійснює Держспоживстандарт.

10. Рада має бланк із своїм найменуванням.

Додаток 16

Перелік технічних регламентів, розроблених і затверджених, а також запланованих до розроблення на основі європейських директив Нового підходу та Глобального підходу в 2003–2007 роках

№	Назва технічного регламенту (номер відповідної європейської директиви)	Номер та повна назва відповідної європейської директиви	Постанова Кабінету Міністрів України або наказ Держспоживстандарту, яким затверджено відповідний регламент	Дата та номер державної реєстрації наказу в Мін'юсті; ЦОВВ, відповідальний за розроблення	Належність до директив Нового підходу та Глобального підходу
1	2	3	4	5	6
Розроблені та затверджені впродовж 2003–2004 років технічні регламенти з підтвердження відповідності на основі європейських директив Нового підходу, поетапне впровадження яких розпочинається з 2007 року					
1.	Технічний регламент модулів оцінки відповідності та вимог щодо маркування національним знаком відповідності, які застосовуються в технічних регламентах з підтвердження відповідності (93/465/ЄЕС)	93/465/ЄЕС – Постанова Ради від 22 липня 1993 р. про модулі оцінки відповідності, що використовуються в технічних директивах з гармонізації та правила нанесення і використання маркування відповідності знаком СЕ	Постанова КМУ від 07.10.2003 р.	—	Основоположне рішення для директив Нового підходу
2.	Технічний регламент з підтвердження відповідності щодо безпеки іграшок (88/378/ЄЕС, 93/68/ЄЕС)	88/378/ЄЕС – Директива Ради від 3 травня 1988 р. про зближення законодавства в державках-членах щодо безпеки іграшок	Наказ № 282 від 31.12.2003	Зарєєстровано 16.04.2004 р. за № 491/9090	Директива Нового підходу

>> продовження таблиці на наступній сторінці

1	2	3	4	5	6
3.	Технічний регламент з підтвердження відповідності вимогам до ККД нових водогрійних котлів, що працюють на рідкому чи газоподібному паливі (92/42/ЕЕС, 93/68/ЕЕС)	92/42/ЕЕС – Директива Ради від 21 травня 1992 р. про вимоги до коефіцієнта корисної дії нових водонагрівних котлів, що працюють на рідкому чи газоподібному паливі	Наказ № 277 від 31.12.2003	Зареєстровано 14.05.2004 р. за № 613/9212	“—”
4.	Технічний регламент з підтвердження відповідності приладів, що працюють на газоподібному паливі (90/396/ЕЕС, 93/68/ЕЕС)	90/396/ЕЕС – Директива Ради від 29 червня 1990 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо приладів, які працюють на газоподібному паливі	Наказ № 278 від 31.12.2003	Зареєстровано 14.05.2004 р. за № 614/9213	“—”
5.	Технічний регламент з підтвердження відповідності ліфтів (95/16/ЕС)	ЄС 95/16/ЕС – Директива Європейського парламенту та Ради від 29 червня 1995 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо ліфтів	Наказ № 276 від 31.12.2003	Зареєстровано 27.04.2004 р. за № 545/9144	“—”
6.	Технічний регламент з підтвердження відповідності неавтоматичних зважувальних приладів (90/384/ЕЕС, 93/68/ЕЕС)	90/384/ЕЕС – Директива Ради від 20 червня 1990 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо неавтоматичних зважувальних приладів	Наказ № 281 від 31.12.2003	Зареєстровано 15.04.2004 р. за № 484/9083	“—”
7.	Технічний регламент з підтвердження відповідності безпеки низьконапруженого обладнання (73/23/ЕЕС, 93/68/ЕЕС)	73/23/ЕЕС – Директива Ради від 19 лютого 1973 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо електричного обладнання, розрахованого на певні граничні значення напруги	Наказ № 284 від 31.12.2003	Зареєстровано 07.04.2004 р. за № 448/9047	“—”

>> продовження таблиці на наступній сторінці

1	2	3	4	5	6
8.	Технічний регламент з підтвердження відповідності максимально дозволеного споживання електроенергії холодильними приладами (96/57/ЕС)	96/57/ЕС – Директива Європейського парламенту та Ради від 3 вересня 1996 р. про технічні вимоги щодо енергоспоживання електричних побутових холодильників та морозильних камер	Наказ № 285 від 31.12.2003	Зареєстровано 07.04.2004 р. за № 449/9048	“_”
9.	Технічний регламент з підтвердження відповідності безпеки обладнання, що працює під тиском (97/23/ЕС)	97/23/ЕС – Директива Європейського парламенту та Ради від 29 травня 1997 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо обладнання, що працює під тиском	Наказ № 279 від 31.12.2003	Зареєстровано 08.06.2004 р. за № 704/9303	“_”
10.	Технічний регламент з підтвердження відповідності безпеки простих посудин високого тиску (87/404/ЄЕС, 90/488/ЄЕС, 93/68/ЄЕС)	87/404/ЄЕС – Директива Ради від 25 червня 1987 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо простих посудин високого тиску	Наказ № 280 від 31.12.2003	Зареєстровано 08.04.2004 р. за № 454/9053	“_”
11.	Технічний регламент з підтвердження відповідності електромагнітної сумісності (89/336/ЄЕС, 92/31/ЄЕС, 93/68/ЄЕС)	89/336/ЄЕС – Директиви Ради від 3 травня 1989 р. та від 28 квітня 1992 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо електромагнітної сумісності (зміни – 92/31/ЄЕС)	Наказ № 283 від 31.12.2003	Зареєстровано 07.05.2004 р. за № 578/9177	“_”
12.	Технічний регламент з підтвердження відповідності засобів індивідуального захисту (89/686/ЄЕС, 93/95/ЄЕС, 93/68/ЄЕС, 96/58/ЄЕС)	89/686/ЄЕС – Директива Ради від 21 грудня 1989 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо індивідуальних засобів захисту (зміни – 93/95/ЄЕС, 96/58/ЄЕС, 93/68/ЄЕС)	Наказ № 208 від 27.09.2004	Зареєстровано 13.10.2004 р. за № 1307/9906	“_”

>> продовження таблиці на наступній сторінці

1	2	3	4	5	6
13.	Технічний регламент з підтвердження відповідності безпеки машин і механізмів (98/37 ЕС)	98/37/ЕС – Директива Європейського парламенту та Ради від 22 червня 1998 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо машин	Наказ № 209 від 27.09.2004	Зареєстровано 20.10.2004 р. за № 1339/9938	“_”
14.	Технічний регламент з підтвердження відповідності лічильників гарячої води (79/830 ЕЕС)	79/830/ЕЕС – Директива Комісії від 11 вересня 1979 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо лічильників гарячої води	Наказ № 234 від 28.10.2004	Зареєстровано 11.11.2004 р. за № 1435/10034	Не належить до директив Нового підходу
15.	Технічний регламент з підтвердження відповідності лічильників холодної води (75/33 ЕЕС)	75/33/ЕЕС – Директива Комісії від 17 грудня 1974 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо лічильників холодної води	Наказ № 235 від 28.10.2004	Зареєстровано 11.11.2004 р. за № 1436/10035	Не належить до директив Нового підходу
16.	Технічний регламент з підтвердження відповідності пакування (пакувальних матеріалів) та відходів пакування (94/62 ЕС)	94/62/ЕС – Директива Європейського парламенту та Ради від 20 грудня 1994 р. про пакування та відходи	Наказ № 289 від 24.12.2004	Зареєстровано 25.01.2005 р. за № 95/10375	Директива Нового підходу
Розроблені 2005 року технічні регламенти на основі європейських директив Нового підходу					
1.	Технічний регламент щодо будівельних виробів	89/106/ЕЕС – Директива Ради від 21 грудня 1988 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо будівельних виробів	Внесено на розгляд до Кабінету Міністрів України (лист від 26.07.2006 № 6592-1-2/13)	Мінбуд	Директива Нового підходу
2.	Технічний регламент щодо активних медичних виробів, що імплантують	90/385/ЕЕС – Директива Ради від 20 червня 1990 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо активних імплантованих медичних пристроїв	Остаточна редакція погоджується з відповідними ЦОВВ	МОЗ	Директива Нового підходу

>> продовження таблиці на наступній сторінці

1	2	3	4	5	6
3.	Технічний регламент щодо медичних виробів	93/42/ЄЕС – Директива Ради від 14 червня 1993 р. про медичні пристрої	“—”	МОЗ	“—”
4.	Технічний регламент щодо медичних виробів для лабораторної діагностики <i>in vitro</i>	98/79/ЄС – Директива Європейського парламенту та Ради від 27 жовтня 1998 р. про <i>in vitro</i> діагностичні медичні пристрої	“—”	МОЗ	“—”
5.	Технічний регламент щодо вибухових речовин матеріалів цивільного призначення	93/15/ЄЕС – Директива Ради від 5 квітня 1993 р. про гармонізацію положень щодо розміщення на ринку вибухових речовин цивільного призначення та нагляду за ними	Внесено на розгляд до Кабінету Міністрів України (лист від 19.07.2006 № 6378-1-2/19)	МНС	“—”
6.	Технічний регламент щодо обладнання та систем захисту, призначених для застосування у вибухонебезпечній атмосфері	4/9/ЄС – Директива Європейського парламенту та Ради від 23 березня 1994 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо обладнання та систем захисту, призначених для застосування у вибухонебезпечній атмосфері	Остагочна редакція погоджується з відповідними ЦОВВ	МНС	“—”
7.	Технічний регламент щодо прогулянкових суден	94/25/ЄС – Директива Європейського парламенту та Ради від 16 червня 1994 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо прогулянкових суден	“—”	Мінтрансв'язку	Директива Нового підходу

>> продовження таблиці на наступній сторінці

1	2	3	4	5	6
Технічні регламенти, що базуються на директивах ЄС, розроблення яких розпочато 2006 року					
1.	Технічний регламент щодо морського обладнання	96/98/ЄС – Директива Ради від 20 грудня 1996 р. про суднове обладнання		Мінтрансзв'язку	Директива Нового підходу
2.	Технічний регламент щодо канатних доріг для перевезення пасажирів	2000/9/ЄС – Директива Європейського парламенту і Ради від 20 березня 2000 р. про спорудження канатних доріг, призначених для перевезення пасажирів		МНС	Директива Нового підходу
3.	Технічний регламент щодо пересувного обладнання, що працює під тиском	1999/36/ЄС – Директива Європейського парламенту і Ради від 29 квітня 1999 р. про пересувне обладнання, що працює під тиском		Мінпромполітики	Директива Глобального підходу
4.	Технічний регламент щодо вимірювальних приладів	2004/22/ЄС – Директива Європейського парламенту і Ради від 31 березня 2004 р. щодо введення в обіг засобів вимірювальної техніки та процедур оцінки відповідності		Держспожив-стандарт	Не належить до директив Нового підходу
5.	Технічний регламент щодо мийних засобів	73/404/ЄС – Директива Ради від 24 липня 1973 р. про наближення законодавства в державах-членах щодо мийних засобів		Мінпромполітики	Не належить до директив Нового підходу
Директиви Нового підходу, які внесені як пропозиції до розроблення 2007 року					
1.		1999/5/ЄС – Директива Європейського парламенту та Ради від 9 березня 1999 р. про радіо- і телекомунікаційне термінальне обладнання та взаємне визнання їх відповідності			Директива Нового підходу

>> продовження таблиці на наступній сторінці

1	2	3	4	5	6
2.		96/48/ЕС – Директива Європейського парламенту та Ради від 23 липня 1996 р. про міжнародне функціонування транс'європейської системи швидкісних перевезень залізничним транспортом			Директива Нового підходу
3.		2001/16/ЕС – Директива Європейського парламенту та Ради від 19 березня 2001 р. про взаємодію у рамках звичайної транс'європейської залізничної мережі			Директива Нового підходу
4.		2000/14/ЕС – Директива Європейського парламенту і Ради від 8 травня 2000 р. про зближення законодавства в державах-членах щодо шуму, що випромінюється в навколишнє середовище обладнанням зовнішнього встановлення			Директива Глобального підходу
5.		2002/95/ЕС – Директива Європейського парламенту і Ради від 27 січня 2003 р. про заборону використання деяких небезпечних речовин в електричному та електронному обладнанні			Не належить до директив Нового підходу

>> початок таблиці на попередніх сторінках

Додаток 17

Проект

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Держспоживстандарту України
_____ 2006 року № _____

РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо розроблення технічних регламентів,
які ухвалює Кабінет Міністрів України

Київ-2006

Передмова

Розширення торгівельних відносин, їхня глобалізація — одне з головних досягнень сучасного розвитку суспільства. Вільний економічний простір, у межах якого здійснюється вільний обіг і переміщення товарів, послуг, капіталу та праці людей, — основа процвітання країн, які об'єднуються в економічні союзи. Так, у Європейському Союзі розроблено і запроваджено ефективно діючі інструменти усунення бар'єрів на шляху вільного переміщення товарів і продукції. Серед них чільне місце посідають директиви ЄС, зокрема Нового та Глобального підходу, які обмежують адміністративне втручання в господарську діяльність виробників, створюючи підприємствам сприятливі умови щодо виконання ними своїх зобов'язань перед споживачами із забезпечення встановленого рівня захисту життя та здоров'я людей, тварин, рослин, національної безпеки, охорони довкілля та природних ресурсів.

Ці Рекомендації щодо розроблення технічних регламентів, які ухвалюються постановами Кабінету Міністрів України (надалі — Рекомендації), підготовлені на основі відповідних статей законів України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” та “Про підтвердження відповідності” з урахуванням Настанов ЄС щодо виконання директив, в основу яких покладено Новий підхід і Глобальний підхід (Guide to the implementation of directives on the New Approach and the Global Approach, European Communities, 2000).

Оскільки відповідно до Законів “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” (статті 1 і 14) та “Про підтвердження відповідності” (статті 1 і 6) технічні регламенти затверджує Кабінет Міністрів (якщо їх не ухвалено законом), під час підготовки проекту постанови про затвердження технічного регламенту потрібно обов'язково керуватися постановою Кабінету Міністрів № 915 “Про затвердження Тимчасового регламенту Кабінету Міністрів України” від 5 червня 2000 року, а саме положеннями розділу VI “Порядок підготовки, подання та розгляду проектів постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів”. Типову форму проекту постанови Кабінету Міністрів України про затвердження технічного регламенту наведено в Додатку 17-1.

Для забезпечення перехідного періоду запровадження технічного регламенту обов'язково розробляють заходи щодо його впровадження, типову форму яких наведено в Додатку 17-2.

Закон України “Про підтвердження відповідності”

Стаття 22

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються норми міжнародного договору.

Згідно з Конституцією тільки текст закону є правочинним. Тому в разі розбіжностей з міжнародною практикою і чинним законодавством, потрібно керуватися чинними законами, за винятком випадків, коли це обумовлено міжнародними угодами.

Рекомендації містять практичні поради щодо структури, змісту та оформлення технічних регламентів, порядку їх розроблення та узгодження, а також змісту заходів з впровадження.

Глава 1

Основні вимоги до тексту технічного регламенту

1.1. Структура та зміст технічного регламенту

Закони України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” та “Про підтвердження відповідності”

Стаття 1

технічний регламент – закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий Кабінетом Міністрів України, у якому визначено характеристики продукції або пов’язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов’язковим. Він може також містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи способу виробництва.

У загальному випадку технічний регламент повинен містити такі розділи:

- Загальні положення.
- Основні вимоги до продукції (послуг).
- Процедури оцінки відповідності.
- Додатки.

У разі необхідності до тексту можна додати такі розділи, як термінологія, класифікація, маркування, вимоги до призначених органів з оцінки відповідності, нагляд призначеними органами з оцінки відповідності та ін.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 5

Стандарти та технічні регламенти мають бути точними, чіткими та структурно уніфікованими, а вимоги, по можливості, мають стосуватися характеристик продукції, а не вимог до її конструкції чи опису.

Текст технічного регламенту повинен бути лаконічним, чітким, логічно обумовленим. Викладення повинно здійснюватися простими реченнями. Формулювання мають бути чіткими та виключати неоднозначність понять, вимог, застосування чи дій та ін.

1.1.1. Розділ *Загальні положення*

У цьому розділі наводяться:

- конкретні назви та позначення нормативного акта Ради Європи, Європейського парламенту, Європейської Комісії; Рішень Ради Європи, Європейської Комісії та ін. (надалі – Директиви ЄС) та/або нормативних документів (міжнародні або регіональні стандарти чи їхні частини), на основі яких розроблено технічний регламент. У цьому розділі можуть також наводитись інші аргументи, що слугували основою технічного регламенту. Бажано намагатися, щоб технічний регламент базувався на одній Директиві ЄС з урахуванням документів, якими внесено зміни до цієї основоположної Директиви;
- визначення суб'єктів, які повинні дотримуватися вимог технічного регламенту (виробники, їхні уповноважені особи, постачальники та ін. продукції (послуги));
- основні терміни та їх визначення (або робляться посилання на відповідні законодавчі та нормативні документи). Основні терміни та їх визначення можуть становити окремий розділ технічного регламенту;
- обов'язкова вимога, що введення в обіг на території України продукції або надання послуги дозволяється тільки за умови дотримання технічного регламенту в разі належного встановлення, обслуговування та використання продукції (послуги) за призначенням;
- вимога, що введення в обіг продукції без декларації про відповідність і нанесення національного знака відповідності забороняється згідно з постановою Кабінету Міністрів № 1599 “Про затвердження опису та правил застосування національного знака відповідності” від 29 листопада 2001 року;
- дії, що має обов'язково вжити постачальник продукції в разі встановлення факту застосування декларації про відповідність і маркування національним знаком відповідності з порушеннями вимог технічного регламенту.

1.1.2. Розділ *Основні вимоги до продукції (послуги)*

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 13

Вимоги, встановлені технічними регламентами, повинні відображати ризики стосовно споживачів, довкілля та природних ресурсів, які створюватиме невідповідність продукції, процесів і послуг. Для оцінювання ризиків повинна розглядатися, зокрема, наявна науково-технічна інформація, пов’язана з переробними технологіями або кінцевим використанням продукції, процесів або послуг.

У цьому розділі наводять точне, чітке визначення продукції (послуги), що підпадає під його дію. Це має бути вичерпний опис такої продукції (послуги) або конкретний перелік їхніх назв, який виключає неоднозначність тлумачення. У разі необхідності наводиться класифікація продукції (послуг), яка може бути викладена окремим розділом технічного регламенту. Враховуючи, що крім технічних регламентів на продукцію (послуги) є технічні регламенти на фізичні явища, зокрема електромагнітну сумісність, в останньому разі наводиться чітке й однозначне визначення такого явища.

Якщо продукція (послуга) підпадає під наведене в цьому розділі визначення, але вимоги технічного регламенту на неї не поширюються, назва (перелік) такої продукції (послуги) має обов’язково зазначатися в цьому розділі.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 20

Проект технічного регламенту, як правило, повинен містити:

- **технічні вимоги, у тому числі щодо безпеки, до продукції, процесу або послуги, які відповідають досягнутому на момент розроблення науково-технічному рівню;**

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 5

Стандарти та технічні регламенти мають бути точними, чіткими та структурно уніфікованими, а вимоги, по можливості, мають стосуватися характеристик продукції, а не вимог до її конструкції чи опису.

Залежно від продукції, на яку поширюється технічний регламент, до цього розділу включають такі технічні вимоги, які формуються на основі Директив ЄС

та/або нормативних документів (міжнародні або регіональні стандарти чи їхні частини) і стосуються:

- безпеки продукції (наводяться суттєві вимоги, що стосуються характеристик продукції);
- конструкції (за необхідності);
- складу продукції та її складників;
- монтажу та виготовлення продукції;
- матеріалів, з яких виготовляється продукція;
- кваліфікації персоналу, що виготовляє та обслуговує продукцію;
- пакування продукції;
- маркування продукції;
- експлуатаційної документації та важливої інформації, що супроводжує продукцію, та ін.

У разі посилання на національні стандарти в технічних регламентах визначається: відповідність певним стандартам є єдиним способом чи одним із способів задоволення вимог технічного регламенту.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 20

Проект технічного регламенту, як правило, повинен містити:

- **вимоги до пакування, змісту маркування продукції, специфікації у разі необхідності – важливої інформації для споживачів (інструкції, посібники), яка супроводжує продукцію або процес, що введено в обіг.**

У розділі також формулюють вимоги щодо пакування продукції, маркування та змісту маркування продукції, необхідності інструкції для монтажу, використання або експлуатації та включення до неї важливої інформації для споживачів безпосередньо або через посилання на законодавчі акти чи нормативні документи.

Вимоги до пакування, маркування та експлуатаційної документації можуть становити окремі розділи технічного регламенту.

1.1.3. Розділ *Процедури оцінки відповідності*

Закон України “Про підтвердження відповідності”

Стаття 9

Процедура підтвердження відповідності в законодавчо регульованій сфері для окремих видів продукції, яка може становити небезпеку для життя та здоров'я людини, тварин, рослин, а також майна та охорони довкілля, запроваджується технічними регламентами.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 1

Процедура оцінки відповідності — будь-яка процедура, яка прямо чи опосередковано використовується для визначення того, чи виконуються встановлені вимоги у відповідних технічних регламентах чи стандартах. Процедури оцінки відповідності включають процедури відбору зразків, випробування, здійснення контролю, оцінку, перевірку, реєстрацію, акредитацію та затвердження, а також їх поєднання.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 20

Проект технічного регламенту, як правило, повинен містити:

- **процедури оцінки відповідності, які можуть або повинні бути використані для перевірки відповідності продукції технічним вимогам.**

Процедури оцінки відповідності, що мають застосовуватися в технічних регламентах, обирають з модулів — комплексів уніфікованих процедур оцінки відповідності, опис і принципи вибору яких викладено у постанові Кабінету Міністрів № 1585 “Про затвердження Технічного регламенту модулів оцінки відповідності та вимог щодо маркування національним знаком відповідності, які застосовуються в технічних регламентах з підтвердження відповідності” від 7 жовтня 2003 року. До технічного регламенту треба включати лише ті модулі (процедури) оцінки відповідності, які застосовуються в Директивах ЄС, на основі яких розробляється технічний регламент. Модулі, застосування яких встановлюється технічним регламентом, потрібно чітко й однозначно назвати та навести конкретні умови їх застосування. Якщо відповідні Директиви ЄС відсутні, процедури оцінювання відповідності визначають з урахуванням рівня ризику, що створює продукція або процес, який підпадає під дію технічного регламенту. Водночас має враховуватися вимога статті 13 Закону “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”, що технічні регламенти не повинні обмежувати торгівлю більше, ніж це потрібно для досягнення мети, з якою вони розробляються і застосовуються.

До цього розділу також включають вимоги щодо складу технічної документації на продукцію (процес, послугу), яка обов’язково має бути у виробника (постачальника) та дає контрольним органам можливість оцінки її відповідності вимогам технічного регламенту. Обов’язково вказується термін її зберігання.

Якщо технічний регламент передбачає можливість декларування відповідності продукції, він має містити процедуру декларування відповідності.

Декларація про відповідність повинна обов'язково містити інформацію, передбачену статтею 32 Закону “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 32

У разі, якщо інше не зазначено в технічному регламенті, декларація про відповідність має містити таку інформацію:

- визначення продукції (назву, тип або номер моделі, будь-яку додаткову інформацію, наприклад номер партії або серійний номер, назви складових частин);
- вимоги технічних регламентів, яким відповідає продукція, включаючи посилання на відповідні національні стандарти;
- додаткову інформацію (сорт або категорію продукції) відповідно до технічного регламенту;
- дату оформлення декларації, назву, адресу, статус та підпис виробника або його уповноваженого представника;
- назву, адресу та ідентифікаційний код у реєстрі призначених органів органу з оцінки відповідності, що провів процедуру оцінки відповідності;
- назву та адресу, за якою зберігається технічна документація з підтвердження відповідності.

В обґрунтованих випадках у технічному регламенті можуть встановлювати додаткові вимоги щодо декларації про відповідність.

У розділі наводять вимоги до змісту та терміну зберігання декларації про відповідність. Типову форму декларації про відповідність наведено в Додатку 17-3.

Розділ має містити вказівку, оформлену відповідно до вимог, встановлених технічним регламентом. Декларація підлягає обов'язковій реєстрації в центральному органі виконавчої влади у сфері технічного регулювання.

Цей розділ повинен містити вимоги й умови маркування кожної одиниці продукції національним знаком відповідності згідно з правилами його застосування, затвердженими постановою Кабінету Міністрів № 1599 “Про затвердження опису та правил застосування національного знака відповідності” від 29 листопада 2001 року.

Наводиться положення щодо можливості виробника (постачальника) застосувати складніші модулі оцінки відповідності продукції.

У цьому розділі наводять зобов'язання виробників і постачальників продукції, що є об'єктом технічного регламенту, та встановлюють їхні конкретні дії в разі

виявлення невідповідності введеної в обіг продукції вимогам технічного регламенту або порушень процедур оцінювання відповідності.

1.2. Оформлення технічного регламенту

Під час оформлення тексту проекту технічного регламенту потрібно дотримуватися вимог постанови Кабінету Міністрів № 1153 “Про затвердження Примірної інструкції з діловодства у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади” від 17 жовтня 1997 року та “Рекомендацій з питань підготовки, державної реєстрації та обліку відомчих нормативно-правових актів”, затверджених постановою колегії Мін’юсту № 3 від 27 березня 1998 року.

Глава 2

Розроблення та узгодження технічного регламенту

2.1. Підстави розроблення технічного регламенту

2.1.1. Підставою для розроблення технічного регламенту є його наявність у робочій програмі розроблення технічних регламентів (надалі – робоча програма), затвердженій центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання (надалі – Держспоживстандарт) відповідно до статті 19 Закону “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”, або за рішенням Кабінету Міністрів, Президента чи Верховної Ради, а також у разі виникнення обставин негайного (термінового) розроблення та/або прийняття технічного регламенту.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 19

Заінтересовані сторони надають пропозиції для розроблення, внесення змін або скасування технічних регламентів центральному органу виконавчої влади з питань технічного регулювання. Форма надання пропозицій установлюється центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання. Пропозиції, що не відповідають цій формі, повертаються заявнику без розгляду.

Центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання встановлює процедуру розгляду пропозицій та критерії, за якими приймається рішення щодо їх прийняття чи відхилення.

2.1.2. Пропозиції для формування проекту робочої програми надаються центральними органами виконавчої влади, до повноважень яких віднесено організацію розроблення технічних регламентів, Держспоживстандарту за формою, наведеною в Додатку 17-4, що затверджена наказом Держспоживстандарту № 139 від 6 травня 2006 року.

Пропозиції для проекту робочої програми на наступний рік мають подаватися не пізніше першого кварталу поточного року.

2.1.3. Якщо технічний регламент пропонується розробляти не на підставі, зазначеній у пункті 2.1.1 цих Рекомендацій, центральні органи виконавчої влади, до повноважень яких віднесено організацію розроблення технічних регламентів, у супровідному листі до пропозицій обов'язково мають обґрунтувати таке рішення.

Це рішення має ґрунтуватися на таких аргументах:

- відсутність створення зайвих перешкод у торгівлі;
- наявність великих ризиків для життя та здоров'я людини, тварин, рослин і довкілля, які створюватиме невідповідність продукції вимогам технічних регламентів, що мають розроблятися;
- доведення того, що ризики від можливої шкоди для здоров'я й безпеки людини та охорони довкілля виправдовують витрати, пов'язані з уведенням у технічному регламенті обов'язкового підтвердження відповідності третьою стороною;
- забезпечення національної безпеки країни;
- запобігання недобросовісній діяльності виробників продукції (уповноважених ними осіб) або осіб, які відповідають за введення продукції в обіг;
- доведення того, що саме розроблення технічного регламенту має забезпечити максимум зиску або мінімум витрат для суспільства порівняно з альтернативними вирішеннями проблеми (добровільні стандарти, використання чинного законодавства, економічні (тарифні) інструменти, кодекси ustalеної практики, ринкове саморегулювання та ін.);
- мінімізація обмежень для виробників продукції у входженні до ринку.

2.1.4. Вимоги пунктів 2.1.1 і 2.1.3 цих Рекомендацій є критеріями, за якими Держспоживстандарт ухвалює рішення щодо включення або відхилення запропонованих до робочої програми технічних регламентів.

2.2. Формування робочої групи

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 17

Центральні органи виконавчої влади, до повноважень яких законом віднесено організацію розроблення технічних регламентів, у порядку, встановленому абзацом другим статті 14 цього Закону:

- створюють робочі групи експертів (далі – робочі групи) для розроблення технічних регламентів;
- визначають своїх представників для участі в роботі робочих груп з розроблення або перегляду технічного регламенту.

Центральний(и) орган(и) виконавчої влади, на який(и) Кабінетом Міністрів покладено розроблення технічних регламентів, створюють робочу групу для розроблення технічного регламенту, склад якої затверджується наказом або розпорядженням цього органу. Зазвичай робоча група розробляє один технічний регламент.

У формуванні складу робочої групи центральний(и) орган(и) виконавчої влади керується статтею 18 Закону “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 18

Центральні органи виконавчої влади, до повноважень яких законом віднесено організацію розроблення технічних регламентів, створюють робочі групи з представників технічних комітетів, центрального органу виконавчої влади з питань технічного регулювання, інших уповноважених центральних органів виконавчої влади та організацій, на які покладаються функції з розроблення, погодження і схвалення остаточного проекту технічних регламентів, внесення змін та пропозицій щодо їх скасування.

Заінтересовані сторони (їх уповноважені представники), які подали центральному органу виконавчої влади з питань стандартизації пропозиції щодо проведення робіт із стандартизації і щодо пропозицій яких центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання прийнято позитивне рішення, на підставі письмового звернення обов’язково залучаються до участі в роботі відповідної робочої групи з розроблення технічних регламентів.

Особи, які виявили бажання брати участь у роботі робочих груп, запрошуються для роботи як експерти за згодою.

Відповідний центральний орган виконавчої влади призначає з числа своїх працівників або підпорядкованих йому організацій секретаря робочої групи.

У загальному випадку до робочої групи повинні обов'язково входити, крім спеціалістів відповідного центрального органу виконавчої влади, представники:

- організації-виконавця (якщо технічний регламент розробляється не фахівцями центрального органу виконавчої влади);
- технічних комітетів зі стандартизації продукції, що регулюється технічним регламентом;
- Держспоживстандарту;
- інших заінтересованих центральних органів виконавчої влади та організацій;
- провідних підприємств – виробників продукції або їхніх асоціацій, на яку поширюється технічний регламент (за потреби).

До участі в роботі робочої групи можуть також залучатися зацікавлені сторони (їхні уповноважені представники), які подавали до Держспоживстандарту письмове звернення з пропозиціями щодо проведення робіт зі стандартизації за тематикою технічного регламенту, за якими Комітет ухвалив позитивне рішення, та особи, які виявили бажання брати участь у роботі робочих груп.

Керівником робочої групи призначають одного із заступників керівника центрального органу виконавчої влади, відповідального за розроблення технічного регламенту. Секретарем робочої групи обов'язково призначають працівника центрального органу або підпорядкованої йому організації.

2.3. Розроблення технічного регламенту

Розроблення технічного регламенту містить у загальному випадку такі етапи:

- аналізування інформації про наявність національних стандартів, які в разі добровільного застосування є доказом відповідності продукції вимогам цього технічного регламенту, а також про європейські стандарти, що супроводжують Директиву ЄС, на основі якої розробляється технічний регламент;
- підготовку проекту технічного регламенту;
- оприлюднення проекту технічного регламенту;
- опрацювання зауважень, пропозицій і коментарів;
- підготовку та подання остаточного проекту технічного регламенту центральному органу виконавчої влади.

2.3.1. Аналіз інформації щодо національних і міжнародних стандартів

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 20

Відповідний центральний орган виконавчої влади разом з центральним органом виконавчої влади з питань стандартизації подає робочій групі інформацію про

чинність відповідних національних або інших стандартів у галузі, що регулюється технічним регламентом, або їх очікуване прийняття, включаючи термін прийняття національних або інших стандартів, а також інформацію про чинність відповідних міжнародних чи регіональних стандартів, у разі їх відсутності – відповідних стандартів та технічних регламентів інших держав.

Згідно з Законом, інформацію щодо чинних відповідних національних або міжнародних стандартів стосовно продукції, що підпадає під дію розроблюваного технічного регламенту, робочій групі повинні надати від центрального органу виконавчої влади, відповідального за його розроблення, та від центрального органу виконавчої влади з питань стандартизації (управління стандартизації Держспоживстандарту).

2.3.2. Підготовка тексту проекту технічного регламенту

Розроблення проекту технічного регламенту необхідно починати з уважного ознайомлення кожним членом робочої групи із Директивою(ами) ЄС (оригіналом і перекладом), на основі якої передбачається розроблення технічного регламенту.

Для отримання офіційного перекладу європейської директиви центральний орган виконавчої влади, відповідальний за розроблення технічних регламентів, має звернутися до Центру європейського та порівняльного права при Міністерстві юстиції.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 5

Національні стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності мають розроблятися на основі:

- міжнародних та регіональних стандартів, якщо вони вже прийняті або перебувають на завершальній стадії розроблення, за винятком випадків, якщо вони є неефективними або невідповідними з огляду на недостатній рівень захисту або базові кліматичні, географічні умови, технологічні проблеми або особливості держави, умови та суттєві технічні проблеми;
- стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності, або відповідних їх частин держав, що є членами відповідних міжнародних чи регіональних організацій, або з якими укладено відповідні міжнародні договори України (договори про взаємне визнання, розроблення та застосування стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності);
- наукових досягнень, знань і практики.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 5

Стандарти, технічні регламенти і процедури оцінки відповідності повинні, якщо можливо, враховувати особливі потреби розвитку, фінансові та торговельні потреби держав – членів СОТ, що розвиваються.

У разі відсутності відповідного правового акта Європейського Союзу із зазначеного питання робоча група готує проект технічного регламенту на основі міжнародних і національних стандартів з урахуванням положень статті 5 Закону “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”.

Текст проекту технічного регламенту розглядають і відпрацьовують на засіданнях робочої групи.

2.3.3. Оприлюднення проекту технічного регламенту

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 21

Після закінчення розроблення проекту технічного регламенту відповідний центральний орган виконавчої влади публікує у своєму офіційному виданні або в засобах масової інформації повідомлення про наявність проекту для розгляду і можливість надання коментарів будь-якою заінтересованою стороною. Повідомлення містить назву та витяг з проекту, адресу та термін надання коментарів, інформацію про спосіб отримання проекту. Повідомлення надаються в порядку, встановленому статтею 39 цього Закону.

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 39

Центральні органи виконавчої влади, які розробляють стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності, повинні надавати центру копії таких документів протягом п’яти робочих днів після закінчення роботи над проектом стандарту, технічного регламенту та процедури оцінки відповідності. У разі якщо передбачається, що прийнятий терміновий технічний регламент та/або процедура оцінки відповідності або проект технічного регламенту та/або процедури оцінки відповідності істотно впливає на торгівлю з державами, з якими укладено міжнародний договір України, або існують зобов’язання, що впливають із членства України у міжнародній чи регіональній організації, повідомлення щодо зазначених проектів надсилається заінтересованим сторонам відповідно до процедур, передбачених у відповідному міжнародному договорі України або міжнародній чи регіональній організації.

Повідомлення про проект технічного регламенту та/або процедура оцінки відповідності, зазначені в частині першій цієї статті, надаються у формі та в обсязі, встановлених правилами договору або процедурами відповідних міжнародних та регіональних організацій, не пізніше ніж за 60 календарних днів перед завершенням робочою групою розроблення проекту технічного регламенту або процедури оцінки відповідності.

Після завершення роботи над проектом технічного регламенту центральний орган виконавчої влади впродовж п'яти робочих днів повинен надати його копію Центру обробки запитів і надання повідомлень, а також направити на опублікування його у своєму офіційному виданні або в засобах масової інформації для розгляду і надання зауважень, пропозицій і коментарів будь-якою зацікавленою стороною.

Термін публічного розгляду проекту технічного регламенту та надання коментарів не повинен бути меншим за 30 днів з дати оприлюднення.

У разі необхідності повідомлення щодо проекту технічного регламенту надсилають зацікавленим міжнародним і регіональним організаціям.

Термін надання повідомлень не повинен бути меншим за 60 календарних днів до дати завершення робочою групою розроблення проекту технічного регламенту.

2.3.4. Опрацювання зауважень, пропозицій і коментарів

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 21

Після закінчення строку надання коментарів щодо проекту технічного регламенту робоча група розглядає коментарі, надає на них відповіді відповідно до положень частин шостої і сьомої статті 5 цього Закону та досягає домовленості щодо внесення коментарів в остаточний проект технічного регламенту.

Упродовж періоду надання коментарів робоча група періодично розглядає зауваження, пропозиції та коментарі до проекту технічного регламенту. Засідання робочої групи організовує центральний орган виконавчої влади, відповідальний за розроблення технічного регламенту.

Після закінчення терміну надання коментарів робоча група на своєму засіданні розглядає всі коментарі та досягає домовленості щодо внесення (чи відхилення) коментарів в остаточний проект технічного регламенту.

2.3.5. Підготовка та подання остаточного проекту технічного регламенту

Робоча група розглядає та узгоджує опрацьовану остаточну редакцію проекту технічного регламенту і схвалює рішення про подання його центральному органу виконавчої влади, відповідальному за розроблення технічного регламенту.

2.4. Узгодження проекту технічного регламенту

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 22

Після закінчення розроблення остаточного проекту технічного регламенту робоча група подає проект до відповідного центрального органу виконавчої влади, який погоджує його з усіма заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

У разі наявності істотних розбіжностей між центральними органами виконавчої влади щодо проекту технічного регламенту, що є проектом нормативно-правового акта, прийняття якого віднесено до повноважень Кабінету Міністрів України, він вноситься на розгляд Кабінету Міністрів України, який приймає рішення щодо прийняття або відхилення проекту технічного регламенту з урахуванням пропозицій Ради.

2.4.1. Центральний орган виконавчої влади, відповідальний за розроблення технічного регламенту, отримавши від робочої групи остаточний проект технічного регламенту, готує проекти постанови про затвердження технічного регламенту (Додаток 17-1) і заходи щодо його впровадження (Додаток 17-2), організує та забезпечує узгодження зазначених документів відповідно до постанови Кабінету Міністрів № 915 “Про затвердження Тимчасового регламенту Кабінету Міністрів України” від 5 червня 2000 року.

Проект постанови про затвердження технічного регламенту і додатки до неї (проекти технічного регламенту та заходів щодо його впровадження) обов’язково узгоджуються з:

- а) Мінекономіки;
- б) Мінфіном;
- в) Держспоживстандартом;
- г) міністерствами та відомствами, до сфери діяльності яких належать виготовлення та експлуатація продукції, на яку розповсюджується технічний регламент;
- г) міністерствами та відомствами, які відповідно до чинного законодавства здійснюють наглядові функції в галузі, що регулюється технічним регламентом;
- д) Держпідприємництва;
- е) Мін’юстом.

2.4.2. На узгодження до центральних органів виконавчої влади, зазначених у підпунктах “а–г” пункту 2.4.1 цих Рекомендацій, надсилається копія проекту постанови разом з пояснювальною запискою.

Проекти постанови Кабінету Міністрів і додатків до неї візуються на останніх сторінках, а пояснювальна записка підписується керівником центрального органу виконавчої влади, відповідального за розроблення технічного регламенту, а в разі відсутності – особою, яка його заступає.

Якщо технічний регламент розроблено на основі Директиви ЄС, то до Держспоживстандарту надсилається також порівняльно-правова таблиця положень проекту документа й відповідних положень директиви, складена згідно з додатком 10 до пункту 16 розділу VI постанови Кабінету Міністрів № 915 “Про затвердження Тимчасового регламенту Кабінету Міністрів України” від 5 червня 2000 року.

2.4.3. На узгодження до Держпідприємництва, крім документів, зазначених в абзаці першому пункту 2.4.2 цих Рекомендацій, надсилаються повідомлення про оприлюднення проекту постанови, розміщеного на веб-порталі центрального органу виконавчої влади, і аналіз регуляторного впливу зазначеного регуляторного акта, підготовлений відповідно до Закону “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” і постанови Кабінету Міністрів № 308 “Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта” від 11 березня 2004 року.

Аналіз регуляторного впливу підписує керівник центрального органу виконавчої влади, відповідального за розроблення технічного регламенту, а в разі відсутності – особою, яка його заступає.

2.4.4. Узгоджений з центральними органами виконавчої влади, зазначеними у підпунктах “а–д” пункту 2.4.1 цих Рекомендацій, проект постанови надсилається до Мін’юсту України для проведення правової експертизи на відповідність законодавству України, а також *acquis communautaire*, якщо технічний регламент розроблено на підставі Директиви ЄС.

Крім документів, зазначених в абзаці першому пункту 2.4.2 цих Рекомендацій, Мін’юсту надається довідка щодо відповідності проекту *acquis communautaire* та довідка про відповідність положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини, підготовлені згідно з додатками 10 і 15 постанови Кабінету Міністрів № 915 “Про затвердження Тимчасового регламенту Кабінету Міністрів України” від 5 червня 2000 року.

Довідки підписує керівник центрального органу виконавчої влади, а в разі відсутності – особа, яка його заступає.

Глава 3

Подання проекту технічного регламенту до Держспоживстандарту

3.1. Проект постанови Кабінету Міністрів про затвердження технічного регламенту і додатки до неї, узгоджені з усіма зацікавленими центральними органами виконавчої влади, зазначеними у пункті 2.4.1 цих Рекомендацій, на паперовому та магнітному носіях подає центральний орган виконавчої влади, відповідальний за розроблення технічного регламенту, до Держспоживстандарту для наступного внесення на розгляд Кабінету Міністрів (стаття 22 Закону “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”).

3.2. Комплект документів, які подають до Держспоживстандарту України, повинен містити:

- останні сторінки копій проекту постанови Кабінету Міністрів України про затвердження технічного регламенту та додатків до неї, завізовані керівниками центральних органів виконавчої влади, які погодили проект постанови;
- пояснювальну записку;
- довідку про узгодження;
- протокол розбіжностей (у разі наявності неврегульованих із зацікавленими центральними органами виконавчої влади суперечливих частин проекту акта), оформлений згідно з підпунктом “б” пункту 16 розділу VI постанови Кабінету Міністрів № 915 “Про затвердження Тимчасового регламенту Кабінету Міністрів України” від 5 червня 2000 року;
- рішення Держпідприємництва про узгодження проекту регуляторного акта;
- висновок Мін’юсту щодо відповідності проекту постанови законодавству України;
- експертний висновок Мін’юсту щодо відповідності проекту постанови Кабінету Міністрів про затвердження технічного регламенту *acquis communautaire*.

Глава 4

Розроблення термінового технічного регламенту

Закон України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності”

Стаття 24

Термінова необхідність прийняття технічного регламенту

У разі, якщо обставини у сфері оборони, охорони здоров’я, національної безпеки та безпеки для життя і здоров’я людини, охорони довкілля чи природних ресурсів вимагають негайного розроблення та/або прийняття технічного регламенту, відповідний центральний орган виконавчої влади розробляє проект технічного регламенту (далі – терміновий технічний регламент), який розглядається центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання на предмет відповідності положенням цього Закону. Інформація щодо проекту термінового технічного регламенту передається для інформування відповідно до статті 39 цього Закону.

Усі термінові технічні регламенти розглядаються відповідною робочою групою протягом шести місяців після їх прийняття для визначення необхідності продовження їх дії або скасування.

Якщо відповідна робоча група робить висновок про наявність потреби в подальшій дії термінового технічного регламенту або якщо наявні будь-які коментарі, отримані від національної або іноземної сторони щодо такого термінового технічного регламенту, цей технічний регламент може бути переглянуто з урахуванням зазначених коментарів. Переглянутий терміновий технічний регламент затверджується та опубліковується відповідно до частин третьої і четвертої цієї статті.

Розроблення термінового технічного регламенту здійснює відповідний центральний орган виконавчої влади, на який покладено функції його розроблення, або Держспоживстандарт в порядку, встановленому цими Рекомендаціями.

Директор Департаменту
технічного регулювання

О. Баб’як

Додаток 17-1 до передмови Рекомендацій

Типова форма проекту постанови Кабінету
Міністрів

Проект

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від _____ р. № _____

Київ

Про затвердження Технічного регламенту
щодо _____
(назва продукції, вимоги до якої встановлюються технічним регламентом)

Відповідно до статті 14 Закону України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити такі, що додаються:

Технічний регламент щодо _____
(назва продукції, вимоги до якої встановлюються технічним регламентом);
_____;
встановлюються технічним регламентом)

Заходи з впровадження Технічного регламенту щодо _____
(назва продукції, вимоги до якої встановлюються технічним регламентом).

2. Визначити _____
(назва центрального органу виконавчої влади, на який покладені функції

технічного регулювання у визначених сферах діяльності та розроблення технічних регламентів)

відповідальним за впровадження цього Технічного регламенту та контроль дотримання його вимог.

Прем'єр-міністр України

(ініціали, прізвище)

Додаток 17-2 до передмови Рекомендацій

Типова форма Заходів з впровадження Технічного регламенту

Проект

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від _____ № _____

ЗАХОДИ З ВПРОВАДЖЕННЯ

Технічного регламенту щодо _____
(назва продукції, вимоги до якої встановлюються технічним регламентом)
на 20__–20__ роки

Зміст заходів	Виконавці	Термін виконання	
		початок, рік	закінчення, рік
1. Підготовчий етап			
1.1. Призначення організації, що відповідає за впровадження Технічного регламенту (ТР)	ЦОВВ		
1.2. Створення консультативно-методичного центру з впровадження ТР	ЦОВВ		
1.3. Узгодження та публікування переліку чинних національних стандартів, які в разі добровільного застосування є доказом відповідності продукції вимогам ТР. Формування Плану державної стандартизації щодо розробки національних стандартів, гармонізованих з міжнародними, та їх актуалізації	ЦОВВ, Держспожив-стандарт		Щорічно

>> продовження таблиці на наступній сторінці

ЦОВВ – центральні органи виконавчої влади, на які покладаються функції технічного регулювання у визначених сферах діяльності, в тому числі розроблення технічних регламентів.

ЦОВВ* – центральні органи виконавчої влади, які відповідно до чинного законодавства здійснюють наглядові функції в галузі, що регулюється технічним регламентом.

Зміст заходів	Виконавці	Термін виконання	
		початок, рік	закінчення, рік
1.4. Увідповіднення нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади до положень ТР	ЦОВВ, ЦОВВ*, Держспожив-стандарт		
1.5. Популяризація впровадження ТР через засоби масової інформації, семінари, конференції та ін.	ЦОВВ, Держспожив-стандарт		
1.6. Підготовка вітчизняних підприємств-виробників до виготовлення продукції за вимогами ТР	ЦОВВ		
2. Добровільне застосування Технічного регламенту			
2.1. Добровільне застосування підприємствами ТР з проведенням процедури оцінки відповідності згідно з ТР	ЦОВВ		Щорічно
2.2. Поетапне розроблення та впровадження національних стандартів України, гармонізованих з європейськими, відповідно до щорічних Планів державної стандартизації; доопрацювання та актуалізація чинних національних стандартів України відповідно до щорічних Планів державної стандартизації	ЦОВВ, Держспожив-стандарт		
2.3. Призначення органів з оцінки відповідності на право перевіряти відповідність продукції, процесів, послуг вимогам ТР	ЦОВВ, Держспожив-стандарт		
2.4. Організація впровадження ринкового нагляду за продукцією, на яку розповсюджується ТР	ЦОВВ*, Держспожив-стандарт		
3. Обов'язкове застосування Технічного регламенту			
3.1. Коригування ТР за результатами його добровільного застосування (за потреби)	ЦОВВ, Держспожив-стандарт		
3.2. Обов'язкове застосування ТР	ЦОВВ		

>> початок таблиці на попередній сторінці

Додаток 17-3 до пункту 1.1.3 Рекомендацій

Типова форма декларації про відповідність

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ВІДПОВІДНІСТЬ

_____ (повна назва виробника або його уповноваженої особи, які є резидентами України або постачальника;
_____ їх місцезнаходження, код ЄДРПОУ (за наявності))
в особі _____ (посада, прізвище, ім'я та по батькові уповноваженої особи)
підтверджує, що _____, (повна назва продукції, тип, марка, модель)
яка випускається за _____, (назва та позначення документації)
відповідає _____, (назва(и) Технічного(их) регламенту(ів) на продукцію, процеси, послуги)
а також _____ (назва та позначення нормативних документів, добровільне застосування яких
_____ є доказом відповідності продукції вимогам Технічного(их) регламенту(ів)
а процедури оцінки відповідності проведені згідно з зазначеним(и) Технічним(и)
регламентом(ами).

Сертифікат відповідності*

_____ (номер сертифіката відповідності, дата його реєстрації, термін дії, назва та місцезнаходження
_____ призначеного органу з оцінки відповідності)

Декларацію складено під цілковиту відповідальність виробника/уповноваженої особи/постачальника.

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)
МП _____ (дата)

* Наведений абзац застосовується за умови наявності модулів, якими передбачені процедури підтвердження відповідності призначеними органами з оцінки відповідності.

Місце для позначки про реєстрацію
декларації про відповідність

Додаток 17-4

до пункту 2.1.2 Рекомендацій

Форма надання пропозицій до проекту роботи програми розроблення технічних регламентів

Назва ЦОВВ	Назва технічного регламенту (орієнтовно)	Позначення, назва Директива ЄС, на основі якої розробляється технічний регламент	Підстава для розроблення (зазначити дані урядового доручення, ініціативно або інше)	Джерела фінансування робіт, обсяги робіт (тис. грн.)	Орієнтовний термін (рік, квартал)			Примітка	
					розроблення першої редакції	розроблення остаточної редакції	впровадження		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Керівник структурного підрозділу центрального органу виконавчої влади, до повноважень якого віднесено організацію розроблення технічних регламентів

_____ (ініціали, прізвище)

